FINAL REPORT

"STUDY, DATA CREATION AND DOCUMENTATION OF ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTAGIBLE CULTURAL HERITAGE"

<u>Ref:</u> No.F. 28-6/ICH-Scheme/94/2014-15/11333 Date: 03.02.2015

<u>SCHEME FOR "SAFEGUARDING THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE & DIVERSE CULTURAL TRADITIONS OF INDIA</u>

SUBMITTED BY:

S A D H A N A

At- Achyutapur, Po- Garhrupas, Dist- Puri, Odisha

Phone: 91-6758236969(Off) 09692480557 (Mob)

E-mail: sadhana.konark@gmail.com

SUPPORTED BY:

संगीत नाटक अकादेमी Sangeet Natak Akademi

Ministry of Culture, Govt of India, New Delhi

CONTENT

1. Background of the Project 1
2. Project activities accomplished 2
3. Study Design 2
4. Objectives the Project 3
5. Methodology follows 3
6. Project activities accomplished 4

Research Work

(a) Literature Review 4
(b) Finalization of festival and festive events 5
(c) Finalization of ICH themes 5
(d) Identification of Scholars & Scholarly papers 6

Consultation Work

(i) Justification 7
(ii) Purpose 7
(iii) Objectives 7
(iv) Resource Persons list 7

Consultation Workshop Proceedings

(a) Day- I Report 8 - 16
(b) Day- II Report 16- 22

7. **Annexure:**

(i) Database Document of Ritualistic Practices 23- 28
(ii) Scholarly papers
(iii) Programme Photographs
(iv) Participants List
(v) Inventory Form
(vi) Media clipping

FINAL REPORT ON STUDY, DATA CREATION & DOCUMENTATION OF ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE

Name and address of the Organization	:	SADHANA At: Achyutapur P.O: Gadarupas,Dist: Puri, Orissa

Title of the project:	Study, Data Creation & Documentation of Odishan Ritual Practices: The Intangible Cultural Heritage
Scheme:	Scheme for "Safeguarding the Intangible Cultural Heritage & Diverse Cultural Traditions of India"
Sanction details:	No.F. 28-6/ICH-Scheme/94/2014-15/11333 Date: 03.02.2015

Background of the Programme

India represents a remarkable diversity with the basic tenet of humanity which is proclaimed in Vedic literature. Such valuable writings are carried out in practice till date in forms of rituals, festivals, festive events folk tales, and folk songs. Such practices are manifestation of ethics, values, morality, spirituality and unity though the societal setting is diversified based on work etc.

The rich cultural practices are inter-related of several aspects such as mythical, ritual, social and historical. Odisha is known as UTKAL for its rich cultural heritage including forms and manifestation of intangible cultural tradition. The intangible culture of Odisha is manifested through various forms, styles and performances. Such intangible forms of cultural heritage include folk lore, folk tale, reciting of Vedic mantras, performing arts, plastic arts and literary artistic expression.

The ritual practices of Odisha are the blocks of unity, diversity, moral values, human values and cultural values. The ritual practices of Odisha are derived from Sanskrit scriptures and are in practice till date. There are more than hundreds of ritual practices and festivals that are needed to be documented through creation of database. The ritual practices of Odisha can be categorized universal festivals which are observed in the state by all and the second category comes under regional ritual practices such as in the

regions of Costal Odisha, South Odisha, and Western Odisha and among the tribal community.

Project work includes study of the festivals & ritualistic practices, holding a consultation workshop & print documentation of key ritual practices, and cataloguing and database creation through webpage.

Project Activities Accomplished

As the first phase work of the project Research work has completed 23 Festival & ritual practices are identified that represent almost all the themes of Intangible Cultural Heritage. Research scholars were identified for each of the festival to prepare scholarly papers and scholarly papers prepared by the Scholars. The scholarly papers are the base research materials. Two day Consultation Workshop was organized by the organization at Pantha Nivas, Puri and at Rudrani Kalyan Mandap, Konark, Puri in which research papers were presented. The ritual practices were discussed in line with Intangible Cultural Heritage themes associated therein which are efficacious for upholding global peace & harmony in the face of globalization and modernization. In the final stage the key activities such as Scholarly papers on 18 ritual practices were printed and data base of important rituals was created

Study Design

- Identification of Odishan rituals for study purpose
- Identification of scholars for scholarly papers
- Exploring ICH themes in identified rituals
- Preparation of thematic papers
- Consultation workshop to finalize for testing, discussing and finalizing the ICH themes.
- Publications of thematic scholarly papers.
- Creating an inventory of ICH
- Cataloging of Odishan rituals with ICH themes

Time Frame

Phase -I	Literature Study Identification of Scholars Consultation Workshop Submission of 1st Report
Phase- II	Data Processing
Phase-III	Printing of Scholarly Papers Database Creation Submission of U.C & Final Report

Objectives of the project

(i) To promote Intangible Ritual Heritage of Odisha observed in the different parts of the state

(ii) To preserve the rich cultural tradition by creating database for Inventory of Intangible Cultural Heritage

(iii) To document ritual practices through electronically and printed manner and disseminate at different level.

Methodology Follows

At the beginning of the project a consultative workshop was organized for two days in which 50 participants shared their opinions. The participants were mainly writers, intellectual persons, artists, community leaders and the people who are involved in celebration of ritual practices. The outcomes of the workshop comprised generation of ideas, themes and basic tenets embedded in different ritual practices. The conceptual out comes of the workshop was used for the documentation, preservation and database creation

Based on the outcomes of the workshop the study tools were designed by an expert and was tested in the villages in which ritual practices are celebrated. The feedback & gap obtained during testing of tools was used for further strengthening of tools.

The field level data on intangible ritual practices was collected from villages in which ritual practices are celebrated. During field level data collection seven ritual practices was studied and documented.

The collected data was processed and a good database was created on the selected intangible culture of ritual practices.

PROJECT ACTIVITIES ACCOMPLISHED

(i) Research Work: Literature Review

This project entails study, data creation and documentation of ritual practices in different parts of Odisha. As such an extensive literature study is critical for this study project. The ritual practices are in extricable linked with Vedic cultural heritage. Further Odishan ritual practices are basically blending of Vedic rituals, traditional and scriptural (Agamic) heritage. The ritual practices are mainly community based (Shraut Sutra), Domestic based (Griha Sutra), traditional based (Smruti Sutra), Ethic & Value (Dharma Sutra. The festivals and festive events and rituals are the transformation of Vedic rituals which are celebrated at community level, in home in the forms worship, meditation, fasting etc. Based on the heritage and tradition literature on Vedas, festivals, festive events, culture, cultural heritage and traditions were intensively studied

In addition to these literatures on environment, biodiversity conservation, international human rights instruments, articles of convention of safeguarding Intangible Cultural Heritage of UNESCO were also reviewed. In order to complete the research project the list of literature studied are-

1. Cultural Heritage of India. Vol-I-VII, The Ram Krishna Mission Institute of Culture, Kolkata
2. Yajurveda Samhita, By: R.T.H Griffith, Parimal Publications, Delhi
3. Atharva Veda Samhita
4. Rig-Veda Samhita
5. Sam Veda Samhita
6. Manu Smruti, Pt. Haragovinda Sashtri, Chaukhamba Sanskrit Bhawan, Baranasi
7. Cultural History of India, By: A.L. Bhasan, OXFORD University Press
8. Indian Philosophy, By: Dr. Sabapalli Radhakrishnan, OXFORD University Press
9. Odishara Parva Prabani, Osha-Brata, Jani Jatra, By: Braja Mohan Mohanty & Subash Ch. Mohanty, Odisha Book Store, Cuttack
10. Odia Osha Brata, Vol-I & II, By: Smt. Pramila Mishra, Directorate of Culture, Odisha
11. Bara Masare Tera Parva, By: Sandhya Mohanty, Kalinga Prakashan, Bhubaneswar
12. Instrument of United Declaration of Human Rights

13. Articles of Convention on Safeguarding of Intangible Cultural Heritage, UNESCO
14. Brutland Commission Report of Sustainable Development
15. Environment, Published by: National Book Trust, India, New Delhi
16. Brata Sahitya. By Aurobinda Pattnayak, Published by Odisha Sahitya Akademy

After reviewing of literature the themes of Intangible Cultural Heritage and project themes was finalized based on which research papers/ research materials were collected

(ii) Finalization of festival and festive events

Based on the study and criteria of safeguarding of Intangible Cultural Heritage the ritual practices such as festivals and festive events were finalized in which the components of Intangible Cultural Heritage are seen. In toto 23 (twenty three) festivals have been identified for which research papers were collected and deliberation were made in consultation workshop

1. Khudurukuni Osha
2. Kumar Purnima
3. Chandan yatra
4. Dola
5. Raja
6. Manabasa Gurubar
7. Sriram Nabami
8. Seetal Sasthi
9. Makar Sankranti
10. Dhanu Yatra
11. Samba Dasami
12. Kartika Brata
13. Sabitri Brata
14. Danda Nata
15. Deepabali
16. Pancha Maha Jagnya
17. Handibhanga Jata
18. Maha Bisuba Sankranti
19. Dasahara
20. Akshya Trutiya
21. Jhulana Purnima
22. Karama
23. Nua Khai

(iii) Finalization of Intangible Cultural Heritage themes

1. Humanity
2. Human rights: physical, social, cultural and spiritual well-being of the people globally
3. Maintaining cultural diversity: in the face of growing globalization
4. Mutual respect for ways of life:
5. Social and economic value
6. Community based
7. Adaptability to the environment, life and livelihood
8. Transmitted from generation to generations
9. Sense of identity and continuity
10. Promoting respect for cultural diversity
11. Encourage mutual respect
12. Social and economic importance
13. Feeling of part of the community and society
14. Manifestation of social and moral values.

Identification of Scholars & Scholarly papers/ research materials

Sl.No	Name of Scholars	Scholarly Papers
1.	Ms. Jayashree Pattnaik	Khudurukuni
2.	Sri Kanduri Charan Das	Kumar Purnima
3.	Sri Naba Kishore Dash	Chandan Yatra
4.	Sri Harihara Satapathy	Dola
5.	Smt. Geetarani Rath	Raja
6.	Prof. Saudamini Behera	Manabasa Gurubar
7.	Sri Golak Bihari Nayak	Sri Ram nabami
8.	Smt. Chhanda Mishra	Makar Sankranti
9.	Dr. Bhagyalipi Malla	Dhanu Yatra
10.	Sri Natabar Mohanty	Samba Dasami
11.	Sri Bipin Bihari Mohanty	Kartika Brata
12.	Sri Jogendra Kumar Nayak	Sabitri Brata
13.	Sri Simanchal Dash	Danda Nata
14.	Sri Prabodha Kumar Hota	Deepabali
15.	Sri Rabindra Nath Bahinipati	Handibhanga Jata
16.	Sri Sarat Chandra Sahu	Maha Bisuba Sankranti
17.	Sri Dilip Kumar Behura	Dasahara
18.	Sri Dyuryadhan Kathua	Akshya Trutiya
19.	Sri Pravakar Mohapatra	Jhulan Purnima
20.	Dr. Ramesh Chandra Pani	Karama
21.	Sri Harash Chandra Dash	Sital Sasthi
22.	Sri Simanchala Panda	Pancha Mahajagnya
23.	Sri Harekrishna Swain	Nua Khai

Consultation Workshop

Justification- The consultative Workshop organized for two days in which participants shared their opinions. The participants mainly were writers, intellectual persons, artists, community leaders and the people who evolved themselves in celebration of ritual practices.

Purpose- The outcome of the workshop will comprise generation of ideas, themes and basic tenets embedded in the different ritual practices organized in different parts of Odisha. The conceptual outcomes of workshop will be used for the documentation, preservation and database creation

Objectives

(a) To discuss on the Intangible Cultural Heritage themes, process and outcomes of the project

(b) Presentation of the scholarly papers to identify Intangible Cultural Heritage themes in ritualistic practices/ festivals

(c) To deliberate Intangible Cultural Heritage themes in ritualistic practices as represented in scholarly papers

(d) To substantiate Intangible Cultural Heritage themes and ritual practices involving practitioners of the festival/ ritual practices in the locality

RESOURCE PERSONS IN THE CONSULTATION WORKSHOP

DAY-I (11.04.2015)		DAY-II (12.04.2015)	
Chief Guest	Sri Prafulla Ku Samantaray Ex- District Culture Officer, Puri	Chief Speaker	Dr. Bhagyalipi Malla Superintendent State Archives, Bhubaneswar
Chief Speaker	Dr. Bhagyalipi Malla Superintendent State Archives, BBSR	President	Sri Surendra Nath Mishra Lecture-in-English Gop Mohavidyalaya, Puri
President	Sj. Surendra Nath Mishra Lecture-in-English Gop Mohavidyalaya, Puri	Distinguished Guest	Dr. Ajaya Kumar Swain Lecture-in Odia, Sakhigopal Mohavidyalaya, Puri

Distinguished Guest	Dr. Gauranga Charan Dash Heads of Department, Odia Revenshaw University, Cuttack	Chief Speaker	Sri Rabindranath Bahinipati Journalist, Konark
Distinguished Guest	Sri Dyuryadhana Kathua Retd. Principal, Kendriya Vidyalaya Bhubaneswar	Guest of Honour	Sri Harekrishna Swain Advocate, Puri
Distinguished Guest	Sri Natabar Mohanty Advocate, Odisha High Court, Cuttack	Guest of Honour	Sri Umesh Ch. Swain Secretary, ARKASHREE, Konark
Guest of Honour	Sri Nalinikanta Sahu District Culture Officer, Puri	Guest of Honour	Smt. Swornalata Tripathy Writer, President Awardee, Teacher
Guest of Honour	Dr. Ajaya Kumar Swain Lecture-in Odia, Saakhigopal Mohavidyalaya Puri		
Guest of Honour	Sri Rabindranath Bahinipati Journalist, Konark		
Guest of Honour	Sri Harekrishna Swain Advocate, Puri		

Consultation Workshop Proceedings

Day-1: 11.04.2015, Pantha Nivas, Puri, Odisha

i. **Registration:** - The Registration of participants was completed during 9.30am to 10 a.m. All the participants including guests registered their names along with address occupation etc. before starting of the workshop.

ii. **Introductory Session:** - The introducing session of the workshop was commenced at 10 a.m. and continues till 10.30 a.m.

Welcome Address was given by Harash Chandra Dash Secretary of "**Sadhana"** Mr. Dash welcomed all the participants, scholar and guests to the workshop cordially and cheerfully. While giving welcome address to the guest he introduced the dignitaries in the dies to the audience.

Inauguration-: Mr. Prafulla Ku. Samantaray Ex- District Culture Officer was the Chief Guest for the event who inaugurated the workshop by lighting the lamp before the deity of Lord Jagannath. Mr. Simanchal Panda, Development consultant delivered the key note address. In his key note address he narrated briefly about the project. He put emphasis while introducing the project to the audience Mr. Panda put emphasis in Intangible Cultural Heritage of India and the festivals of Odisha through which Intangible Cultural Heritage Is Manifested and transmitted. He also narrated framework of implementation and methodology of the project as well as the purpose, out come and session plan of the workshop.

Inaugural Address:-Mr. Prafulla Ku. Samantaray, the Chief Guest of the event delivered his inaugural address. This address mainly focused in the rich cultural tradition of Odisha in line with festivals, festive events, ritualistic practices, performing arts, crafts, sculptures. He also significantly emphasized intangible aspects of cultural tradition of Odisha. He explained how rich Cultural Heritage of Odisha binds the diverse communities together which reflects the motto **"Unity in Diversity".** The festivals basically are the building blocks of unity, solidarity, mutual respect, peace and fraternity at community level.

Tea Break- Time: The session was postponed for 15 minutes for tea break

Thematic Speech by guests:-

The dignitaries in the dais such as guest of honour and speakers delivered their thematic speeches on Intangible Cultural Heritage and Odishan Festivals. The thematic speeches covered the topics assigned to the guests and speakers. The dignitaries emphatically delivered their talks on the need of the Intangible Cultural Heritage for peace, progress and harmony starting from community level to global level.

Mr.Rabindra Kumar Bahinipati, the guest of honour and working journalist of local Odiadaily and Hindi daily talked on local festival **named "Handi BhangaJatra"** which is celebrated in the month of Baisakha at the holy place **Maa Ramachandi Tample.** The specific feature of the festival is based on unity among the people of all walks of life without discrimination of caste, colour, rich, poor, man, women etc. Basically this festival maintains gender equality, mutual cooperation and respect among the local people.

Mr. Harekrushna Swain, Social activist & the Guest of honour focused on Deepawali festival maintaining the festival is a national festival. Deepabali Festival is celebrated in all household of Odisha. The festival signifies the symbolic of leading towards light of knowledge and development, co-operation, co-ordination

among the community people are maintained through spirit of fraternity.

Mr. Nalinikanta Sahoo, District Culture Officer stressed on the need of understanding core values and ethical values behind the celebration of festival and festive events. Such values are critical for establishing peace, progress and harmony in the society. Some local level festivals are observed in cooperation with nearby villages in order to establish mutual cooperation and unity.

Mr. Natabar Mohanty, Distinguished Guest and a lawyer of Odisha High Court Stressed on how the cultural identity and values are dwindling on the face of globalization . It is the need of the hour to save the Intangible Cultural themes manifested through celebration of ritualistic practices in festivals.

Dr. Ajay Ku. Swain, eminent writer & Guest Speaker of the events spoke on the intrinsic values of festivals that bind the community people together within the ambit of mutual cooperation, coordination. The heritages of culture contribute social cohesion and encourage a sense of identity.

Sri Dyuryodhan Kathua Retd. Principal of Kendriya Vidyalaya and Distinguished guest of the event talked that the Cultural Heritage of Odisha is Vedic one. The Vedic ritualistic practices have taken their forms in festivals, festive events. However, the Vedic core values such as, thinking together, working together is the foundation of integrated development of the community. The Vedic cultural heritage can only establish peace, harmony and unity in the society

Dr. Gauranga Charan Dash, Distinguished Speaker, Heads of Department, Odia, Revenshaw University talked on festivals and festive occasions of Odisha that are celebrated in different months in a year with different purposes. The festivals and festive events come in three categories such as Osha, Brata and Parba Parbani.

Some of the festivals and festive occasions are celebrated at home; some are celebrated in the community as community based ones. Each festivals be it home based or community based has specific rituals practices that is transform from generation to generation

Dr. Bhagyalipi Malla, Superientendent of State Archives, Government of Odisha participated in the event as the Chief Speaker. When delivered her speech, putting emphasis on the need of Intangible Cultural Heritage that are manifested through festival and festive events, performing arts, folklores etc.

In Odisha people celebrate more than 150 nos of festivals on different occasions. Basically, the festivals are associated with well-being of the human being, family members, and society and associated with natural environment such as land, river, trees, birds, animals. Ethical values and social values are the basic elements behind the purpose of celebration. However, the festivals are evolves the pursuit of Dharma- Artha- Kama- Mokshya. Currently the moral and social values behind the festivals are dwindling at first pace. Hence it is highly required to safeguard the rich intangible cultural heritage of Odisha in the forms of documentation, preservation, protection, promotion and revitalization.

The inaugural session was presided over by Mr. Surendranath Mishra, Lecture in English, Gop Mohavidyalaya. In his Presidential speech covered the core aspects of Intangible Cultural Heritage which substantiating the valuable themes of intangible cultural heritage earlier deliberated by the guest of honor and speakers. In his presidential speech he focused on the purpose of festivals and festive events maintaining unity in diversity, specially, cultural diversity in the face of growing globalization

Technical Session-I (The topic, Process and Outputs of the project)

Mr. Simanchal Panda, Researcher and Development Consultant gave a power point presentation highlighting the strategy and need of safeguarding of intangible cultural heritage such as ritual practices of festivals celebrated in Odisha. The power point presentation specifically contained a brief understanding of culture, intangible culture and cultural heritage that is transmitted from generation to generation through oral tradition, performing arts, social practices, rituals, festive events, knowledge and practices, traditional craftsmanship

Dr. Bhagyalipi Malla accomplished the role of Moderator and facilitated the themes of presentation. The themes of presentation were meaningfully deliberated for culminating the project in success. The poet and Lyricist Mr. Bipin Bihari Mohanty presided the session

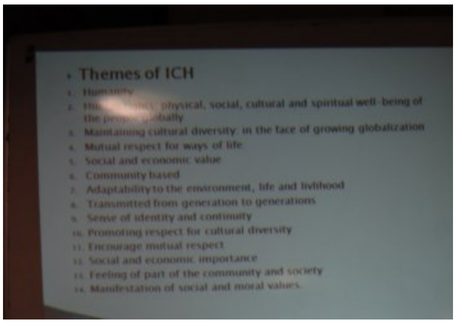

Technical Session-II (Presentation of Thematic Papers by Scholars)

Twenty three (23) Scholarly papers on different festival events of Odisha were presented by the scholars who had active participation in the workshop

List of Scholarly Papers Presented

Sl.No	Festivals	Scholars
1.	Khudurukuni	Ms. Jayashree Pattnaik
2.	Kumar Purnima	Sri Kanduri Charan Das
3.	Chandan Yatra	Sri Naba Kumar Dash
4.	Dola	Sri Harihara Satapathy
5.	Raja	Smt. Geetarani Rath
6.	Manabasa Gurubara	Prof. Saudamini Behera
7.	Sri Ram Navami	Sri Golak Bihari Nayak
8.	Makar Sankranti	Smt. Chhanda Mishra
9.	Dhanu yatra	Dr. Bhagyalipi Malla
10.	Samba Dasami	Sri Natabar Mohanty
11.	Kartika Brata	Sri Bipin Bihari Mohanty
12.	Sabitri Brata	Sri Jogendra Kumar Nayak

13.	Danda Nacha	Sri Simanchal Dash
14.	Deepabali	Sri Prabodha Kumar Hota
15.	Handi Bhanga Jata	Sri Rabindra Nath Bahinipati
16.	Maha Bisuba Sankranti	Sri Sarat Chandra Sahu
17.	Dasahara	Sri Dilip Kumar Behura
18.	Akshya Trutiya	Sri Dyuryadhana Kathua
19.	Jhulan Purnima	Sri Pravakar Mohapatra
20.	Karama	Sri Umesh Chandra Pani
21.	Sital Sasthi	Sri Hararash Chandra Dash
22.	Nua Khai	Sri Harekrishna Swain
23.	Pancha Mahajagnya	Sri Simanchal Panda

Technical Session-III
(Intangible Cultural Heritage Themes in Ritual of Odisha)

The purpose of the technical session is to finalize Intangible Cultural Heritage themes in ritual practices and festivals that are being celebrated in Odisha. Dr. Bhagyalipi Malla, Moderator for the session, Mr. Simanchal Panda was the facilitator and the session was chaired by Mr. Pravakar Mohapatra. The session was conducted through panel discussion. So that all the participants had their active participation in giving their opinion in the scholarly papers presented earlier.

After a vivid deliberation the following Intangible Cultural Heritage themes were the outcome of the ritual practices in festivals and festive events that are being celebrated in Odisha

<table>
<tr><th>Geographical Region</th><th>Festival/ Festive events</th><th>Themes</th></tr>
<tr><td>Coastal Region</td><td>Khudurukuni</td><td rowspan="15">Mutual Respect,, Social & Economic importance, Unity, Harmony, Integration, Cultural Diversity, Women Dignity, Gender Equality, Indiscrimination,</td></tr>
<tr><td></td><td>Kuumar Purnima</td></tr>
<tr><td></td><td>Chandan Yatra</td></tr>
<tr><td>South Odisha</td><td>Danda Nacha</td></tr>
<tr><td>Western Odisha</td><td>Seetal Sasthi</td></tr>
<tr><td></td><td>Nuakhai
Dhanu Jatra</td></tr>
<tr><td>Tribal Community</td><td>Karama</td></tr>
<tr><td>Local</td><td>Handibhanga Jata</td></tr>
<tr><td>All Odisha</td><td>Dola Jatra</td></tr>
<tr><td></td><td>Raja</td></tr>
<tr><td></td><td>Manabasa</td></tr>
<tr><td></td><td>Sriram Nabami</td></tr>
<tr><td></td><td>Makar Sankranti</td></tr>
<tr><td></td><td>Samba Dasmi</td></tr>
<tr><td></td><td>Kartika Brata</td></tr>
</table>

	Sabitri Brata	Biodiversity Conservation, Cooperation, Ethical & Moral Values
	Deepabali	
	Mahabisuba Sankranti	
	Dasahara	
	Akshya Trutiya	
	Jhulan Purnima	

Technical Session-IV
(Concluding Reflection)

The session was meant for summing-up of strategies of data creation, documentation, cataloguing and Inventory Register of Intangible Cultural Heritage of Odisha. The session was facilitated by Mr. Umesh Chandra Pani, Retd Registrar of Utkal University of Culture. Dr. Ajaya Kumar Swain, Dr. Gauranga Charan Dash. The deliberation of the above three sessions was carefully reflected on outcomes of the project. The project work entails data creation, documentation, cataloguing and Inventory Register

Session Methodology

The methodology of the session basically presentation of Scholarly papers by the Scholars meaningfully deliberated with proper moderation. Dr Bhagyalipi Malla, Superintendent of State Archives, introduced all the scholarly papers highlighting themes and rituals practices of the festivals depicted in scholarly papers. Mr. Simanchal Panda made thematic deliberation of all scholarly papers in line with Intangible Cultural Heritage themes such as unity in diversity, humanity, human rights and sustainable development aspects. Mr. Harihara Satapathy Chaired the session. While presenting the scholarly papers, the scholars' pointed out the role of festivals and festive events in maintaining aspects of intangible cultural heritage. The central themes of scholarly papers are specifically out lined in line with database creation & cataloguing

The session specifically precisely delineated on safeguarding the intangible cultural heritage and diverse cultural tradition of India. The scholars presented the way of transmission of the tradition, skill,

knowledge, geographical location and community involved with and cultural value and tradition that have meaning to the community. It was also discussed that the threats can be eliminated related to practice, visibility and future longibility. The process of community participation related to the tradition of culture was vividly discussed.

The 1st day of Consultation Workshop successfully ended at 4.30 p.m with fruitful and collaborative results. Vote of Thanks was given by Harash Chandra Dash, Secretary of Sadhana.

Consultation Workshop Report: Day-II

Day- II

12th April 2015, Rudrani Kalyani Mandap, Konark, Puri, Odisha

Registration

The 2nd day Registration of participants was completed during 9.30am to 10 a.m. All the participants including guests registered their names before starting of the workshop.

Introducing Session

The introducing session of the workshop was commenced at 10 a.m. & continues till 10.30 a.m.

Welcome Address

Welcome Address was given by Chitta Ranjan Biswal, Programme Coordinator of "**Sadhana**" Mr. Biswal welcomed all the participants, scholar and guests to the workshop. He introduced the dignitaries in the dies to the audience. The audience introduced themselves

Inauguration

Dr. Bhagyalipi Malla, Superintendent of State Archives was the Chief Guest for the event inaugurated the workshop by lighting the lamp before the deity of Lord Jagannath. Mr. Harash Chandra Dash, Secretary of Sadhana delivered the key note address. He put emphasis in Intangible Cultural Heritage of India and the festivals of Odisha through which Intangible Cultural Heritage Is Manifested and transmitted from generation to generation. He also narrated framework of implementation and methodology of the project as well as the purpose, out come and session plan of the workshop.

Inaugural Address

Dr. Bhagyalipi Malla, the Chief Guest of the event delivered his inaugural address focused on the rich cultural tradition of Odisha in line with festivals, festive events, ritualistic practices, performing arts, crafts, sculptures. She explained how rich Cultural Heritage of Odisha binds the diverse communities together. She also explained festivals and ritualistic practices basically are the building blocks of unity, solidarity, mutual respect, peace and fraternity at community level.

Thematic Speech

The guests & dignitaries in the dies such as guest of honour and speakers delivered their thematic speeches on Intangible Cultural Heritage and Odishan Festivals. The dignitaries emphatically delivered their talks on the need of the Intangible Cultural Heritage for peace, progress and harmony starting from community level to global level.

Ms. Swornalata Tripathy, Guest of Honour stressed on the need of understanding core values and ethical values behind the celebration of festival and festive events in the family and in the community. Such values are need of the hour for establishing peace, progress and harmony in the society. Community level festivals such as Raja, Dola, Dasahara are

observed in cooperation with villagers. These festivals and festive events establish mutual cooperation and unity.

Mr. Harekrishna Swain, Guest of Honour of the event Stressed on how the cultural identity and values are dwindling on the face of globalization & modernization. It is the need of the hour to save the Intangible Cultural Heritage themes manifested through celebration of ritualistic practices, festivals and festive events.

Sj. Umesh Chandra Swain, Secretary of Arkashree a State level organization and Guest of the event spoke on the intrinsic values of festivals, festive events that bind the community people together within the ambit of mutual cooperation, coordination, peace & harmony.

Dr. Ajaya Kumar Swain, Lecture in Odia and Distinguished Guest of the event focused on core aspects of Intangible Cultural Heritage which substantiating the valuable themes of intangible cultural heritage. He talked on the purpose of festivals and festive events that maintaining unity, peace, harmony, integrity, solidarity

Sj. Rabindranath Bahinipati, Journalist and Chief speaker of the event talks need of Intangible Cultural Heritage that are manifested through ritualistic practices, festival and festive events, performing arts, folklores etc. These are associated with natural resources such as environment, land, river, trees, birds, animals. Ethical values and social values are the basic elements behind the purpose of celebration. These values are dwindling in the face of modernization and globalization. In the present context it is need of the hour to safeguard the rich intangible cultural heritage of Odisha. It is also required to safeguard the Intangible Cultural Heritage themes in the forms of documentation, preservation and promotion.

The inaugural session was presided over by Mr. Surendranath Mishra, Lecture in English, Gop Mohavidyalaya. In his Presidential speech covered the core aspects of Intangible Cultural Heritage which substantiating the valuable themes of intangible cultural heritage deliberated by the guest of honor and speakers earlier. He focused on the purpose of festivals and festive events it important in maintaining unity in diversity; He also focused on family rituals those promoting family health and well-being, convey the family identity from generation to generation

Technical Session-I (Group Discussion)

The community people who celebrate the festivals, festive events participated in the II day workshop. The participants shared their experiences in regard to impacts of the Intangible Cultural Heritage such as festivals, festive events they celebrate. There were 40 participants for the 2nd day workshop.

Group exercise work conducted on seven festivals and festive events dividing members into seven groups. Each group was given to work out on one festival given to the group. The basic themes of the group discussion purpose of celebration, ritual practices that are associated with festivals, community role, impact of festivals etc.

Group	Festival
01	Raja
02	Manabasa
03	Khudurukuni
04	Deepabali
05	Kumarpurnima
06	Sabitri
07	Rakshya Bandhan

Technical Session- II (Group Work Presentation)

The group presentation mainly focused on practices and transmission of cultural heritage including the impact of the Intangible Cultural Heritage on the family, community and society

Group-1 : Raja Festival & Ritualistic Practices

The Group-1 was entrusted with the mode of celebration of Raja festival with its ritualistic practices. The group also identified the Intangible Cultural Heritage that is associated with the ritual practices with the festival. Community involvement is the critical component of the festival. Greater women participation is also seen in the ritualistic practices. Mutually cooperation, unity and solidarity is strengthen through observation of the festival. This festival is preparatory work for agricultural activities. Raja festival falls at the unset of monsoon in

Odisha. The heritage is transmitted through involvement of youth, women, girls and men while celebrating the festival. It is opinion of the community that the Raja festival helps in a greater way in binding together community people through celebration of festival. Raja festival signifies specific identity of Odisha.

Group-2 Manabasa Gurubar (Laxmipuja) & Ritualistic Practices

Goddess Laxmi is worshipped by all the strata of the community without any discrimination of Caste, Creed, Colour, poor, rich, tradition, occupation etc. Goddess Laxmi is considered as the Goddess of wealth, happiness and good fortune. Goddess Laxmi is worshipped during the month of Margasira (Nov- Dec). The festival encourages for development of agricultural and economic activities. This festival is a symbolic of unity in diversity, equality, women empowerment, gender equality and dignity of women which is basis of the festival and clearly mentioned in the worship book (Laxmi Puran) of this ritual practices which is followed strictly fundamental of Human right is reflected through this festival

Group-3 Khudurukuni & Ritualistic Practices

The festival Khudurukuni falls in the month of Bhadrapada (August-September). This festival is exclusively celebrated by unmarried girls. The distinguished features of this festival is the process of education and training of unmarried girl to be a good mother binding all the family members together in the thread of unity, peace, love and harmony. Furthermore Khudurukuni festival is closely associated with maritime trade of Odisha which represent the economic development of the people. The unmarried girls are also learnt conserving environment by observing the ritual practices such as coming in contact with river, sand, flowers, leaves etc. while celebrating the festival.

Group-4 Deepabali & Ritualistic Practices

Deepabali is an all India level festival. This festival celebrated by all the strata of the community in Odisha. The celebration of the ritual practices of Deepabali signifies as leading from ignorance to knowledge, dark to light and evil to good. This festival binds the community people together because people approach family to family sharing sweet which is a symbolic of creating sweetness relationship among the family and the community with strong hold of unity and cooperation. This festival also spreads the message of gratefulness to the Fore-fathers way live peacefully with harmony and good cooperation by resolving conflict in the community

Group-5 Kumar Purnima & Ritualistic Practices

Kumar Purnima festival is observed on the full-moon day of Aswin (October). This festival is celebrated at household level and community level. Kumar Purnima is specifically celebrated by youth of the all strata of the community. The unmarried girls worship full-moon with the hope of a bright future as bright as full-moon and they wish a husband like Kartika. The merry-making among the youth crate unity, solidarity and cooperation in the community life

Group-6 Sabitri Brata & Ritualistic Practices

Sabitri Brata celebrated on the New-moon day of Jyastha (May) each year. This festival is celebrated by women only. It is the festival of dignifying women as a great victory Sabitri over death which is impossible that means woman has capacity to accomplish more difficulties works with vow and wisdom. The ritual practices of this festival associated with including seasonal fruits for the purpose of worship. Such practices represent protection of trees which is the instrument of environment protection

Group-7 Samba Dasami & Ritualistic Practices

Samba Dasami signifies worship of Sun God. The Sun rays have a lot of disease curing things with meditional values. Mythological evidences is that Samba son of God Srikrishna was affected with leprosy disease and got cure by worshipping Sun God at Chandrabhaga (Maitreyabana), the specific spot of Konark at on sea-shore Bay of Bengal. Samba Dasami is celebrated by worship of Sun God for curing of many diseases which is proved by world Health Organisation (WHO). The ritual practices of the festival include worship Sun God by placing food items in the sun rays at the time of Sun rise, at noon and at the time of Sun set. The healing components in the Sun rays are absorbed in food stuff placed in the Sun rays

Concluding Reflections:

After presentation of the group work a panel discussion of the participants was conducted in order to obtain their experiences in relation to the safeguarding of festivals and festive events for well being of the family, society and community. They experiences that are emerged out given below-

Impact of ICH on Community:-

- The festival and ritual practices are instrumental in maintaining cooperation, harmony and solidarity among family members, social groups and communities
- The festival and ritual practices are part and parcel of economic development, social development and strengthening livelihood options.
- Social values, moral values and ethical values are transmitted from generation to generation through celebration
- The community based festivals such as Holy, raja, Dasahara, Deepabali are the basis of community involvement, collective action and community based approaches
- The specific festivals such as Raja, Khudurukuni, Manabasa are the bearers of distinguished cultural identity of Odisha

The second day of Consultative Workshop successfully ended at 4 .30 pm with fruitful and collaborative results. Vote of Thanks was given by Prasanna Kumar Jena, Programme Officer of Sadhana.

Annexure-A

DATABASE DOCUMENT OF RITUALISTIC PRACTICES

"STUDY, DATA CREATION AND DOCUMENTATION OF ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTAGIBLE CULTURAL HERITAGE"

Ref: No.F. 28-6/ICH-Scheme/94/2014-15/11333 Date: 03.02.2015

SCHEME FOR "SAFEGUARDING THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE & DIVERSE CULTURAL TRADITIONS OF INDIA

SUBMITTED BY:

S A D H A N A

At- Achyutapur, Po- Garhrupas, Dist- Puri, Odisha

Phone: 91-6758236969(Off) 09692480557 (Mob)

E-mail: sadhana.konark@gmail.com

SUPPORTED BY:

संगीत नाटक अकादेमी Sangeet Natak Akademi

Ministry of Culture,
Govt of India, New Delhi

DATABASE OF RITUALISTIC PRACTICES

The basic purpose of the project is to undertake an exploratory study, collection of appropriate data, preparing a database to cater the need through documentation and dissemination. The safeguarding of intangible Cultural Heritage comprised study, documentation, cataloguing for inventory expression, knowledge, practices etc. The creation of database basically includes key cultural practices prevails in all over Odisha. The Data base includes Deepabali, Rakshya Bandhan, Khudurukuni, Raja Parba, Kumar Purnia, Savitri Brata, Manabasa Gurubar and Samba Dasami ritual practices

1. DEEPABALI

Basically "Deepabali" is a national festival of India. It symbolizes the spiritual victory of light over darkness, victory of good over evil and light of knowledge over ignorance. Deepabali is celebrated in the month of Kartik (Mid-November). The celebration of festival include lighting lamp, worship, prayer

- In Odisha people display light to Pitrulok (forefather) and perform "Pinda dan/ Sraddha" for the wellbeing of the family.
- during the festival, the celebrants illuminate their homes, temples and workplaces with oil lamps, candles and electric bulbs. Fire work is also displayed in the night.
- The distinguished features include national brotherly hood as a work of the National festival.
- The religious significance of this festival is mainly worshipping to Goddess Lakshmi, the goddess of wealth & prosperity. People pay respect to Lord Ram for his home coming defeating Demon King Ravan on this auspicious day
- This festival shares common focus on righteousness, pursuing knowledge, proceeding towards light from darkness,

2. RAKSHYA BANDHAN

In India Rakshya Bandhan/ Rakhi Purnima festival is observed by Hindus. Traditionally, this festival is religious and cultural one. Rakhi Purnima is celebrated on the full-moon day (Purnima) of Sravana

● On this day sisters of all ages tie sacred amulet called Rakhi around the wrist of their brothers for the mark of protection to a sister by the brother from dishonor.

● This festival signifies social interaction, brotherly hood, love and affection in the family.

● This festival is an agricultural based festival. Almost all the families of the state of Odisha celebrated this festival by worshipping agricultural instruments, cattle, especially plough cattle worshipped as Go- Lakshmi.

● This festival shares common focus on universal brotherhood and sisterhood

● Mythological Shravan Purnima is the birth day of God Balaram/Balabhadra

3. **KHUDURUKUNI**: -

This festival is celebrated in the morning of every Sunday in the month of Bhadrab by young girls.

● The distinguished features of "Khudurukuni" is the process of education and training of unmarried girl to be a good mother binding all the family members together in the thread of unity, peace, love and harmony.

● The virgins of Odisha believe that they will blessed by the Goddess Mangala in observing fast on the Sundays of this month.

● The unmarried girls are also learnt conserving environment by observing the ritual practices such as coming in contact with river, sand, flowers, leaves etc. while celebrating the festival.

● Khudurukuni festival is closely associated with maritime trade of Odisha which represent the economic development of the people.

● The religious significance of this festival is mainly worshipping to Goddess Mangala, who is one of the manifestations of SHAKTI, the Goddess of peace, power, happiness, love, purity, knowledge and truth.

4. RAJAPARBA

Raja is a three-day-long popular festival of Odisha observed mostly in costal Odisha. The first day of the Raja festival is always celebrated in the last day of the solar month of Jaistha

● This festival signifies honour to womanhood, social interaction, brotherly hood, love and affection in the family and community

● People pay respect to mother earth and suspended all agricultural operations considering menstruation period of Mother Earth during all three days of the festival.

● Greater women participation is also seen in the ritualistic practices.

● Mutually cooperation, unity and solidarity is strengthen through observation of the festival.

● This festival is preparatory work for agricultural activities.

● The cultural heritage is transmitted through involvement of youth, women, girls and men while celebrating the festival.

5. KUMARPURNIMA

Kumar Purnima festival is observed on the full-moon day of Aswin (October-November).

● This festival is celebrated at household level and community level.

● Kumar Purnima is specifically celebrated by youth of the all strata of the community.

● The unmarried girls worship full-moon with the hope of a bright future as bright as full-moon and they wish a husband like Kartika.

● The merry-making among the youth crate unity, solidarity and cooperation in the community life

6. SAVITRI VRATA

Sabitri Brata celebrated on the New-moon day of lunar month of Jyastha (May) each year.

● This festival is celebrated by women only.

● It is the festival of dignifying women as a great victory Sabitri over death which is impossible that means woman has capacity to accomplish more difficulties works with vow and wisdom.

● The ritual practices of this festival associated with including seasonal fruits for the purpose of worship. Such practices represent protection of trees which is the instrument of environment protection

● The married women seeks Savitri's grace for longevity of conjugal life

7. MANABASA GURUBAR

On every Thursday in the Odia month of Margasira goddess Lakshmi is worshipped with utmost devotion by Odia women.

● Goddess Laxmi is worshipped by all the strata of the community without any discrimination of Caste, Creed, Colour, poor, rich, tradition, occupation etc.

● Goddess Laxmi is considered as the Goddess of wealth, happiness and good fortune.

● The festival encourages for development of agricultural and economic activities.

● This festival is a symbolic of unity in diversity, equality, women empowerment, gender equality and dignity of women which is basis of the festival and clearly mentioned in the worship book (Laxmi Puran) of this ritual practices which is followed strictly fundamental of Human right is reflected through this festival.

● It is a custom to read out the Mahalakshmi Puran written by ancient poet Balaram Das while performing the Puja.

8. SAMBA DASAMI

The festival is celebrated on the tenth day in thebright fortnight in pousha lunar month.

● Samba Dasami signifies worship of Sun God. The Sun rays have a lot of disease curing things with meditational values.

● Mythological evidences is that Samba son of God Srikrishna was affected with leprosy disease and got cure by worshipping Sun God at Arka tirtha, Konark (Maitreyabana), the specific spot of Konark at on sea-shore Bay of Bengal.

● Samba Dasami is celebrated by worship of Sun God for curing of many diseases which is proved by world Health Organisation (WHO).

The ritual practices of the festival include worship Sun God by placing food items in the sun rays at the time of Sun rise, at noon and at the time of Sun set. The healing components in the Sun rays are absorbed in food stuff placed in the Sun rays

ଗବେଷଣାତ୍ମକ ନିବନ୍ଧାବଳୀ

SCHOLARLY PAPERS ON

STUDY, DATA CREATION AND DOCUMENTATION OF ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTAGIBLE CULTURAL HERITAGE”

SUBMITTED BY:

S A D H A N A

At- Achyutapur, Po- Garhrupas, Dist- Puri, Odisha

Phone: 91-6758236969(Off) 09692480557 (Mob)

E-mail: sadhana.konark@gmail.com

SUPPORTED BY:

संगीत नाटक अकादेमी Sangeet Natak Akademi

Ministry of Culture, Govt of India, New Delhi

ସୂଚୀପତ୍ର

୧. ଉକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି
୨. କାର୍ତ୍ତିକ ବ୍ରତ
୩. ସାମ୍ବଦଶମୀ
୪. ସାବିତ୍ରୀବ୍ରତ
୫. ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା
୬. କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା
୭. ଦୋଳ ପର୍ବ
୮. ରଜପର୍ବ
୯. ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ
୧୦. ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ
୧୧. ମାଣବସା ଗୁରୁବାର
୧୨. ଦୀପାବଳି
୧୩. ମହାବିଶୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି
୧୪. ଦଶହରା
୧୫. ରକ୍ଷାବନ୍ଧନ
୧୬. ଶିତଳ ଷଷ୍ଠୀ
୧୭. ନୂଆଖାଇ
୧୮. ଅକ୍ଷୟତୃତୀୟା

INTRODUCTION

Indian cultural heritage is not only one of the most ancient, but it is also one of the most extensive and varied. The rich cultural practices are interrelated of several aspects such as mythical, ritual, social and historical. Odisha is known as UTKAL for its rich cultural heritage including forms and manifestation of intangible cultural tradition. The intangible culture of Odisha is manifested through various forms, styles and performances. Such intangible forms of cultural heritage include folk lore, folk tale, reciting of Vedic mantras, performing arts, plastic arts and literary artistic expression.

The ritual practices of Odisha are the blocks of unity, diversity, moral values, human values and cultural values. The ritual practices of Odisha are derived from Sanskrit scriptures and are in practice till date. There are more than hundreds of ritual practices and festivals that are needed to be documented through creation of database.

ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି

ଶ୍ରୀମତୀ ଛନ୍ଦା ମିଶ୍ର

ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଭାରତର ଏକ ଜାତୀୟ ପର୍ବ। କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାର ଏହା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ପର୍ବ। ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଉ ରାୟଣ ଏହି ଦିନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ। ସୂର୍ଯ୍ୟ କୁମ୍ଭରୁ ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନଠାରୁ ମକର ରାଶିକୁ ସଂକ୍ରମଣ କରନ୍ତି। ଏଣୁ ଏହାକୁ ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି କୁହାଯାଏ। ଏହାର ଭି ିଭୂମି ଉଭୟ ଆଧାତ୍ମିକ ଓ ସାମାଜିକ। ଆଧାତ୍ମିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରାକୁ ଏହି ପର୍ବ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିଥାଏ। ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଉ ରାୟଣ କାଳରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ ମୁକ୍ତି ମିଳିଥାଏ।ଏହା ହେଉଛି ଆଧାତ୍ମିକ ଦିଗ। ସ୍ନେହ, ସୌହାର୍ଦ୍ଧ୍ୟ, ଏକତା, ମୈତ୍ରୀ ଆଦି ନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସୁସଂହତ ଓ ବଳିଷ୍ଠ ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରାକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିଥାଏ। ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିବସଟିକୁ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପର୍ବ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ପର୍ବ ଭାରତ ବାହାରେ ରୋମାନ ଓ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ନେପାଳ, ଥାଇଲାଣ୍ଡ ଓ ମିଆଁମାରରେ ମଧ୍ୟ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। କିନ୍ତୁ ଏହି ପର୍ବ ନାମ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ।

ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ପାଳନର ଅନ୍ୟ ଏକ ପୌରାଣିକ ଭି ିଭୂମି ହେଲା ଶତ୍ରୁତା ପରିହାର ପୂର୍ବକ ମିତ୍ରତା ସ୍ଥାପନ କରିବା। ପିତାପୁତ୍ରର ସଂପର୍କକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା। ମକର ରାଶି ହେଉଛି ଶନିଙ୍କ ଘର। ଶନି ହେଉଛନ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପୁତ୍ର। ପୁଅ ସହିତ ବୈରଭାବକୁ ପରିହାର କରି ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ଶନିଙ୍କ ଘରକୁ ସଂକ୍ରମଣ କରନ୍ତି। ଭଗବାନ୍ ବିଷ୍ଣୁ ଏହି ଦିନରେ ହିଂସା, ଦ୍ୱେଷ, ଅନୀତି ଓ ପାପ କର୍ମର ପ୍ରତୀକ ଅସୁରମାନଙ୍କୁ ବଧକରି ମନ୍ଦର ପର୍ବତ ତଳେ ସମାଧି ଦେଇଥିଲେ।

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତି ଅ ଳରେ ମକର ପର୍ବ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ପର୍ବ ମଧ୍ୟ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ସନ୍ତାଳ ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ନାଚଗୀତ ସହ ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ କରନ୍ତି । ମକର ଚାଉଳ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ, ସୌହାର୍ଦ୍ଧ୍ୟ, ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ଭାବ ବଢ଼ାଇଥା । ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ ଅବସରରେ ସାହି ପଡ଼ିଶା ଘରକୁ ବୁଲିଯିବା, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପରମ୍ପରା ଏକ ଆଦର୍ଶ ପାରିବାରିକ ଜୀବନ ଓ ସୁସଂହତ ସମାଜର ପରିଚାୟକ। କୌଣସି କୌଣସି ଠାରେ ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ କରନ୍ତି। ନୂତନ ଉତ୍ପାଦିତ କୃଷିଦ୍ରବ୍ୟରେ ପିଠାପଣା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସାଇ ପଡ଼ିଶା ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ମଧ୍ୟରେ ବ ନ କରିଥାନ୍ତି।

ଭାରତରେ ଗୁଡ଼ିଉଡ଼ା ଦିବସ ଭାବେ କେତେକ ଅ ଳରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିଉଡ଼ା ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଗୁଜରାଟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥା। ଏହି ଗୁଡ଼ିଉଡ଼ା ଦିବସରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ବିଦେଶରୁ ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ ଆସିଥାନ୍ତି। ଫଳରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସୌହାର୍ଦ୍ଦଦତା ବଢ଼ିଥାଏ। ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଅବସରରେ ଗଙ୍ଗାସାଗର ମେଳା ପଡ଼ିଥାଏ। ବହୁ ସଂପ୍ରଦାୟର ଓ ବିଭିନ୍ନ ଅ ଳର ଲୋକମାନେ ଏହି ମେଳାରେ ସାମିଲ ହୋଇଥାନ୍ତି। ବିଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ଏହ ମକର ଉତ୍ସବରେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଥାଏ।

ଋତୁ ଅନୁଯାୟୀ ଖାଦ୍ୟପେୟ ଶରୀର ପୌଷ୍ଟିକତା ସନ୍ତୁଳନ କରିଥାଏ; କାରଣ ଯେଉଁ ଋତୁରେ ଯେଉଁ ପୌଷ୍ଟିକତାର ଅଭାବ ଥାଏ, ସେହି ଋତୁରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନରେ ତାହା ଦୂର ହୋଇଥାଏ। ତିଳ ସହିତ ଗୁଡ଼ ଭକ୍ଷଣ , ହଳଦୀ ଓ ଗୁଡ ଭକ୍ଷଣ ପରମ୍ପରା ରହିଛି। ଏହା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଭି କ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତ।

ଓଡ଼ିଶାର ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ପର୍ବ। ଏହି ପର୍ବ ବାଳକ, ଯୁବକ, ଯୁବତୀ, ମହିଳା ଓ ପୁରୁଷମାନେ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି। କଳାହାଣ୍ଡି, ମୟୁରଭଞ୍ଜ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଓ କୋରାପୁଟର ସାନ୍ତାଳମାନେ ପାଳନା କରିଥାନ୍ତି।

କର୍ତିକ ବ୍ରତ

ବିପିନ୍ ମହାନ୍ତି

ବେଦର ନିଷ୍କର୍ଷ ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଚାରୋଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଯଥା:- ଧମ,ଅର୍ଥ, କାମ ଓ ମୋକ୍ଷ।ଏହାକୁ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ବୋଲି କହନ୍ତ। କାର୍ତିକ ବ୍ରତ ପାଳନ କଲେ ଏହି ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ ବୋଲି କାର୍ତିକକୃତ ବା ଦାମୋଦର ବ୍ରତରେ ଲେଖାଅଛି।

ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ସକଳ, ଯାହା ବାଞ୍ଛବ ଦେବ ଆଦିମୂଳ। ରାଧା ଦାମୋଦର ପୂଜା ଏହି ବ୍ରତର ମୂଳବିଧି। କାର୍ତିକ ମାସ ଆରମ୍ଭରୁ ଏହି ବ୍ରତ ପାଳନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ। ସାଧାରଣତଃ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଏହି ବ୍ରତ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି। କିନ୍ତୁ କା ିକ ମାସରେ ଆହୁରି ଅନେକ ବ୍ରତ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଯଥା:- କାର୍ତିକ ସୋମବାର, କାର୍ତିକ ଗୁରୁବାର, ବଡ଼ ଏକାଦଶୀ, ନାଗଲ ଚଉଁଠି, ଅଁଳା ନବମୀ, ଦୀପାବଳୀ ପ କ ଆଦି। ଏତତ୍ ବ୍ୟତୀତ କାର୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାକୁ

ରାସପୂର୍ଣ୍ଣିମା କୁହାଯାଏ। ପରଂବ୍ରହ୍ମ ରସରାଜ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଶରଦ୍ ରାସ ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ କରିଥିଲେ । ଏହି କାର୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଉତ୍କଳର ନୌବାଣିଜ୍ୟର ସ୍ମୃତି ବହନ କରେ। କାର୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଓଡ଼ିଶାରେ ସର୍ବତ୍ର ବୋଇତ ବନ୍ଦାଣ ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଆକାଶଦୀପ କାର୍ତିକ ବ୍ରତର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ। ଏହି ସମସ୍ତ ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାର ସମନ୍ୱ କାର୍ତିକ କୃତ୍ୟ ବା କାର୍ତିକ ମାସର ବ୍ରତ ସମୂହ।

ମହିଳାମାନେ ରାଇଦାମୋଦର ପୂଜା ଅବସରରେ ପୋଖରୀ କୂଳରେ, ନଦୀକୂଳରେ ବା ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଦାମୋଦର ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି। ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଓ ସୀତାରାମଙ୍କର କଉଡ଼ି ଖେଳ ଗୀତ ଗାନ କରିଥାନ୍ତି। ଦାମୋଦର ବ୍ରତ ଉତ୍କଳ ପ୍ରଦେଶର କାହାଣୀ ସହିତ ସଂଯୋଜିତ ହୋଇଯାଇଛି, ଯାହାକି ଏହି ପାର୍ବଣ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପ୍ରକାଶ କରେ। କା ିକ ମାସର ନିର୍ମଳ ଓ ଶୋଭାମୟ ପରିବେଶ ସହିତ ବ୍ରତ ପାଳନର କଉଡ଼ି ଖେଳ ଗାନ ଆନନ୍ଦମୟ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ। ଏହି ଖେଳରେ ନାରୀର ବିଜୟ ଓ ପୁରୁଷର ପରାଜୟ ପରିବାରରେ ଓ ସମାଜରେ ନାରୀ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ପରମ୍ପରାର ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖିଥାଏ। ବ୍ରତ ଗୀତା ହେଲା

୧- ଶୁଦ୍ଧ ସୁବର୍ନ୍ୟର ମଣ୍ଡପ ହୀରା ମାଣିକ କୋଠି। ରାଇ ଦାମୋଦର ଖେଳନ୍ତି ହାତେ କଉଡ଼ି ମୁଠି।
ଚାରି ମୁଠି ଯୁଅ ଖେଳିଲେ ରାମ ହୋଇଲେ ବନ୍ଦ, ହସି ବଇଦେହୀ କୁହନ୍ତି ଦିଅ କୁଣ୍ଡଳ ବନ୍ଧା।।
୨- କାହିଁ ଯାଇଥିଲ ମୁରଲୀଧର। କାହିଁ ଯାଇଥିଲ ନନ୍ଦ କୁମର।।
ହାତର କଙ୍କଣ କାହିଁ ତୁମର। ଜାଣି ନାହିଁ କି ଗୋ ଚତୁରୀ ରାଧା
ପଶା ଖେଳେ ଆମେ ହୋଇଛୁ ବନ୍ଧା। ହାତର କଙ୍କଣ ଦେଇଛୁ ବନ୍ଧା।

ଆକାଶ ଦୀପର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଜ୍ଞାନାଲୋକ ଓ ଶ୍ରେୟର ମାର୍ଗ। ଆକାଶଦୀପ ସୂଚାଇ ଦିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁଣ କର୍ମ ଓ ମାର୍ଗର ପଥିକ, ଯାହା ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ଐକାନ୍ତିକ ପରମ୍ପରା। ଦୀପଦାନ ମହାପୁଣ୍ୟ।

କାର୍ତିକ ମାସଟି ଏକ ଧାର୍ମିକ ମାସ ହୋଇଥିବାରୁ ମାସ ତମାମ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ସତ୍ୱିକ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ରାମାୟଣ ପାରାୟଣ, ଭାଗବତ ପାରାୟଣ ଓ ନାମ ସଂକୀର୍ତନ ଚାଲିଥାଏ। ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାର ରତ୍ନ ଭଣ୍ଡାର ସଦୃଶ ଏହି ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥର ଗୁଡ଼ିକର ପାରାୟଣ ଫଳରେ ଜନସାଧାରଣ ସତ୍ୟ, ନ୍ୟାୟ, ଧର୍ମ, ଶାନ୍ତି, ସଂହତି, ତ୍ୟାଗ, ଦାନ, ଧର୍ମ, କର୍ମ ସେବା ଆଦି ମହତ୍ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥାନ୍ତି। ଦୀପାବଳୀ ଉତ୍ସବରେ ଦୀପଦାନ ଓ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବ ନ ଓ ବନ୍ଧୁମିଳନ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା, ସମ୍ମାନ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟଧାରା ସାମାଜିକ ଓ ପାରିବାରିକ ଜୀବନକୁ ମହ ର କରିଥାଏ। ଉତ୍କଳର ନୌବାଣିଜ୍ୟ ପରମ୍ପରାର ସ୍ମୃତି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିକୁ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ସାଧନ ମଧ୍ୟରୁ ଅର୍ଥ ସାଧନର ଆଗ୍ରହ ଓ ଆବେଗ ଉଦ୍ରେକ କରିଥାଏ। ଓଡ଼ିଆମାନେ ବାଣିଜ ବେପାର କରି ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହୋଇଥାନ୍ତି। ବାଲିଯାତ୍ରା ଏହି ପରମ୍ପରାରେ ସ୍ମୃତି।

କାର୍ତିକ ମାସରେ ହବିଷ ପାଳନ ଉନ୍ନତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ନିରାମୟ ଜୀବନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ହିତ୍‌ଭୂକ, ଋତ୍‌ଭୂକ ଓ ମିତ୍‌ଭୂକ:- ଶରୀର ପାଇ ହିତକର ଖାଦ୍ୟ ବା ସାତ୍ୱିକ ଭୋଜନ, ମିତ ଆହାର ଉ ମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସହଜ ପରିପାକ ପାଇଁ ଯେତିକି ଖାଦ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଓ ନ୍ୟାୟ ଉପାର୍ଜିତ ଖାଦ୍ୟର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରକ୍ଷାର ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସୂଚାଇ ଦିଏ।

କାର୍ତିକ ମାସର ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ବ୍ରତ, ଓଷା ଆଦି ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାର ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ପରିପ୍ରକାଶ। ଏହି ସାମଗ୍ରିକ ପରିପ୍ରକାଶ ହିଁ ସାମୂହିକ ଓ ଐକ୍ୟ ଭାବବୋଧ ଓ ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀର ଦ୍ୟୋତକ।

ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ

ନଟବର ମହାନ୍ତି

ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ ପୌଷ ଶୁକ୍ଲ ଦଶମୀ ତିଥିରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଶାମ୍ବ ପୁରାଣର କଥାବସ୍ତୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ର ଶାମ୍ବଙ୍କର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସନା ଓ କୁଷ୍ଠ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତି ଉପରେ ଆଧାରିତ। ଅତଏବ ଏହି ପର୍ବର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସନା, ରୋଗ ମୁକ୍ତି ଓ ଉ ମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୁରାଣ ଓ ପଦ୍ମ ପୁରାଣରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାବସ୍ତୁ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛ। ଶାମ୍ବ ଦଶମୀକୁ ସମ୍ବର ଦଶମୀ ବ୍ରତ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି। ଏହି ସମ୍ବର ଦଶମୀ ବ୍ରତ କଥାଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରାଣୋକ୍ତ ବୋଲି ଲିଖିତ ଅଛି। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସନା କେବଳ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଓ ଭାରତରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସନା ପରମ୍ପରା ବୌଦ୍ଧ, ଜୈନ ଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ।ଏହା ବ୍ୟତୀତ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ସମସ୍ତ ସଂପ୍ରଦାୟରେ ମଧ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟପୂଜା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଗ୍ରୀକ ଓ ମେକ୍ସିକୋରେ ମଧ୍ୟ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସନା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଅତଏବ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସନା ସର୍ବ ଧର୍ମ ଓ ସଂପ୍ରଦାୟ ଉପାସନାର ସମନ୍ୱୟ। ଓଡ଼ିଶାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୂଜାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରହିଛି। ଏହି ସୂର୍ଯ୍ୟପୂଜାର ଆଧାର ଓ ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଅଦ୍ୱିତୀୟ। ଶାମ୍ବ ପୁରାଣରୁ ଜଣାଯାଏ କୋଣାର୍କ ଅର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଉପାସନା କରି ଶାମ୍ବ ରୋଗ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ।

ଶାମ୍ବ ଦଶମୀ ଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କୁ ତ୍ରିକାଳ ସଂଧ୍ୟାରେ ଯଥା-ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ସମୟରେ, ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ପୂଜା କରାଯାଏ। ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ମୁଖ୍ୟ ଆଧାର। ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ରୋଗ ନିବା ଶକ୍ତି ନିହିତ ରହିଛି। ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଓଷଧୀଶ କୁହାଯାଏ; କାରଣ ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ରହିଛି, ବୃକ୍ଷଲତାର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ କରନ୍ତି। ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏହି ଔଷଧୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ, କାରଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଲୋକିତ ହୁଅନ୍ତି ଓ ପୃଥିବୀକୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିତରଣ କରନ୍ତି।

ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମୀ ସପ୍ତବର୍ଣ୍ଣାଳୀର ସମାହାର। ବାଇଗଣୀ, ଘନନୀଳ, ନୀଳ, ସବୁଜ, ହଳଦିଆ, ଲାଲ ଓ ନାରଙ୍ଗୀ। ଏହି ସପ୍ତରଙ୍ଗକୁ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟରେ ସପ୍ତାଶ୍ୱ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି। ଏହି ସପ୍ତରଙ୍ଗର ସମାହାର ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରରେ ରହିଛି। ଏହି ସପ୍ତରଙ୍ଗ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବରୋଗ ନିବାରକ ବୋଲି ବେଦରେ କୁହାଯାଇଛି। ସର୍ବରୋଗ ନିବାରକ ଶକ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ସମୟର କିରଣ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟର କିରଣରେ ଥାଏ । ଶାମ୍ବ ଦଶମୀରେ ଉଦୟ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଓ ଅସ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସହ ପୂଜା କରାଯାଏ। ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଭିଟାମିନ୍ 'ଡି' କ୍ୟାଲସିୟମ୍ ଓ ଫସ୍‌ଫରସ୍ ଉତ୍ପନ୍ନ କରେ। ଏହି ଉପାଦା ଆମର ଦୈନନ୍ଦୀନ ଖାଦ୍ୟରେ କମ୍ ଥାଏ। ସୂର୍ଯ୍ୟକିର ଚର୍ମରୋଗ ଓ ଜଣ୍ଡିସ୍ ଭଲ କରେ। ନାରଙ୍ଗୀ ଭିଟାମିନ୍ 'ଡି' ଉତ୍ପାଦନ କରେ। ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ଉଦର ରୋଗ ଉପଶମ କରେ। ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ହୃଦୟ ରୋଗ ନବାରକରେ ସହାୟକ ଓ ସମସ୍ତ ରୋଗ ନିବାରକ। ଏହା ଗବେଷଣା ପ୍ରସୁତ। ବହୁକାଳର ଆମ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳରେ ଏହା ଆବିଷ୍କୃତ ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ସଂଯୁକ୍ତ।

ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ରତ

ଯୋଗନ୍ଦ୍ର କୁମାର ନାୟକ

ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ରତ ପୁରାଣର ସାବିତ୍ରୀ-ସତ୍ୟବାନ ଉପାଖ୍ୟାନ ଆଧାରିତ। ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣ ଓ ଭବିଷ୍ୟ ପୁରାଣରେ ମଧ୍ୟ ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ରତର ମହିମା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଲେଖାଥିବା ପ୍ରମାଣ ମିଳେ। ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସୃତିକାର ଶତାନନ୍ଦଙ୍କ ଲିଖିତ ସ୍ମୃତିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ବ୍ରତର ଉଲ୍ଲେଖ ମିଳେ। ଏଥିରୁ ଏହି ବ୍ରତର ପୌରାଣିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ଆଭାସ ମିଳେ। ମହାଭାରତ ଆଖ୍ୟାନ ଉପାଖ୍ୟାନ ଗୁଡ଼ିକ ବୈଦିକ ଆଦର୍ଶ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆଧାରିତ। ଅତଏବ ଏହି ବ୍ରତ ବୈଦିକ ଆଧାର ଓ ପୌରାଣିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ସମନ୍ୱିତ। ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ରତ ପାଳନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା-ସଧବା ରହିବା ଏବଂ ପତିର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରିବା। ଏହି ବ୍ରତର ପୂଜା ବିଧିରେ ଯମରାଜାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲାବେଳେ ବ୍ରତ ଧାରିଣୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ଳୋକଟି ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥାନ୍ତି:

"ତତ୍ୱ ପ୍ରସାଦାତ୍ ଜଗନ୍ନାଥ ଦୀର୍ଘାୟୁରସ୍ତୁ ମେ ଗତିଃ । "ସଂସାର ରଥର ପତିପତ୍ନୀ ଦୁଇଟି ଚକ ସଦୃଶ। ଗୋଟିଏ ଚକ ରଥରୁ ଖସିଗଲେ ରଥ ଚଳିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଯାଏ। ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦମ୍ପ ି ମଧ୍ୟରୁ ପତି ଦେବଙ୍କର ଅକାଳ ବିୟୋଗ ଗଲେ ସଂସାର ଉଜୁଡ଼ି ପଡ଼େ ଓ ଦୁର୍ବିସହ ହୋଇଯାଏ। ଏଣୁ ଗୃହକ ିଟି ଦୀର୍ଘାୟୁ ରହୁ ଏହା ହିଁ ବ୍ରତର କାମନା। ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ସାବିତ୍ରୀ-ସତ୍ୟବାନ ଉପାଖ୍ୟାନର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ ହେଲା ସାବିତ୍ରୀ ନିଜର ସତୀତ୍ୱ ବଳରେ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରୁ ସତ୍ୟବାନଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଆଣିଥିଲେ । ଏହାର ପ୍ରତିକାତ୍ମକ ସନ୍ଦେଶ ହେଲା ନାରୀ ହିଁ ଏକମାତ ଶକ୍ତି ଯିଏ ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରେ। ଅଥଏବ ନାରୀ ଶକ୍ତିର ମହନୀୟତା ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏଥିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିଫଳିତ । ତୃତୀୟତଃ, ଅଶ୍ୱପତି ରାଜ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବାରୁ ସତ୍ୟବାନ ସପରିବାର ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବାସ କଲେ ଏବଂ ସାବିତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ବନଚାରିଣୀ ହେଲେ। ଏଣୁ ପତି ପତ୍ନୀ ଆଜୀବନ ସୁଖ ଦୁଃଖର ସାଥି ହେବା ସଂସାର ଚଳାଇ ନେବାର ଆଦର୍ଶ ବହନ କରେ। ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ବ୍ରତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ ସୁଖଦୁଃଖରେ ନିରୁଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଓ ଏକ ରୂପତା ରହିବା; ଏହି ବା ୀ ଏହି ବ୍ରତରୁ ମିଳିଥାଏ। ଏହା ହିଁ ଓଡ଼ିଆ ନାରୀର ପରମ୍ପରା, ସଂସ୍କୃତ ନାରୀପଣିଆ। ଏହି ବ୍ରତର ପରମ୍ପରା ହିଁ ପାରିବାରିକ ମଙ୍ଗଳ ନିମି ର ନାରୀର ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟାକୁ ଜାରି ରଖିଥାଏ।

ଏହି ବ୍ରତ ନାରୀ ମନପରେ ସତ୍ ଚରିତ୍ର, ସତ୍ୟ, ନିଷ୍ଠା, ପତିବ୍ରତା, ଜ୍ଞାନଗାରିମା, ବୁଦ୍ଧିମ ।, ସେବା, ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନମତିତ ଆଦି ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ମହତ୍‌ଗୁଣର ବୀଜ ବପନ କରିଥାଏ। ଏହି ବ୍ରତରେ ଋତୁ ଉପଯୋଗୀ ଫଳ ସେବନର ବିଧି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ ଓ ଶରୀରର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ପୌଷ୍ଟିକତା ବଢ଼ାଇଥାଏ।

ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା

ନବ କିଶୋର ଦାଶ

ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା । ଏହି ଶବ୍ଦଟ ସୂଚାଇ ଦିଏ ଯେ ଚନ୍ଦନ ସହିତ ଏହି ଯାତ୍ରାର ସଂପର୍କ, ଏହି ଯାତ୍ରା ବିଶେଷ କରି ଚନ୍ଦନର ପ୍ରୟୋଗ ଆଧାରିତ। ଚନ୍ଦନ ପାଇଁ ଚନ୍ଦନ ବୃକ୍ଷର ଆବଶ୍ୟକତା, ଏହା ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ।ଏହି ଯାତ୍ରାଟି ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ଜଡ଼ିତ। ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦ୍ୱାଦଶ ଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ଯାତ୍ରା। ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ବୈଶାଖ ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା ବା ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଏବଂ ୪୨ଦିନ ଧରି ସ୍ନାନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲେ। ଏହାର ପୃଷ୍ଠ ଭୂମି ଋତୁ ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ପୌରାଣିକ ଆଧାରିତ। ଏହାର ମୁଖ୍ୟବିଧି ଚନ୍ଦନ ଲାଗି, ପାଣିରେ ଚାପକ୍ରୀଡ଼ା ଓ ଆଲଟ ଚାମର ଲାଗି। ବିରାଟ ରାଜା ଓ ପାଣ୍ଡବ ପ ଭ୍ରାତା କୃଷ୍ଣ ଓ ବଳରାମଙ୍କ ଆଗମନକୁ ସ୍ୱାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଏପରି ଏକ ବିଧିର ଆୟୋଜନ କରିଥିଲେ, କାରଣ ସେହି ସମୟରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ ହୋଇଥିଲା। ଏହାର ମୂଳରେ ଅତିଥି ସ୍ୱାଗତ, ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଓ ଅତିଥିମାନଙ୍କର ସୁଖ ସୁବିଧା ନିହିତ। ଆମର ସାଂସ୍କୃତିକ ଧାରା ଓ ପରମ୍ପରା ଅତିଥି ସମ୍ମାନ ଓ ଅତିଥିଙ୍କ ସୁଖ ସୁବିଧା। ବେଦରେ କୁହାଯାଇଛି ଅତିଥି ଦେବୋ ଭବ। ପୁରୁଷୋ ମ ପୁରାଣ ଓ ମହାଭାରତରେ ଏହି ସଂପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି। ଏହି ଯାତ୍ରାର ବିଧି ରହିଛି ମଦନମୋହନ ଚାପକୁ ଗଲାବେଳେ ସାଥିରେ ଶ୍ରୀଦେବୀ , ଭୂଦେବୀ, ପ ପାଣ୍ଡବ ଓ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ବଳରାମ ଯାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ହେଉଛି ପରିବାର ଓ ସମାଜର ସଂସ୍କୃତି। ଭାଇ, ବନ୍ଧୁ, କୁଟୁମ୍ବ ସହିତ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ କରିବା। ଏହା ଫଳରେ ପରିବାର ଓ ସମାଜ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେବ।

ଏହି ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ପରମ୍ପରାରେ କେବଳ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଅନ୍ୟ ଦେବତାମାନଙ୍କ ପୀଠସ୍ଥଳୀରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ପାର୍ବଣଦଟି ପାଳିତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଏକତା ସଂହତି, ସଦ୍‌ଭାବ, ସହଯୋଗ ସହଭାଗିତା, ସହନଶୀଳତା, ମୈତ୍ରୀ ଆଦି ପରମ୍ପରା ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଥାଏ। ଏହି ଦିବ୍ୟଗୁଣ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ମାନବିକତାର ଆଧାର। ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଏ ସବୁ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ। ଭାଗବତରେ କୁହାଯାଇଛି:

ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ

ଦେଖି ସନ୍ତୋଷ ଭଗବାନ।

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରେ ଏହି ଗୁଣ ସମୂହର ପରିପ୍ରକାଶ ହେଲେ ହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ। ଚନ୍ଦନ ଲାଗି ହେବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅତିପ୍ରିୟ। ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦରେ କବି ଜୟଦେବ ଲେଖିଛନ୍ତି:

ଚନ୍ଦନ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ନୀଳକଳେବର ପୀତବସନ ବନମାଳି।

କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା

କସ୍ତୁରୀ ଚରଣ ଦାସ

କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପର୍ବଟି ଆଶ୍ୱୀନ ମାସ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତିଥିରେ ପଡ଼ିଥାଏ। ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତିଥିରେ ଗଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା ହୁଏ। କୁମାର କୁମାରୀମାନେ କୁମାର ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରନ୍ତି। ଏହି ଦିନ ଜହ୍ନି ଓଷା ମଧ୍ୟା ଉଦ୍‌ଯାପନ ହୁଏ। ଅବିବାହିତ ଝିଅମାନେ ଆଶ୍ୱିନ ମାସ ଆରମ୍ଭରୁ ଜହ୍ନିଓଷା ପାଳନ କରନ୍ତି କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଉଦ୍‌ଯାପନ କରନ୍ତି। ଏହି ଦିନଟିକୁ କୁମାର କୁମାରୀମାନେ ନାଜ ଗୀତ ସହିତ ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସରେ ପାଳନ କରୁଥିବାରୁ ଏହାକୁ କୁମାର ଉତ୍ସବ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ। ସ୍ୱର୍ଗ ସେନାପତି ଗୌରୀପୁତ୍ର କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ନାମ କୁମାର। ତାରାକାସୁର ବଧ ନିମିତ୍ତ ଏହି ଦିନ କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କର ଜନ୍ମ। ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଏହାର ନାମ କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା। ଜହ୍ନି ଓଷା ବ୍ରତର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କାମନାପୂର୍ତ୍ତି। ଇହଲୋକ ଓ ପରଲୋକରେ ସୁଖ ।ଏହା ହିଁ ବୈଦିକ ଧାରାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ- ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଓ ନିଃଶ୍ରେୟ। କବି ଜହ୍ନି ଓଷା ବ୍ରତରେ ଲେଖିଛନ୍ତି-

ତୁଳସି ମୂଳରେ ଦେଲି ଜାଗର। ତୁଳସି ବୋଇଲେ ମାଗେ ବର

ଧନ ଜନ ମୂଳରେ ଦେଲି ଜାଗର। ଯାହାକୁ ଯେମନ୍ତ ଦିଶିବ ସୁନ୍ଦର

କାନକୁ ମୁଦି ପେଡ଼ିକୁ କନା। ବାର ବରଷର ଧାନ ପୁରୁଣା

କାଖରେ ପୁଅ ପଣନ୍ତରେ ଶୁଅ। ଜିଇଥିଲା ଯାଏ ଏ ବର ଦିଅ

ମରିଗଲେ। ସେହି ବୈକୁଣ୍ଠ ଜାଣି। ଜିଇଥିଲା ଯାକ ଅହିଅ ରାଣୀ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରୋଗବ୍ୟାଧିର ନିରାକରଣ ଓ ଉପଶମ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ଜହ୍ନି ଓଷା କରାଯାଏ

ବାଳି ଝିଅମାନେ ହୋଇଣ ମେଳି। ଓଷା କରନ୍ତି ଦେଇ ହୁଳହୁଳି ।

ଏ ଓଷା କଲେ କି ମାନ ହୋଏ। ଯାହା ମନାସିଲେ ସେ ଫଳ ପାଏ।

ଦେହରେ ଯେଉଁ ରୋଗ ବ୍ୟାଧି ଥିବ। ଜହ୍ନି ଓଷା କଲେ ଭଲ ହୋଇବ।

ତୁଳସୀ ଚଉରା ମୂଳରେ ଜହ୍ନିଫୁଲ ସହିତ ଏହି ଓଷା ପାଳନ କରାଯାଏ। ତୁଳସୀ ବୃକ୍ଷର ରୋଗ ନିବାର ଶକ୍ତି ଥାଏର। ଜହ୍ନି ଫୁଲରେ ମଧ୍ୟ ରୋଗର ନିବାରକ ଶକ୍ତି ଥାଏ। ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଏହି ତୁଳସୀ ବୃକ୍ଷ ଓ ଫୁଲ ସହିତ କୁମାରୀମାନେ ମିଳିମିଶି ପାଳନ କରିବା ଫଳରେ ରୋଗ ନିବାରକ ଶକ୍ତି ବଢିଥାଏ। ଏବଂ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଶାନ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ ଆସିଥାଏ। ଏହିସବୁ ରୋଗ ଉପଶମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ଏହା ଅନୁଭୂତି ପ୍ରସୂତ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଯାହାକି Intangible Cultural Heritage ଏକ ଉପାଦାନ। ତୁଳସୀ ଚଉରା ମୂଳେ ଜହ୍ନିଫୁଲ ନେଇ ପୂଜା କରିବା ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷାରେ ମଧ୍ୟ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ। ମୁରୁଜ ଦେବା, ଝୋଟି, ଚିତା ପକାଇବାର ପାରମ୍ପରିକ କଳା କୌଶଳ ଏବଂ ଜହ୍ନିଓଷା ଗୀତ ଓ କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଗୀତ। ଋତୁ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ତିଥିରେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନ ଲିଆ, ଚୂଡ଼ା, ନଡ଼ିଆ, ଗୁଡ଼, ନବାତ ଆଦି ଭକ୍ଷଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ । ଏହାର ପରମ୍ପରା ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି। କାରଣ ପଞ୍ଜିକାରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥାଏ, କେଉଁ ବାରରେ ଓ ତିଥିରେ କ'ଣ ଖାଇବା ଉଚିତ୍ ଓ କ'ଣ ଖାଇବା ଅନୁଚିତ।

କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଗଜଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପୂଜା ହୋଇଥାଏ । ଗଜ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ସାମୂହିକ ଭାବେ ଗୋଷ୍ଠୀଭି ିରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଗ୍ରାମ ବା ସାହିର ସମସ୍ତ ପରିବାର ଅକୁଣ୍ଠ ସହଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି ଏହିପରି ଏକ ସାମୂହିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ ପରମ୍ପରା ସହଯୋଗ ସଦ୍‌ଭାବ ଓ ଏକତାର ଆଧାର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଜୁଆଖେଳ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ। ବଡ଼ ଦେଉଳରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଦ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ସହିତ ଜୁଆ ଖେଳନ୍ତି। ପ୍ରତି ଘରେ, ସାହିରେ ଜୁଆଖେଳ ହୋଇଥାଏ। ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାଧାଙ୍କ ସହିତ ଜୁଆଖେଳାରେ ହାରି ବନ୍ଧା ପଡ଼ିବା ଗୀତ ରହିଛି। ଏହି ଜୁଆଖେଳ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ପ୍ରେମର ପ୍ରତୀକ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସାଂସାରିକ ଜୀବନର ପ୍ରତିଯୋଗିତା, ଉତ୍‌ଥାନ ପତନ ଆଦିର ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ପରିପ୍ରକାଶ । କାରଣ ସଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏହି ସବୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ହୋଇଥାଏ।

ଦୋଳ ପର୍ବ

ହରିହର ଶତପଥୀ

ଦୋଳ ଶବ୍ଦଟି ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ଝୁଲିବା, ଦୋଳି ଖେଳିବା। ପ୍ରାୟତ ପା ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଦୋଳ ପର୍ବ ବା ଦୋଳ ଉତ୍ସବର ସୃଷ୍ଟି। ରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଓ ଗୋପନାୟୀକାମାନଙ୍କର ସରସ ବସନ୍ତ କାଳରେ ଅନୁଷ୍ଠିତର ନୃତ୍ୟୋତ୍ସବ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମର ଏକ ପରମ୍ପରା ରୂପେ ଅଦ୍ୟାବଧି ଚଳି ଆସୁଛି। କବି ଶିରୋମଣି ଜୟଦେବଙ୍କ ରଚିତ ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ କାବ୍ୟରେ ଲିଖିତ ଅଛି –

"ବିହରତି ହରିରହ ସରସବସନ୍ତେ

ନୃତ୍ୟତି ଯୁବତିଜନେନ ସମଂ ସଖି ବିରହଜନସ୍ୟ ଦୂରନ୍ତେ ।"

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ।

ଏହି ପର୍ବର ପରମ୍ପରା ସହଯୋଗିତା, ସହଭାଗିତା, ଏକତା, ଗୋଷ୍ଠିଭି ିକ, ଗ୍ରାମଭି ିକ ଓ ଅ ଳଭି ିକ ଅଟେ। ଏହି ମାନବିକତା ଓ ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପରମ୍ପରା ବ୍ୟତୀତ ଏହାର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଧାର୍ମିକ ପରମ୍ପରା ନିହିତ। ଏହି ପରମ୍ପରା ବାସୁଦେବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀରାଧା ଓ ଗୋପବିଳାସୀମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧ ଅପ୍ରାକୃତ ପ୍ରେମଭକ୍ତି। ଏହି ପର୍ବ ବସନ୍ତ ଋତୁର ଫଗୁଣ ମାସ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଫଗୁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲେ। ଏହି ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀକୁ ଫଗୁ ଦଶମୀ କୁହାଯାଏ। ହୋଲି ପର୍ବ ଓ ଦୋଳ ମେଳଣ ଦୋଳପର୍ବ ସହିତ ସଂପର୍କିତ। ଦୋଳପର୍ବ, ହୋଲିପର୍ବ ଓ ଦୋଳମେଳଣ ଉତ୍କଳୀୟ ମହାନ ପାର୍ବଣ ପରମ୍ପରାରେ ତ୍ରିବେଣୀ ସଙ୍ଗମ। ଏହି ପାର୍ବଣ ପାଳନ ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କଳ ସାମାଜିକ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟବୋଧ , ଯାହାକି ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଆଧାରର ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ, କାନ୍ଧକୁ କାନ୍ଧ ମିଳେଇ, ହାତକୁ ହାତ ମିଳେଇ ପାଦକୁ ପାଦ ମିଳେଇ ଚାଲିବା ନିଷ୍ପ ି ପ୍ରକ୍ରିୟ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଯୋଗ, ସହଭାଗିତା, ସଫଳ ରୂପାୟନରେ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ଓ ଦାୟିତ୍ୱର ପରିପାଳନ ପ୍ରତିଫଳିତ। ଏଥିରେ ସବୁ ବର୍ଗର ଲୋକ ସାମିଲ ହୁଅନ୍ତି ଏହାର ପରମ୍ପରା ସାମୂହିତ ନିଷ୍ପ ି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଆଧାର। ଏହି ପର୍ବର ଅନ୍ୟ ଏକା ପରମ୍ପରା ହେଉଛି ଦ୍ୱାରୀ ଭୋଗ। ଠାକୁର ଦ୍ୱାର ଦ୍ୱାର ବୁଲି ଭୋଗ ଖାଆନ୍ତି। ଏହା ସମାଜରେ ସମତା ଓ ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପନ କରିବାର ମୂଳାଧାର। ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ସୁସ୍ଥର ସମାଜର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନିରନ୍ତର ରହିଥାଏ। ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମର ଠାକୁରମାନେ ମେଳଣ ପଡ଼ିଆରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥାନ୍ତି। ଏହା ଫଳରେ ଆ ଳିକ ଭି ିରେ ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସଦ୍‌ଭାବ, ଏକତା ଓ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ଭାବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ।

ଦୋଳପର୍ବ ଏକ ଜାତୀୟ ପର୍ବ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଲି ପର୍ବ ମଧ୍ୟ ଏକ ଜାତୀୟ ପର୍ବ। ଏହି ପର୍ବର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ହୋଲିକା ଦହନ ଓ ହୋଲି ଖେଳ। ହିରଣ୍ୟକେଶ୍ୟପୁଦ ଓ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଚରିତ

ଆଧାରିତ। ସୃଷ୍ଟି ଓ ସମାଜ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରବୃ ି ଓ ଆଚରଣ ପ୍ରତୀକ ହିରଣ୍ୟକଶ୍ୟପୁ ଓ ଦେବତ୍ୱ ଓ ମାନବିକତାର ପ୍ରତୀକ ପ୍ରହ୍ଲାଦ। ହୋଲିକା ଭାଇର ଅନୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟର ସହାୟକ ହୋଇ ପ୍ରହ୍ଲାଦକୁ ଦଗ୍ଧ କରିବା ସହିତ ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବିଲୁପ୍ତ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ନିଜେ ଦଗ୍ଧୀଭୂତ ହୋଇଥିଲା। ଏହା ଏକ ନୀତିଶିକ୍ଷାର ପରମ୍ପରା ଯାହା ଭାଗବତରେ ଲିଖିତ ଅଛି

"ଯେ ଜନ ଚିନ୍ତେ ପରମନ୍ଦ

ତା ମନ୍ଦ ପା ନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦ।

ହୋଲି ପର୍ବ ସଦ୍‌ଭାବନା, ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ, ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଓ ଭ୍ରାତୃଭାବାପନ୍ନ ଉତ୍ସବ ମୁଖରିତ ପର୍ବ। ପରିବାରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ରାଷ୍ଟ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦମୟ ଜୀବନଯାପନ କରିବା ହିଁ ଏହି ପାରମ୍ପରିକ ଉତ୍ସବର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ରଂଗ ଖେଳ ବା ହୋଲି ପର୍ବ।

ଫଗୁ ଖେଳ ହେଲା ହୋଲି ପର୍ବର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଭି ିକ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ମତ ଆଧାର। ବସନ୍ତ ଋତୁର ଆଗମନରେ ମିଳିମିଳା, ହାଡ଼ଫୁଟି ଓ ବସନ୍ତ ରୋଗର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଦେଖାଦିଏ। ଏଣୁ ଏହି ରୋଗରେ ଭୂତାଣୁମାନଙ୍କ ନିଷ୍କ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ ଫଗୁ ଖେଳାଯାଏ। ଫଗୁ ଲୋଧ, ଆଳୁଖଣ୍ଡ, ସାରୁ ଖଣ୍ଡ ଓ ଆମ୍ବ କଷି ଅଦାରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ। ଏହି ଚେରମୂଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଙ୍ଗିନ ଗୁଣ୍ଡରେ ରୋଗ ଜୀବାଣୁ ନାଶକ ଶକ୍ତି ଥାଏ । ଅବିର ଚର୍ମରୋଗର ଜୀବାଣୁକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିଥାଏ। ଏଣୁ ଫଗୁ ଖେଳ ଏକ ପରମ୍ପରା। ଏଥିରେ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଥାଏ, ଯାହାକି Intangible cultural Heritage ର ଏକ ବିଭବ।

ରଜ ପର୍ବ

ଶ୍ରୀମତୀ ଗୀତାରାଣୀ ରଥ

ରଜ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ନାମଟିର ସ୍ମରଣ ବା ଉଚ୍ଚାରଣ ମାତ୍ରେ ଓଡ଼ିଶାର ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧ ବନିତାଙ୍କ ମନରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଶିହରଣ ଆଣିଦିଏ। କାରଣ ଏହା ମଉଜର ପର୍ବ ଓ ସଜବାଜର ପର୍ବ। ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସରେ ମଉଜ ମଜଲିସ୍‌ରେ ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି ଅବସରଟିକୁ ରଜ ମଉଜ କହନ୍ତି। ରଜ ପର୍ବ ଉତ୍କଳୀୟ ପାର୍ବଣ ପରମ୍ପରାର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ପର୍ବ। ଏହି ପର୍ବରେ ଉତ୍କଳୀୟତାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ।

ଆଷାଢ଼ ମାସର ରଜ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଅବସରରେ ରଜପର୍ବ ପାଳନ ହୁଏ। ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ କୃଷିଭି ିକ ପର୍ବ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ପର୍ବ। ଓଡ଼ିଶା ଏକ କୃଷି ପ୍ରଧାନ ରାଜ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ ମୌସୁମୀ ବାୟୁ ପ୍ରବାହ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ। ମୌସୁମୀ ବାୟୁ ପ୍ରବାହ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରାୟତଃ ରଜ ତିନିଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ। କୃଷିର ଆଧାର ହେଉଛି ଭୂମି। ମୌସୁମୀ ଆଗମନରେ ପୃଥିବୀ ମାତା ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମ ହୋଇଥାଏ। ଏଣୁ ଭୂମି ମାତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ଏହି ପର୍ବର ଲକ୍ଷ୍ୟ। ଋଗ୍ ବେଦର ପୃଥିବୀ ସୂକ୍ତରେ ଲେଖାଯାଇଛି- ଯେଉଁ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ସମୁଦ୍ର, ନଦୀ ଓ ଜଳ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ନ ଓ କୃଷିର ସ । ଓ ଆଧାର ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ମିଳିଥାଏ, ଜୀବନର ସ । ଓ ଆଧାର ମିଳିଥାଏ, ସେହି ଭୂମିକୁ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ସମ୍ମାନ ଦେବା। ଏହି ଦିନ ଠାରୁ ଭୂମିର ଉତ୍ପାଦିକା ଶକ୍ତି ଆସିଥିବାରୁ ଏହି ତିନିଦି ପୃଥିବୀ ରାଜସ୍ୱ ବୋଲି ଧରି ନିଆଯାଏ ଓ ପୃଥିବୀ ମାତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦାନର ପରମ୍ପରା ରହିଛି। ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହାର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ବୈଦିକ ଧର୍ମଧାରା ଆଧାରି । ପୃଥିବୀ ସୂକ୍ତ ସହିତ ଅଥର୍ବ ବେଦର କୃଷିସୂକ୍ତର ସମନ୍ୱୟର ଆଧାର ରଜପର୍ବ। କୃଷିସୂକ୍ତର ଏକ ମନ୍ତ୍ରରେ କୁହାଯାଇଛି- ବଳଦମାନେ ଖୁସିରେ ରୁହନ୍ତୁ । ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ରହନ୍ତୁ। ଆନନ୍ଦରେ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ କରନ୍ତୁ। ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ଏକ କ୍ଷତ୍ରୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ମନୁସ୍ମୃତିରେ ଉଡ୍ର ବୋଲିର କୁହାଯାଇଛି। ଉଡ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ହିଁ ଓଡ଼ିଶା ଆସିଥିଲେ ବୋଲି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପାର୍ବଣ ପରମ୍ପରାର ରୂପ ନେଲା, ଯାହାକି ରଜପର୍ବ ନାମରେ ନାମିତ। କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ଓ ଜୀବନ ଧାରଣର ଆଧାର।

ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରମ୍ପରା ଏହି ପର୍ବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ। ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପିଠାପଣା କରିବା, ଝୋଟି ଓ ଚିତା ଓଡ଼ିଆ ଗୃହିଣୀର ସୃଜନୀ କଳାରେ ପରିପ୍ରକାଶ। କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସହଯୋଗିତା ଓ ସହଭାଗିତାର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ। ଏଣୁ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳର ଆୟୋଜ ହୋଇଥାଏ। ଏହା ଫଳରେ ହାତରେ ହାତ ମିଶାଇ, କାନ୍ଧରେ କାନ୍ଧ ମିଶାଇ ପରସ୍ପର ସହଯୋଗରେ

କରିବାର ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଓ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବେ ପାଳିତ ହୋଇ ଆସୁଅଛି। ରଜପାନ ରଜ ପର୍ବର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆକର୍ଷଣ। ଅନେକ ପ୍ରକାର ମସଲାରେ ସୁବାସିତ ମଧୁର ପାନଖିଲ ବା ିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଯେପରି ଅନାବିଳ ଆଗ୍ରହ, ସେହପରି ପାନ ଖାଇବାରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆବେଗର ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖାଯାଏ। ଏହି ପାନଖିଲ ଦେଣନେଣରେ ପରମ୍ପରା ସ୍ନେହ, ସୌହାର୍ଦ୍ଦ, ମୈତ୍ରୀ ଓ ଭାତୃଭାବର ପରମ୍ପରାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିଥାଏ ।

ରଜଗୀତ ଓ ରଜଦୋଳି ଏହି ପରମ୍ପରାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ। କୁମାରୀ କନ୍ୟା ଓ ମହିଳାମାନେ ଗଛରେ ଦୋଳି ବାନ୍ଧି ଖେଳନ୍ତି। ରଜଗୀତରେ ଭଉଣୀର ଭାଇ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଓ ଆଦର ପରିସ୍ଫୁଟ ହୋଇଥାଏ। ଝିଅମାନେ ପୁଚି ଖେଳନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖେଳ ମଧ୍ୟ ଖେଳନ୍ତ। ନୂତନ ପୋଷାକ ପରିଧାନ ଓ ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସରେ ରଜପର୍ବ ତିନିଦିନ ଧରି ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଶେଷଦିନ ଭୂମି ଦହନ ଓ ବସୁମତି ପୂଜା ହୋଇଥାଏ। କ୍ରୀଡ଼ା କୌତୁକ, ଆନନ୍ଦ ଓ ଋତୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଫଳ ଭକ୍ଷଣ ଓ ପୌଷ୍ଟିକ ଖାଦ୍ୟ ଆଦିର ସମନ୍ୱୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ। ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପର୍ବଟି ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଭବର ବର୍ଣ୍ଣାଳୀ।

ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା

ଜୟଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓଷା। ଓଡ଼ିଆ ସମାଜ, ପରିବାର, ବଣିଜ ଓ ବେପାର ସହି ଦେବୀପୂଜା ମଧ ସଂପର୍କିତ। ଏହି ଓଷାର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ସାଧବ ଘରର ଭଲମନ୍ଦ, ଦୁଃଖସୁଖ ସହିତ ଜଡ଼ିତ। ଏହା ବ୍ୟତୀତ ମା' ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ପୂଜା ସହିତ ସଂପର୍କିତ । ସର୍ବ ମଙ୍ଗଳମୟୀ ସର୍ବ ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଦାୟିନୀ ସର୍ବାର୍ଥର ସାଧିକା ଶିବାଙ୍କର ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା। ଯାହାକି ସପ୍ତସତୀ ଚଣ୍ଡୀ ପୂଜା ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି। ଅଭୀଷ୍ଟ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ନିମି ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଓ ସପ୍ତଶତୀ ଚଣ୍ଡୀପାଠ କରାଯାଏ। ଏହି ପୂଜାର ବିଧି ମେଧାଋଷି ଆଦିଷ୍ଟ ବିଧି ସହିତ ସଂପର୍କିତ। ନଦୀ କୂଳରେ ଦେବୀଙ୍କର ବାଲୁକା ମୂର୍ ନିର୍ମାଣ କରି ସୁରଥ ରାଜା ଓ ବୈଶ୍ୟ ଦେବୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରି ଅଭିଷ୍ଟ ଫଳପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ। ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏହି ଓଷା ପାଳନରେ କୁମାରୀ କନ୍ୟାମାନେ ନଦୀ କୂଳରେ ବାଲିରେ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି ଓ ମଙ୍ଗଳାଙ୍କୁ ସ୍ଥାପନ କରି ଫୁଲ, ଫଳ ଓ ନୈବେଦ୍ୟ ସହିତ ମା'ମଙ୍ଗଳାଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି। ଏହାର ଆଧାର ଆଗମ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସୃତ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା କଥାବସ୍ତୁ ଉତ୍କଳର ନୌବାଣିଜ୍ୟ ସଂର୍ପକିତ। ମୁଖ୍ୟତର ଧନେଶ୍ୱର ସାଧବ ଓ ତାଙ୍କର ଅଲିଅଳି କନ୍ୟା ତଅପୋଇ ବୋହୂମାନଙ୍କ କଥାହିଁ ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା କଥା। ଉତ୍କଳର ନୌବାଣିଜ୍ୟ ପରମ୍ପରା ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ସଂକେତ ଦେଇଥାଏ। ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଉତ୍କଳ ନୌବାଣିଜ୍ୟର ସମୃଦ୍ଧ ପରମ୍ପରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁସଂପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିପାରିଛି। ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବା ବୈଦିକ ଧର୍ମଧାର ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳପ୍ରାପ୍ତର ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ। ତଅପୋଇ କଥାବସ୍ତୁର ମୁଖ୍ୟ ବା ର୍। "ଚକ୍ରବତ୍ ପରବ ର୍ନ୍ତି ଦୁଖାନି ଚ ସୁଖାନି ଚ" । ସମୟ ସବୁବେଳେ ସମାନ ଯାଏନି। ଆଜି ସେ ସୁନା ଚାନ୍ଦ, ସୁନା କୁଲେଇରେ ଖେଳୁଥିଲା, ରତ୍ନ ଦୋଳିରେ ଝୁଲୁଥିଲା, କାଲି ଖୁଦ ମୁଠେ ପାଇଁ ରଙ୍କୁଣୀ ହେଲା। ସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ପାଇଁ ସନ୍ଦେଶ। ଦ୍ୱିତୀୟତଃ "ପରବୁଦ୍ଧିରେ ଘର ନାଶ" ଏହି ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ମଧ୍ୟବା ର୍। ପ୍ରେରଣ କରିଥାଏ। "କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଫଳ ତଥା ଯେଷାକୁ ତେଷା" ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ। ତଅପୋଇକୁ ହଇରାଣ କରିଥିବା ଛଅ ଭାଉଜଙ୍କର ସୁପର୍ଣଖାର ଦଶା ଭୋଗିବା ଏହାର ପ୍ରମାଣ ସଦୃଶ ବା ର୍। ପ୍ରେରଣ କରିଥାଏ।

କୁମାରୀ କନ୍ୟା ଏହି ବ୍ରତ ପାଳନ କରିବା ମୁଖ୍ୟ ଦିଗଟି ହେଲା, କନ୍ୟାଟିଏ, କିପରି ଭବିଷ୍ୟତରେ ସୁଗୃହିଣୀଟିଏ ଓ ମାଆଟିଏ ହେବ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ପରମ୍ପରାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ। ପରିବାର ଚଳେଇବା ପାଇଁ , ସମାଜରେ ଚଳିବା ପାଇଁ ଯାହାସବୁ ନୀତି , ଆଦର୍ଶ, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏହି ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା ପାଳନର ପରମ୍ପରାରୁ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ମାଆଟିଏ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହେଲେ ଦେଶର ନାଗରିକକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରିଥାଏ।

ଉ ମ ନାଗରିକଟିଏ ଉ ମ ପରିବାର ଉ ମ ସମାଜ ଓ ଉ ମ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗଠନରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ। ଇଂରାଜୀରେ Povery ଟିଏ ଅଛି "train a mother, Train a Nation"।

କୁମାରୀ କନ୍ୟାମାନେ କିଛି ବର୍ଷର୍ ଧରି ଏହି ବ୍ରତ ପାଳନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସାମୂହିକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟର ସଂପାଦିତ ହୋଇପାରି, ସହଯୋଗ ଓ ସଦ୍‌ଭାବ କିପରି ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ପାରିବ, କଳିତକରାଳ, ମନୋମାଳିନ୍ୟ ସମାଧାନ କରିବା, ନେତୃତ୍ୱ ନେବା ଓ ଉ ମ ରୂପେ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବା ଇତ୍ୟାଦି ସଂପାଦନ କରିବାର କଳାକୌଶଳ ଶିକ୍ଷା କରିଥାଏ। ନଦୀ, ବାଲୁକା, ବିଭିନ୍ନ ଫୁଲ ଓ ଫଳ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବା ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ଆନ୍ତରିକତା ବଢ଼ାଇଥାଏ।

ଏହି ଓଷା ପାଳନରେ କୁମାରୀ କନ୍ୟାଟିଏ ବହୁ ଶିକ୍ଷା। ଲାଭ କରିଥାଏ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନଯାପନ ଧାରା ସହି ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ। ଏହିପରି ଏକା ଓଷା ପାଳନରେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ନୀତିଶିକ୍ଷାର ସାଂସ୍କୃତିକ ଧାରା ନିହିତ ରହିଛି।

ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ

ଗୋଲକ ବିହାରୀ ଧଳ

ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ ପର୍ବ ଚୈତ୍ରମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ନବମୀ ତିଥି ପୁନର୍ବସ ନକ୍ଷତ୍ର ଯୋଗରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଏହି ପୁଣ୍ୟ ତିଥିରେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଧରାବତରଣର ହୋଇଥିଲା। ଏହା ଏ ଜାତୀୟ ପର୍ବ। କୌଣସି ଅ ଳ, ଭାଷାଭାଷୀ କିମ୍ବା ଭୌଗଳିକ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ସିମିତ ନୁହେଁ। ରାଷ୍ଟ୍ରର ସବୁ ଅ ଳରେ ରାମନବମୀ ପର୍ବ ପାଳନ କରାଯାଏ। ଏହି ପର୍ବ ପାଳନର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ରାମାୟଣ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପୁରୁଷୋ ମ ଶ୍ରୀରାମ ଆଧାର। ରାମାୟଣର ଅର୍ଥ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ମାର୍ଗ । ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ମାନବିକ ଅଧିକାର, ନୀତି, ଆଦର୍ଶ, ସମାଜଦ ଓ ସୃଷ୍ଟିର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାର ଆବଶ୍ୟକ ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ ପାଳନ ପରମ୍ପରାରେ ତାହା ପ୍ରତିଫଳିତ। କାରଣ ଏହି ଅବସରରେ ରାମାୟଣ ପାରାୟଣ ହୁଏ ଏବଂ କୋଟି ଜନମାନସରେ ରାମାୟଣର ଆଦର୍ଶ ହିଁ ଗୁଞ୍ଜରିତ ହୋଇଥାଏ। ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ହେଉଛି ଦୟା, କରୁଣା ଅହିଂସା ଭଳି ଦିବ୍ୟଗୁ। ଏହି ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭାବୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ପ୍ଲାବନରୁ ରାମାୟଣ ସୃଷ୍ଟି ଓ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରଥମ ଶ୍ଳୋକ:-

"ମା ନିଷାଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ତମଗମଃ ଶାଶ୍ୱତିଃ ସମାଃ।

ଯତ୍ କ୍ରୌ ମିଥୁନଦେକମବଧିଃ କାମ ମୋହିତମ୍।"

ଏହି ଶ୍ଳୋକଟିର ଓଡ଼ିଆ ରୂପାନ୍ତର:

ଆରେ ନିଷା ମୂଢ଼ ନର। ସ୍ୱଭାବେ ଅଟୁ ତୁ ନିଷ୍ଠୁର ॥

ତୋର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲୋପ ହେଉ। ଅନନ୍ତ କାଳ ଯଶଯାଉ ॥

କ୍ରୌ ମିଥୁନ କାମରତ। ଏକାଳେ ବଧିଲୁ ଦୟିତା॥

ଏଡ଼େ ନିଷ୍ଠୁର କର୍ମକଲୁ। ସୃଷ୍ଟିରେ ଦ୍ରୋହ ତୁ ରଚିଲୁ॥

ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ସହିତ ଜୈବ ବିବିଧତା ସଂରକ୍ଷଣ ସନ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାଏ। ପମ୍ପାସାର ବର୍ଣ୍ଣନମ୍‌ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶ, ବିଭିନ୍ନ ପକ୍ଷୀ, ବୃକ୍ଷଲତା, ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ପୁଷ୍ପ ସମୂହ ଇତ୍ୟାଦିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ବା ାର ପ୍ରେରଣା। ନୀତି, ନିଷ୍ଠା, ତ୍ୟାଗ, ସହନଶୀଳତା, ଦୟା, କରୁଣା, କ୍ଷମା,

ମର୍ଯ୍ୟାଦା, କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ, ନ୍ୟାୟ, ଆଦର୍ଶ, ସମଦର୍ଶିତା ଆଦି ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ ହେଉଛି ରାମାୟଣ। ରାମାୟଣର ପୃଷ୍ଠଭୂମିକୁ ଆଲୋକପାତ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ରାମାୟଣର ସ୍ରଷ୍ଟାଦ ଆଦିକବି ବାଲ୍ମିକୀ ନାରଦଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ଏପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ନାମ କୁହନ୍ତୁ ମାନବିକତା ଓ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ମୂ ିମନ୍ତ ପ୍ରତୀକ ହୋଇଥିବ। ଏହାର ଉ ରରେ ନାରଦ କହିଥିଲେ , ଦଶରଥ ପୁତ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସର୍ବଗୁଣ ସଂପନ୍ନ, ଧର୍ମଜ୍ଞ ବିନୟୀ, କୃତଜ୍ଞ, ସତ୍ୟାନୁରଗୀ, ସତ୍‌ଚରିତ୍ର ପରାୟଣ , ସର୍ବପ୍ରାଣୀ ହିରେତରତ, ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଧୈର୍ଯ୍ୟବାନ, କ୍ରୋଧଶୂନ୍ୟ, ସର୍ବଜନପ୍ରିୟ, ସ୍ୱଧର୍ମ ପରାୟଣ ଆଦି ମହତ୍ ଗୁଣର ସମନ୍ୱୟ ଓ ପରି ପାଳନ ହେଉଛି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତର୍ଶିତ ମାର୍ଗର ଆଧାର।

ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ରାମାୟଣର ଗ୍ରନ୍ଥ ଚରିତ୍ର ଯଥା- କାବ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ନାୟକ ଶ୍ରୀରାଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ଭରତ, ଶତ୍ରୁଘ୍ନ, ମାତାସୀତା, ବିଭୀଷଣ, ହନୁମାନ, ସୁଗ୍ରୀବ, ତାରା, ମନ୍ଦୋଦରୀ ସତ୍‌ଗୁଣ ଓ ସତ୍ ଚରିତ୍ର ଯୋଗୁଁ ଏକ ଆଦର୍ଶର ପରମ୍ପରା ହୋଇଛି । ଯାହା ଲୋକମୁଖରେ ସବୁ ସମୟରେ କଥିତ ଓ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥାଏ।

ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପରିପନ୍ଥୀ ଖଳନାୟକ ରାବଣ ଓ ତା'ର ସହଯୋଗୀ ମାନେ ନିନ୍ଦନୀୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାମାୟଣର କଥାବସ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ମଧ୍ୟ ପରମ୍ପରା ରୂପେ ପ୍ରତିଭାତ ହୋଇ ଆସୁଅଛି। ଭାରତର ସବୁ ଅ ଳରେ ସମସ୍ତ ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ଅନୁଦିତ ହୋଇଛି । ରାମାୟଣର ପରମ୍ପରା ଓଡ଼ିଆ ଚଳଣି ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରମ୍ପରାର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଛି। ପ୍ରତି ଗ୍ରାମରେ ରାମାୟଣ ପାଠ ହୁଏ। ପ୍ରାୟତ ପ୍ରତି ଘରେ ରାମନବମୀ ବିଧି, ପୂର୍ବକ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଭାରତ ବାହାରେ ଥାଇଲାଣ୍ଡ, କମ୍ବୋଡିଆ ଆଦି ଦେଶମାନଙ୍କରେ ରାମାୟଣର କଥା ପ୍ରତିଛବି ଏଠାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ।

କାବ୍ୟ ସାହିତ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ବା ା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଚଳଣି, ଆଚାର, ମାର୍ଗ ଆଧାରିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ରାବଣର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପରି ନୁହେଁ। କାବ୍ୟର ପ୍ରୟୋଜନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପୂର୍ବକ ପୂର୍ବଶୂରୀମାନେ ଏକ ଥା କହିଛନ୍ତି। ଏହା ଏକ କାଳଜୟୀ ପରମ୍ପରା ହେବ। ଏ କଥା ରାମାୟଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୁହାଯାଇଛି:

ଯାବତ୍ ସ୍ଥାସ୍ୟନ୍ତି ଗିରୟଃ ସରତିଶ୍ଚ ମହୀତଳେ

ତାବତ ରାମାୟଣ କଥା ଲୋକେଷ ପ୍ରଚରିଷ୍ୟତି।

ମାଣବସା

ଅଧ୍ୟାପିକା ସୌଦାମିନୀ ବେହେରା

ଶ୍ରୀମଦ ଭାଗବଦ୍ ଗୀତାରେ ଯୋଗେଶ୍ୱର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ମାସମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ହେଉଛି ମାର୍ଗଶୀର ମାସ । ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ୱରୂପ। ଏହି ମାସରେ ଜଗନ୍ମାତା ମହାମାୟୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପୂଜା ହୁଏ । ମାତା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନ୍ନଦାତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପ୍ରତୀକ ସ୍ୱରୂପ ମାଣ ବସିଥାଏ। ଏଣୁ ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜାକୁ ମାଣବସା କୁହାଯାଏ। ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପୂଜା ଓ ଆବାହନ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ ଶ୍ରୀସୂକ୍ତରେ ରହିଛି। ଅତଏବ,ଏହି ପୂଜା ପରମ୍ପରା ବୈଦିକ

କାଳରୁ ରହି ଆସିଅଛି। କିନ୍ତୁ, ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ମାଣବସା ନାମରେ ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତି ଚଳଣିର ପରମ୍ପରା ହୋଇଛି। ପ ସଖ ଯୁଗର ବୈଷ୍ଣବ କବି ବଳରାମ ଦାସ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରାଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତ। ମାଣବସାର ପ୍ରତିପାଳିରେ ଏହି ପୁରାଣ ପଠିତ ହେଉଛି। କବି ବଳରାମ ଦାସ ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତ ଓ ଚଳଣିରେ ନାରୀର ଅଧିକାର, ସମ୍ମାନ, ସମଦର୍ଶିତା, ଭେଦଭାବ ଦୂରୀକରଣ, ଏକତ୍ୱବୋଧ ଆଦି ମୂଲ୍ୟବୋଧର ମହନୀୟତା ଆଦି ସଂଯୋଗ କରିଛନ୍ତି। ପ୍ରତିଟି ଗୃହରେ ଏବଂ ପ୍ରତିଟ ଜନମାନସରେ ଏହି ମହନୀୟତାର ମହାମନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି।

ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତିରେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀର ମାନ୍ୟତା ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଆଯାଇଛି। ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ବାସସ୍ଥଳୀ ରଚିମନ୍ତ, ଶୁଚିମନ୍ତ ଓ ସରସ ସୁନ୍ଦରମୟ। ଯେଉଁଠି ପରିବେଶର ପବିତ୍ରତା ନଥାଏ, ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛାଡ଼ ଚାଲିଯାନ୍ତ। ଗୃହର ପରିବେଶ, ଶାନ୍ତି ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ, ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଓ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ସୁନ୍ଦର। ଏହି ପରମ୍ପରା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁରାଣ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା ମାଧ୍ୟମରେ ଜନମାନସରେ ବା ି ହୋଇଥାଏ। ଶ୍ରୀୟା ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀ ଘରକୁ ମାତା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଗମନ ଜାତି ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛ। ଶ୍ରୀୟା ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଜାତି ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମାନତା ଓ ସମଦର୍ଶିତାର ବା ୀ ବହନ କରେ। ବଡ଼ ଠାକୁ ଏହାର ପ୍ରତିବାଦ କରିବାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି। ଏକ ସୁସ୍ଥ ବଳିଷ୍ଠ ସୁସଂହତ ସମାଜ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ସପକ୍ଷରେ ଦୃଢ଼ ସ୍ୱର ଉ ୋଳନ କରିବା ପାଇଁ ସମଗ୍ର ନାରୀଜାତି ପାଇଁ ଏହା ଏକ ସନ୍ଦେଶ। କେବଳ ମହତ କାର୍ଯ୍ୟ ସପକ୍ଷରେ ସ୍ୱର ଉ ୋଳନ କରିଦେଲେ ହେବନାହିଁ; ପ୍ରଥମେ ନିଜେ ଓ ନିଜ ଘରେ ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦେଖାଇଲେ ତାହା ଏକ ପରମ୍ପରାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ମହାନ୍ ସଂସ୍କୃତିର ଧାରା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ। ଏହି ବାସ୍ତବିକତାର

ଆଦର୍ଶ ଓ ମାର୍ଗ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ ଦେଖାଇଛନ୍ତି। ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପାଇଁ ଏ ସଂପର୍କରେ ସ ର୍ଭ ରଖିଛନ୍ତି:

"ଜଗତ ମାତା ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ କର ସତ୍ୟ

ଚଣ୍ଡାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯାଏ ଖୁଆଖୋଇ ହେବ।

ସମସ୍ତେ ଖାଇବା ହସ୍ତ ଜଳେ ନ ଧୋଇବେ

ହାଡ଼ିର ହସ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଛଡ଼ାଇ ଖାଇବେ।

ଏହି ବା ର୍ତ୍ତା ହିଁ ଅମର ପରମ୍ପରା, ଆମର ସଂସ୍କୃତି। ଏହା ହିଁ ଶାନ୍ତି,ମୈତ୍ରୀ, ସଂହତି, ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଐକ୍ୟ, ସମଦର୍ଶୀତାର ସଂସ୍କୃତି ଓ ଆମ ପାର୍ବଣର ପରମ୍ପରା।

ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ହିସାବରେ ସବୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଜାଡ଼ି ନେବା ନାରୀର କ ର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ଘରଟିକୁ ବୈକୁଣ୍ଠ ସମାନ କରିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁରାଣରେ କୁହାଯାଇଛି :

ଗୁରୁବାରେ ଯେଉଁ ନାରୀ ପିଲାଙ୍କୁ ମାରଇ ।

କିମ୍ବା ପାକହାଣ୍ଡି ଧୋଇ କଳା ନ ଛାଡ଼ଇ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଗଡ଼ିଗଲେ ଯେ ଦିଅଇ ସନ୍ଧ୍ୟାବତୀ।

ଧନ ପୁତ୍ର ହାନି ହୁଏ ସଦା ବହୁ କ୍ଷତି।

ଦୀପାବଳୀ

ପ୍ରବୋଧ କୁମାର ହୋତା

ଦୀପାବଳୀ ପର୍ବ କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀ,ଧର୍ମ, ଜାତି, ସଂପ୍ରଦାୟ, ଅ ଳ ବା ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେ । ଦୀପାବଳୀ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଓ ଅନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରିୟ ପର୍ବ । ହିନ୍ଦୁମାନେ ଏବଂ ଜୈନମାନେ ମଧ ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ କରନ୍ତି । ଭାରତର ସବୁରାଜ୍ୟର ଏବଂ ସବୁ ବର୍ଗର ଲୋକମାନେ ଏହି ପର୍ବକୁ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି । ମରସିସ୍ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, ଜାପାନ, ମାଲେସିଆ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା, ଥାଇଲାଣ୍ଡ, ନେପାଳ ଓ ସିଙ୍ଗାପୁର ଓ ମାଲେସିଆରେ ଦୀପାବଳୀ ପାର୍ବତୀ ଅବସରରେ ସରକାରୀ ଛୁଟି ଘୋଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଅନ୍ତଃରାଷ୍ଟ୍ରିୟ ସ୍ତରରେ ଏହି ପର୍ବର ପାଳନ ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କ ମନରେ-ସହଯୋଗ, ଐକ୍ୟ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଅ ଳର ପାର୍ବତୀ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ବଢ଼ାଇଥାଏ ।

ଦୀପାବଳୀ ପର୍ବର ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ଅନ୍ଧାର ରାତ୍ରିରେ ସଜ୍ଜିତ ଦୀପମାଳାର ପ୍ରକାଶ । ଜ୍ୟୋତିର ପ୍ରକାଶ, ଆଲୋକର ବିତରଣ । ବର୍ଣ୍ଣାଳୀ ଆତସବାଦୀର ସ୍ଫୁରଣ । ଅତଏବ, ଦୀପାବଳୀ ବୈଦିକ ଦର୍ଶନର ସଂକେତ ପ୍ରତୀକ ବିହନ କରେ

ଅସ ତୋ ମା ସଦ୍‌ଗମୟ

ତମସୋ ମା ଜ୍ୟୋତିର୍ଗମୟ

ମୃତ୍ୟୋର୍ମ ଅମୃତଂ ଗମୟ

ଅସତରୁ ସତ୍, ଅଜ୍ଞାନ ଅନ୍ଧକାରରୁ ନିଷ୍ତ୍ରାନ୍ ଓ ଜ୍ଞାନଲୋକର ଉଦ୍‌ଭାଷିତ ଓ ବିନଷ୍ଟରୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ଓ ବିକାଶ ପଥର ପଥିକ । ବ୍ୟଷ୍ଟି, ସମୃଷ୍ଟି ଓ ବିଶ୍ୱନାଥର ସନ୍ଦେଶ ବହନ କରେ ଦୀପାବଳୀ ପର୍ବ । ଦୀପାବଳୀ ପୌରାଣିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଆଧାରିତ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଯୋଧ୍ୟା ପ୍ରତ୍ୟାବ ନ ସ୍ୱାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା, ଆଦର୍ଶ ରାମବଳୀ ଏହି ଦିନ ପାତାଳରୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସି ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା, ସୁଖ, ଦୁଃଖ ଶୁଣିବା ସହିତ ପ୍ରତିକାର ମଧ କରନ୍ତି ।। ଏଣୁ ମ ୍ୟବାସୀ ଆନନ୍ଦରେ ବଳିରାଜାଙ୍କୁ ଏହି ଦିନ ଦୀପ ମାଳାର ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ସ୍ୱାଗତ- ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇଥାନ୍ତି । ନାରକାସୁର ଭୟରେ ପୃଥିବୀ ବାସୀ ଆଲୋକ ଜାଳିବାରୁ ବ ୍ତ ହୋଇ ଦୁଃଖରେ କାଳାତିପାତ କରୁଥିଲେ । ଏହି ଦିନରେ ନାରାକାସୁର ବଧ ପରେ ଆନନ୍ଦରେ ଦୀପ ଜାଳିଥିଲେ ।

ଦୀପାବଳୀ ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ, ମୋକ୍ଷ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ସାଧନାର ବର୍ଗ । ଦୀପାବଳୀ ଅବସରରେ ଧନନ୍ଦା ତ୍ରୟୋଦଶୀ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଉ ର ଭାରତର ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଦୋକାନକୁ ସଜାଇ ବ୍ୟବସାୟର ଉନ୍ନତି ଆଣିଥାନ୍ତି । ଦୀପାବଳୀ ବାସୀ ଦିନ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପୂଜା ହେଇଥାଏ । ଏହି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପର୍ବତ ପୂଜା ପରିବେଶ ପ୍ରାକୃତିକ ଉପାଦାନର ସୁରକ୍ଷାର ପ୍ରତୀକ । ଭୂମିର ଉତ୍ପାଦିକା ଶକ୍ତିର ଆଧାର ହେଉଛି ପର୍ବତ । ପର୍ବତରୁ ନଦୀ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ବୃକ୍ଷ ଲତା ଓ ଶସ୍ୟ ଶାଳିନୀ କରିଥାଏ । ଦୀପାବଳୀର ଦୁଇଦିନ ପରେ ଯମ ଦ୍ୱିତୀୟା ବା ଭ୍ରାତୃ ଦ୍ୱିତୀୟା ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଭାଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭଉଣୀମାନେ ଏହି ପୂଜାପାଳନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଭଉଣୀ ଘରକୁ ଭାର ନେଇ

ଯାଆନ୍ତି। ଏହା ଫଳରେ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଓ ଦୁଇଟି ପରିବାର ମଧରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ। ମାରଓ୍ୱାଡି ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସଂପ୍ରଦାୟ ଓ ଜାତିର ଘରକୁ ଯାଇ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବ ନ କରିଥାନ୍ତି, ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି। ଅନ୍ୟ ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ମଧ ମାରଓ୍ୱାଡି ଘରକୁ ଆସିଥାନ୍ତି। ଦୀପାବଳୀ ଅବସରରେ ଏହି ପ୍ରକାର ପରମ୍ପରା ସମାଜର ସହଯୋଗ, ସଦ୍‌ଭାବନା ଓ ମୈତ୍ରୀର ସଂପର୍କକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିଥାଏ।

ଦୀପାବଳୀ ଦିନ ପାର୍ବଣଶ୍ରାଦ୍ଧ କରାଯାଏ। ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କୁ ପିଣ୍ଡଦାନ କରାଯାଇଥାଏ। ଆଲୋକ- ଦେଖାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଡ଼କା ଯାଇଥାଏ ଏବଂ କୁହାଯାଇଥାଏ ଦିବ୍ୟ ଆଲୋକରେ ଆଜିର ଏହି ପବିତ୍ର ଦିବସରେ ପିତୃ ଲୋକଙ୍କୁ ଗମନ କରନ୍ତୁ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ। ବୈଦିକ ପରଂପରା ପିତୃଯଜ୍ଞର ଏହା ଏକ ଅନୁସୃତ ଧାରା। ପିତୃ ପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମହନୀୟ ଗୁଣାବଳୀ ଓ ଆଦର୍ଶ ପରମ୍ପରାକୁ ଉଜ୍ଜୀବିତ ରଖିଥାଏ।

ଦୀପାବଳୀ ପର୍ବ ପାଳନ ପରମ୍ପରା ପରିବାର ଠାରୁ କରି ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ଐକ୍ୟ ସହିତ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟର ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ। ଦୀପର ଶୁଭ୍ରଜ୍ୟୋତିକୁ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ରୂପେ ସମ୍ବୋଧନ କରାଯାଇଛି। ଅଗ୍ନିସ୍ତୁତିରୁ ବେଦର ଆରମ୍ଭ।

ମହାବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି

ଶରତ ସାହୁ

ମହାବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତିଠାର ଓଡ଼ିଶାରେ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ। ବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ପଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଏ। ବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି। ବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି। ବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଝାମୁଯାତ୍ରା ଓ ଦଣ୍ଡଯାତ୍ରାର ଉଦ୍‌ଯାପନ ହୋଇଥାଏ। ଝାମୁ ଯାତ୍ରା ଓ ଦଣ୍ଡ ଯାତ୍ରା ଚୈତ୍ର ମାସରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ। ଯେଉଁମାନେ ଝାମୁବ୍ରତ ପାଳନ କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ପାଟୁଆ କୁହାଯାଏ। ଝାମୁଯାତ୍ରା ଦେବୀ ପୂଜାର ପରଂପରା। କେଉଁ କେଉଁ ଅ ଳରେ ମାତା ମଙ୍ଗଳାଙ୍କ ପୂଜା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ରତ ଧାରଣ କରନ୍ତି ତ, ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଅ ଳରେ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପୂଜା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ରତ ଧାରିଣୀ କରନ୍ତି। ପାଟୁଆମାନେ ଏହି ବ୍ରତଧାରଣ କରି ଦେବୀଙ୍କ ଆଦେଶ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କରି ଦେବୀଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରଚାର କରନ୍ତି । ବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ବ୍ରତ ଉଦ୍‌ଯାପନ କରନ୍ତି। ବ୍ରତ ଉଦ୍‌ଯାପନ ଅବସରରେ ଅନେକ ଅ ଳରେ ଯାତ୍ରା ହୁଏ। ଏହି ଯାତ୍ରାକୁ ଝାମୁଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ। ଏହି ଝାମୁଯାତ୍ରା ଏକ ଗୋଷ୍ଠିଭି ିକ ଯାତ୍ରାର। କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁର ଲୋକମାନେ ଏହି ଯାତ୍ରା ଆୟୋଜନ କରିଥାନ୍ତି ତ, କେତେକ ଅ ଳରେ ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ଏହି ଯାତ୍ରା ସଂପାଦିତ ହୁଏ। ଆଖପାଖ ଅ ଳର ଲୋକମାନେ ଆସି ଯାତ୍ରାରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି।

ଚୈତ୍ରମାସ ଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଉ ାପ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗେ। ବୈଶାଖ ଓ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଦୁଇମାସ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଅସହ୍ୟ ଗ୍ରୀଷ୍ମରେ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଚଳାଇନେବାକୁ ହୁଏ।

ଏଣୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁ ର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରୌଦ୍ରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଚଳାଇବା ପାଇଁ ବିଶେଷ କରି ଶ୍ରମଜୀବୀ ଲୋକମାନେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରଖର ଉ ାପ ସହିବା ପାଇଁ ଚୈତ୍ରମାସରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିଥାନ୍ତି। ଦଣ୍ଡ ଯାତ୍ରା ଓ। ଝାମୁଯାତ୍ରାରେ ଏହି ପରମ୍ପରା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ। ଋତୁର ପ୍ରଭାବ ପରିବେଶ ସହିତ ଖାପଖୁଆଇ ଚଳିବା ପାଇଁ ଦେହରେ ଜଳର ଅଭାବ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ଜଳପାନର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ମେ ।ଇବା ପାଇଁ ପଣା ପରମ୍ପରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ। ଏଣୁ ମେଷ ସଂକ୍ରାନ୍ତିକୁ ପଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ। ପଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ବେଲ, କଦଳୀ, ଚିନି, ନବାତ ଆଦି ସମିଶ୍ରିତ କରି ପଣା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଗ୍ରାମ ଓ ସାଇ ପଡିଶାରେ ବ ।ଯାଇଥାଏ। ଏହା ଶରୀରର ଜଳର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ସହିତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପୌଷ୍ଟିକ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇଥାଏ। ତୁଳସୀ ଗଛରେ ଜଳ ଘଟ ବାନ୍ଧିବା ବୃକ୍ଷଲତାକୁ ଜଳ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସୂଚାଇଥାଏ। ଏହି ଦିନ ଠାରୁ ଲୋକମାନେ ଗାଁ ରେ, ସାହିତର, ନିଜ ବାରଣ୍ଡାରେ ଜଳପାତ୍ର ରଖି ଜଳଦାନ କରିଥାନ୍ତି। ଜଳଦାନ ମହାପୁଣ୍ୟ ବୋଲି ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କୃତିରେ କୁହାଯାଇଛି।

ଦଶହରା

ଦିଲ୍ଲୀପ କୁମାର ବେହୁରା

ଦଶହରା ଭାରତ ବର୍ଷର ଏକ ଜାତୀୟ ପର୍ବ। ଭାରତର ପ୍ରତି ଅ ଳରେ ଦଶହରା ପର୍ବ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଆଶ୍ୱୀନ ମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦଶମୀ ତିଥିରେ ଦଶହରା ପର୍ବ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଦଶହରା ଶବ୍ଦଟିର ପାରିଭାଷିକ ଅର୍ଥ ହେଲା " ଦଶ ବିଧାନି ଦଶ ଜନ୍ମ କୃଣନି ବା ପାପାନି ହରତି ଇତି ଦଶହରା" ଦଶ ପ୍ରକାର ପାପ ଦଶ ଜନ୍ମରେ କୃତ ପାପ ହରଣ କରୁଥିବା ଦିବସଟିକୁ ଦଶହରା କୁହାଯାଏ। ଶାସ୍ତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦଶ ପ୍ରକାର ପାପ ହେଉଛି- ତିନି ପ୍ରକାର ଶାରୀରିକ ପାପ, ଚାରି ପ୍ରକାର ବାଚନକ ପାପ ଓ ତିନି ପ୍ରକାର ମାନସିକ ପାପ। ପାପର ପ୍ରୟୋଗତ୍ମକ ଅର୍ଥ ହେଲା "ପାତି ରକ୍ଷତି ଅସ୍ମାତ୍ ଆତ୍ମନମ୍" ପ୍ରତି ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଠାରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ପାପ କର୍ମ । ପାପ କର୍ମରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇ ରଖିବା ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ପରମ୍ପରା । ଅନୁଚିତ କର୍ମର ବିଲୋପ ହିଁ ପରିବାର, ସମାଜ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଶାନ୍ତି, ସଂହତି ଐକ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥାଏ।

ତିନି ପ୍ରକାର ଶାରୀରିକ ପାପ ହେଲା ଚୋରୀ ଓ ଅପହରଣ, ପରସ୍ତ୍ରୀଗମନ ଓ ହିଂସା ଆଚରଣ। ଚାରି ପ୍ରକାର ବାଚନକ ପାପ ହେଲା- ନିଷ୍ଠୁର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ କରିବା, ମିଥ୍ୟା କହିବା, ଅନୁଚିତ ଓ ଅସଙ୍ଗତ କଥା କହିବା ଓ ଅଯଥା ତର୍କ ବିତର୍କ କରିବା। ତିନି ପ୍ରକାର ମାନସିକ ପାପହେଲା- ପରଦ୍ରବ୍ୟ ଅପହରଣ ଚିନ୍ତା କରିବା, ଅନ୍ୟର କ୍ଷତି ଚିନ୍ତା କରିବା ଏବଂ ପରନିନ୍ଦା ଓ ଅନିଷ୍ଟକର କଥା ମନକୁ ଆଣିବା। ଦଶହରା ପର୍ବରେ ନିହିତ ଥିବା ଏହି ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ଧାରା ଓ ପରମ୍ପରା ଦଶହରା ପର୍ବର ପାଳନ ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଓ ମହିଷାସୁର ନିଧନ। ଏହି ପର୍ବର କଥାବସ୍ତୁ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ପୁରାଣ ଓ ରାମାୟଣ ଆଧାରିତ। ଦଶହରାକୁ ବିଜୟା ଦଶମୀ ରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଏ। ପ୍ରବଳ ପ୍ରତାପି ମହିଷାସୁର ଓ ଲଙ୍କାପତି ରାବଣ ଉପରେ ବିଜୟ। ଏହାର ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ପରିପ୍ରକାଶ ହେଲା ଆସୁରିକ ପ୍ରବୃ ିର ବିନାଶ ଓ ଦିବ୍ୟତ୍ୱର ବିକାଶ। ଦୁର୍ଗତିନାଶିନୀ ଦେବୀ ଦୁର୍ଗା ନାରୀ ଶକ୍ତିର ପ୍ରତୀକ। ନାରୀ ଶକ୍ତିର ଜାଗରଣ ହିଁ ସମାଜରୁ ଦୁର୍ଗତି ନାଶ କରିପାରେ ଓ ଦିବ୍ୟତ୍ୱର ପରିପ୍ରକାଶ କରିପାରେ। ଏହି ପରମ୍ପରାରେ ପାଳନ ସମାଜରେ ନାରୀ ପ୍ରତି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦାନର ମାନସିକତା ଜାଗ୍ରତ କରିଥାଏ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଦୁଇଟି ଅବସରରେ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ। ଆଶ୍ୱୀନ ମାସ ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଦୁର୍ଗା ପୂଜାକୁ ଶାରଦୀୟ ଦୁର୍ଗାପୂଜା କୁହାଯାଏ। ଚୈତ୍ରମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷରେ ପାଳିତ ଦୁର୍ଗାପୂଜାକୁ ବାସନ୍ତିକ ଦୁର୍ଗାପୂଜା କୁହାଯାଏ।

ଦଶହରା ପାର୍ବଣରେ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅନୁଚିତ୍ କର୍ମରୁ ନିବୃ ରହିବ। ସତ୍କର୍ମରେ ବ୍ରତୀ ହେବା। ଦଶହରା ପର୍ବ ଏକ ଗୋଷ୍ଠିଭି ିକ ପର୍ବ ହୋଇଥିବାରୁ ସମାଜରେ ଶାନ୍ତି, ସଦ୍ଭାବ, ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତି ସୁରକ୍ଷାରେ ସହାୟ ହୋଇଥାଏ।

ଦଶହରା ଦିନ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ପରିବାରରେ ନିଜ ନିଜର ପେଷା ଓ ବୃ ି ଭି ି କ ଉପକରଣ ପୂଜା କରାଯାଇଥାଏ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କରଣମାନେ ବହିପତ୍ର, ଲେଖନି ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି, ଖଣ୍ଡାୟତମାନେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି ଓ ଅଶ୍ୱ ପରିଚାଳନା କୌଶଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାନ୍ତି। ଏହି ପରି ଏକ ପରମ୍ପରା ପାର୍ବଣ ଅବସରରେ ପାଳିତ ହେଉଥିବାରୁ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଉଜ୍ଜୀବିତ ରହିଥାଏ।

ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଜିଲ୍ଲା ମାଣିକଗଡ଼ ଗ୍ରାମର ଦଶହରା ପାଳନ ପରମ୍ପରାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ରହିଛି । ଏକ ମୁସଲମାନ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେବୀଙ୍କ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଦେବୀଙ୍କ ପୂଜା କରିଥାଏ। ହିନ୍ଦୁ ସଂପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଅକୁଣ୍ଠିତ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଥାନ୍ତି। ଏହା କେବଳ ଭାରତ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ପାଇଁ ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତି ମହାମନ୍ତ୍ରର ବାସ୍ତବ ଉଦାହରଣ।

ରକ୍ଷା ବନ୍ଧନ ଓ

ଝୁଲଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା

ପ୍ରଭାକର ମହାପାତ୍ର

ଝୁଲଣ ଯାତ୍ରା ଶ୍ରାବଣ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥାଏ । ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଝୁଲଣ ଯାତ୍ରା ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଗହ୍ମା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ରାକ୍ଷୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପର୍ବ ମଧ୍ୟ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଅତଏବ, ଏହି ପର୍ବାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନଟି ପର୍ବ ପର୍ବାଣୀରି ତ୍ରିବେଣୀ ସଂଗମ। ଏହି ଶୁଭ ତିଥିର ଅନ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଲା ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ବିଶ୍ୱ ସଂସ୍କୃତ ଦିବସ ପାଳନ କରାଯାଏ। ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଠାରୁ ଉପାକର୍ମ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ। ଉପାକର୍ମର ଅର୍ଥ ବେଦପାଠ ବା ବେଦ ଅଭ୍ୟାସ। ବେଦ ପାଠକୁ ୟୁନେସ୍କୋ intangible cultural heritage ରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛି। ଏହି ଦିନଟି ହିଁ ବୈଦିକ ପରମ୍ପରା ଓ ବୈଦିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଧାରା ବ ାଇ ରଖିଛି।

ବଡ଼ ଠାକୁର ବଳଭଦ୍ରଙ୍କର ଜନ୍ମତିଥି ହୋଇଥିବାରୁ ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ବଳଦେବଙ୍କ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ପାଳିତ ହୁଏ। ବଳରାମଙ୍କ ଆୟୁଧ ତଥା କୃଷି ଉପକରଣ ଲଙ୍ଗଳ ପୂଜା ହୁଏ। ବଳଦମାନଙ୍କୁ ଓ ଗୋମାତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯାଏ। ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହା ଏକ କୃଷିଭି ିକ ପର୍ବ। ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ଗହ୍ମାଡ଼ିଆଁ ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥିବା ଫଳରେ ଏହି ପର୍ବ ଗହ୍ମାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ନାମରେ ନାମିତ। କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟତଃ ସରିଥିବାରୁ ଗ୍ରାମର ଯୁବକମାନେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ଖେଳ କସରତ ସଂପର୍କିତ ଗହ୍ମାଡିଆଁ ଆୟୋଜକ କରିବା ଫଳରେ ଶରୀରକୁ ସୁସ୍ଥ ଓ ବଳିଷ୍ଠ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପରମ୍ପରା ରହିଥାଏ। ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମୂହିକ ଭାବେର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦାନର ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ରାକ୍ଷୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଭାବେ ଏହି ଦିବସଟିକୁ ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ରାକ୍ଷୀ ବନ୍ଧନ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦିତ ହୋଇଥାଏ। ରାକ୍ଷୀ ବନ୍ଧନ ଭଉଣୀ ପ୍ରତି ଭାଇର କ ର୍ବ୍ୟ ଓ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧର ସଚେତନତା ଜାଗରିତ ହୋଇଥାଏ। ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ, ଆନ୍ତରିକତାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିଥାଏ।

ଝୁଲଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପ୍ରତି ଗ୍ରାମର ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ମନ୍ଦିର ସବୁ ଗୋଷ୍ଠିଭି ିକ ଭାବେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନେ ଏକ ମନପ୍ରାଣରେ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବେ ଝୁଲଣ ଯାତ୍ରା ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି। ଝୁଲଣ ଯାତ୍ରାରେ ଝୁଲଣ କୁଞ୍ଜରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ, କୁଞ୍ଜ କୁହାଯାଏ। ପୁଷ୍ପ ବିମଣ୍ଡିତ ପାଦପ ନିଚୟ ଓ ବିହଗ କାକଳୀ ମୁଖରିତ ସ୍ଥାନ ହିଁ କୁଞ୍ଜ ବା ଲତାଗୃହ। ଅତଏବ, ଝୁଲଣ କୁଞ୍ଜରେ ମୟୁର, ଶାରୀ, ପାରା, ହଳଦୀ ବସନ୍ତ ଆଦି ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ କୁଞ୍ଜରେ ଖଞ୍ଜା ଯାଇଥାଏ। ଶୋଲ ନିର୍ମିତ ଝୁଲଣ କୁଞ୍ଜଟି ପୁଷ୍ପିତ ଲତା ଓ ପକ୍ଷୀ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ଖୁବ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇଥାଏ।

ଝୁଲଣ କୁଞ୍ଜରେ ଓଲଟ ଶୁଆ ଶୋଭା ପାଉଥାନ୍ତି। ଓଲଟ ଶୁଆ ବୈଦିକ ଦର୍ଶନ ଜାରୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଆତ୍ମା ଓ ବୈଦିକ ଦର୍ଶନ ଶରୀର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଆତ୍ମା ଓ ପରମାତ୍ମାର ସୂଚକ। ଚେତନ ଶକ୍ତ, କର୍ମ ଓ କର୍ମଫଳ ଭୋଗର

ପରିଚାୟକ । ଏହି ସାଙ୍କେତିକ ପରିପ୍ରକାଶ ମହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ପରମ୍ପରାଗତ ଭାବେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥାଏ । ପୁଷ୍ପ, ଲତା ଓ ପକ୍ଷୀ ସମୂହ ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ କୁଞ୍ଜବିମଣ୍ଡିତ ପରିବେଶ ପ୍ରତି ମନୁଷ୍ୟା ମନରେ ଆଗ୍ରହ ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଫଳରେ ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶ ଓ ଜୈବ ବିଭିନ୍ନତାର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ମନୁଷ୍ୟ ଚେଷ୍ଟିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଝୁଲଣ ଯାତ୍ରା ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପରମ୍ପରା ବୈଦିକ ଦର୍ଶନର ସ୍ମୃତି ବହନ କରି “ଏକୋହଂ ବହୁସ୍ୟାମ” ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ହେଲେ ମଧ ଏକ, ଆମେ ବହୁତ ହେଲେ ମଧ ଏକ ଏହି ମହାନ୍ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରମ୍ପରାକୁ ଉଜ୍ଜୀବିତ ରଖିଥାଏ ।

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦର୍ଶନର ମହାନାୟକ ଥେଲିସ୍‌ଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏକରୁ ଜଗତର ସୃଷ୍ଟି ଓ ଏକରେ ଜଗତରେ ବିଲୟ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦାର୍ଶନିକ ବିଦ୍ୱାନ୍‌ମାନେ କହନ୍ତି ଥେଲିସ୍ ଏକତ୍ୱର ପ୍ରତିପାଦନ କରି ବିଶ୍ୱ ଐକ୍ୟ ଓ ସାହିତ୍ୟର ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ , ଏହାର ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତୀୟ କ୍ରାନ୍ତଦର୍ଶୀଗଣ ବିଶ୍ୱ ଐକ୍ୟ, ସଂହତି ଓ ବିଶ୍ୱକୁ ଏକ ପରିବାର ଭାବନା” ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍”ର ବା । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହାହିଁ safteguarding intangilbile cultural heritage ର ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଓ ଆଧାର ।

ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାଠୁଆ

ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଚଳିତ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ଓଷାବ୍ରତ, ଯାନିଯାତ୍ରା ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ଧର୍ମ, ସଂସ୍କୃତି, ଚଳଣି, ଆଚାର ଓ ବିଚାର ସଂପର୍କିତ ପରଂପରାର ପ୍ରତିଫଳନ। ଓଡ଼ିଶା ଏକ କୃଷି ପ୍ରଧାନ ଦେଶ। ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ କୃଷି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଚଳନ୍ତି। ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ କିଛି ପର୍ବପର୍ବାଣୀ କୃଷିଭି ିକ। ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଓଡ଼ିଶାର ଏକ କୃଷିଭି ିକ ପର୍ବ। ବୈଶାଖ ମାସ ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା ତିଥିଟି ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଭାବରେ ପାଳିତ ହୁଏ। ଏହି ଦିନରେ କରାଯାଇଥିବା ମହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଫଳ କ୍ଷୟ ହୁଏ ନାହିଁ। ଏଣୁ ଏହି ଦିବସଟିକୁ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା କୁହାଯାଏ।

ଭବିଷ୍ୟ ପୁରାଣରେ ଲେଖାଅଛି-

ବୈଶାଖ ମାସି ଶୁକ୍ଳାୟାଂ ତୃତୀୟାଂ ହିଁ ଦ୍ୱିଜୋ   ମ।

ଯୋ ଦଦାତି ନରୋଶ୍ରେଷ୍ଠ ତ   ଦକ୍ଷୟମଶ୍ନୁତେ।

ଚାଷ ଭଳି ଏକ ମହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟର ଆରମ୍ଭ ଏହି ଦିନରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ। ଚାଷଠାରୁ ବଳି ମହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟର ଆରମ୍ଭ ଏହି ଦିନରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ। ଚାଷ ଠାରୁ ବଳି ମହତ୍ କାମ ବା କ'ଣ ଥାଇପାରେ।

କଥାରେ ଅଛି- 'ଚଷା ଲକ୍ଷେ ଜୀବ ପୋଷା'। ମହତ୍‌ଜ କାମ ଚାଷ ଏହି ଦିନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ। ଏହି ଦିନ ବୁଣାଯାଏ, ଏହି ଧାନବୁଣା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅକ୍ଷୟ ମୁଠି କୁହାଯାଏ। କାରଣ ଏହି ତିଥିରେ ଧାନ ବୁଣିଲେ ବିହନର ଉତ୍ପାଦିକ ଶକ୍ତି ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ବା ଅକ୍ଷୟ ରହିବ। ଉ   ମ ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ହେବ ।

ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଦିନଠାରୁ ସତ୍ୟଯୁଗ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା କୁହାଯାଏ। 'ସତ୍ୟ' ଶବ୍ଦଟି 'ସତ୍' ଶବ୍ଦରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ। ଏହାର ପାରିଭାଷିକ ବ୍ୟୁତ୍ପ ି ହେଲା 'ସତେ ହିତମ'। ଯାହା ସତ୍, ଯାହା ଯଥାର୍ଥ, ଯାହା ଉଚିତ୍ ଯାହା ନ୍ୟାୟ ସଙ୍ଗତ ତାହା ସତ୍ୟ। ଏହି ପରି ଯୁଗକୁ ସତ୍ୟଯୁଗ କୁହାଯାଏ। ସାଙ୍କେତିକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ହିତ ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟ। ଅତଏବ, ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଦିନ ସମସ୍ତ ଉ   ମ କାର୍ଯ୍ୟର ଯେଉଁ ଦିନଠାରୁ ଅଥମାରମ୍ଭ ହୁଏ। ସେହି ଦିନ ହିଁ ସତ୍ୟ ଯୁଗର ଆରମ୍ଭ। ଅତଏବ, ଏହା ପ୍ରକାରନ୍ତରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କ ହିତ ପାଇଁ ଯାହା କରଣୀୟ- ତାହାହିଁ ସଂସ୍କୃତି ଓ ତାହାହିଁ ପରମ୍ପରା ଏବଂ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ପର୍ବର ଏହାହିଁ ପରମ୍ପରା ଓ ଏହାହିଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ। ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଯଥାର୍ଥରେ କହିଛନ୍ତି

"ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଜାତ ନୁହେ ହିନ୍ଦୁ
ବିଶ୍ୱ ହିନ୍ଦୁ ପ୍ରତି ରକ୍ତ ବିନ୍ଦୁ ।

ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ହେଉ ବା ଓଡିଶାର ସଂସ୍କୃତି ହେଉ ମୂଳ ଆଧାର ହେଉଛି ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତି । ଯାହାକୁ ଆଜି ବିଶ୍ୱ Intangible Cultural Heritage କହୁଛି, ତାହା ବୈଦିକ ଧାରା । ଋଗ୍‌ବେଦର ସାରଭୂତ ସ୍ୱରୂପ ଦଶମ ମଣ୍ଡଳର ଶେଷ ସୂକ୍ତରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ।

ସଂ ଗଛ ଧ୍ୱଂ ସଂ ବଦଧ୍ୱଂ

ସଂ ବୋ ମନାସି ଜାନତାମ୍

ଏହି ମଂତ୍ର କାୟମନୋବକ୍ୟରେ ସାମୂହିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦାନର ମନ୍ତ୍ର । ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପର ସମ୍ମିଳିତ ଓ ସଂଗଠିତ ହୁଅ । ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି ଅଭ୍ୟୁଦୟର ବାହକ ହୁଅ । ସମସ୍ତଙ୍କର ମନ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ଏକ ହେଉ ।

ସମାନ ମନ୍ତ୍ରଃ ସମିତ ସମାନୀ ସମାନଂ ମନଃ ସହ ଚି ମେଷାମ୍

ସମାନଂ ମନ୍ତ୍ରମ ି ମନ୍ତ୍ରୟେ ବଃ ସମାନେନ ବୋ ହବିଷା ଜୁହୋମି ।

ସମତା ଓ ଏକତାର ମନ୍ତ୍ରରେ ସମସ୍ତେ ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତୁ । ସମସ୍ତଙ୍କରା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏକ ହେଉ । ଆବଶ୍ୟକତା ସମଷ୍ଟିକୈନ୍ଦ୍ରିକ ହେଉ । କାମନା ଓ ଅଭିଳାଷର ସମନ୍ୱୟତା ରହୁ । ପ୍ରାର୍ଥନା ସର୍ବଜନ ମଙ୍ଗଳାଭିମୁଖୀ ହେଉ ।

ସମାନୀ ବ ଆକୂତିଃ ସମାନ ହୃଦୟାନି ବଃ ।

ସମାନମସ୍ତୁ ବୋ ମନୋ ଯଥା ବଃ ସୁସହାସତି ।।

ସମସ୍ତଙ୍କର ସଂକଳ୍ପ, ପ୍ରଯତ୍ନ, ବ୍ୟବହାର ସମାନ ଓ ସମଭାବପନ୍ନ ହେଉ । ହୃଦୟ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ସରଳତା ଓ ଏକତ୍ୱବୋଧ ରହୁ । ମନ କପଟ ରହିତ ହେଉ ଓ ସଦ୍‌ଭାବଯୁକ୍ତ ହେଉ ।

ସର୍ବଜନହି ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତି ହିଁ ଓଡ଼ିଶାର ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଓଷାବ୍ରତ ଓ ଯାନିଯାତ୍ରାର ପ୍ରତିଫଳିତ ।

ନୂଆଖିଆ

ଶ୍ରୀ ହରେକୃଷ୍ଣ ସାଇଁ

ନୂଆଖିଆ ଏକ କୃଷିଭି ିକ ପର୍ବ। ଏହି ପର୍ବ ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମା ଳ ଜିଲ୍ଲା ଗୁଡ଼ିକରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ଭାଦ୍ରବ ମାସରେ ନୂଆଖିଆ ପର୍ବ ପାଳନ କରାଯାଏ। ନୂତନ ଭାବେ ଉତ୍ପାଦିତ ଧାନ ଫସଲରୁ ଚାଉଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲି ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷ କରାଯାଏ। ଏହି ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ ଦିବସକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ନୂଆଖିଆ କୁହନ୍ତି। ଭାଦ୍ରବା ମାସରେ କେଉଁ ତିଥିରେ ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ ପାଳନ କରାଯିବ ସମଲେଶ୍ୱରଙ୍କର ପଣ୍ଡିତ ମଣ୍ଡଳୀ ପଞ୍ଜିକା ଅନୁସାରେ ସ୍ଥିର କରିଥାନ୍ତି।

ଏହା ଏକା ଗୋଷ୍ଠୀଭି ିକ ପର୍ବ। ପ୍ରତି ପରିବାରରେ ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ କରାଯାଏ। କିନ୍ତୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭି ିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ କରାଯାଏ। କିନ୍ତୁ ଗୋଷ୍ଠୀଭି ିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମା ଏହି ପର୍ବର ମୁଖ୍ୟ ଆଧାର। ନୂଆଖାଇ ପର୍ବ

ପାଳନ ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜରେ ଶାନ୍ତି, ସଂହତି, ଏକତା, ମୈତ୍ରୀ ଆଦି ମାନବୀୟ ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକର ଦୃଢ଼ିଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ। ଏହି ଦିବସରେ ଲୋକମାନେ ମାନ, ଅଭିମାନ, ଶତ୍ରୁଭାବ ପରିହାର କରି ଶାନ୍ତ, ସହୃଦୟତା ଓ ସଦ୍‌ଭାବକୁ ନିଜର କରିଥାନ୍ତି। ଏହି ପର୍ବର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ନୂଆଖାଇ ଜୁହାର' ଏହି ନୂଆଖାଇ ଜୁହାର ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ବଳିଷ୍ଠ ଆଧାର। କନିଷ୍ଠମାନେ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମାନଙ୍କ ପାଦତଳେ ପ୍ରଣାମ କଲି ଆଶିର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି। ସମବୟସ୍କମାନେ ପରସ୍ପର ମଧରେ ଆଲିଙ୍ଗନ ଓ କୋଳାଗ୍ରତ ପୂର୍ବକ ସର୍ବଜନୀନ ଭାତୃତ୍ୱଭାବ ଉଦ୍ରେକ କରାଇଥାନ୍ତି। ଏହି ନୂଆଖା ପର୍ବ ବିଶ୍ୱଭାତୃତ୍ୱର ବା ା ବହନ କରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଶୁଭ ଓ ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରି ମନଆନନ୍ଦରେ ଗୀତ ଗାଇଥାନ୍ତି। ସେହି ଗୀତର ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବ ହେଲା ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ଓ ମୈତ୍ରୀ ଭାବ

“ଆଜର ନୂଆଖାଇ

ତୁମର ତାଙ୍କର ଆମର ଆଏ

ହାଟ ପିଠରତା ଝାଏଁରେ ଝାଏଁ

ଶୁଭେ ସାଏତେ ଆଉନ୍ତ ସଭେ

ଶତ୍ରୁର ମିତର ସବକେ ସଭେଁ

ରସର କେଲିର ବଜରବାଟିର ଭାଇ

ଆଝିର ନୂଆଖାଇ"

ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ଏହି ପର୍ବରେ ଅବଦାନ ରହିଛି । କାରଣ ନିର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଟ ପ୍ରକାର ପତ୍ର, ଫୁଲ ଓ ଫଳ ଏହି ପର୍ବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଯାହା ସୁରକ୍ଷା କରାଯାଏ ।

ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ

ଶ୍ରୀ ହରଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶୈବ ଧର୍ମ ସଂପର୍କିତ। ଈଶ୍ୱର ପାର୍ବତୀଙ୍କର ବିବାହ ଉତ୍ସବ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶୁକ୍ଳ ପ ମୀ ଦିନ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଶୀତଳଷଷ୍ଠୀ ଦିନଟିକୁ ଏହାକୁ ସ୍ମାରକିସ୍ୱରୁପର ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି। ଏହା ଧାର୍ମିକ ପାର୍ବଣ ହେଲେ ମଧ ଏହାର ପାଳନ ପରମ୍ପରା ଗୋଷ୍ଠୀ ଭି ିକ। ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ପର୍ବ ପାଳନ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହଯୋଗରେ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନର ମୂଳ ଉତ୍ସ ହୋଇଛି। ଏହା ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମର ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ପର୍ବ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଆଖ ପାଖ ସହର ଓ ଗ୍ରାମା ଳ ଲୋକମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ରହିଥାଏ। ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଶିବ ପାର୍ବତୀ ବିବାହ ମାଧ୍ୟମରେ ବହୁ ଗ୍ରାମର ଲୋକ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ସୂତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଆନ୍ତି। ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକର ସମସ୍ତ ଲୋକ ଆର୍ଥିକ ଓ ଶ୍ରମଦାନ ପୂର୍ବକ ଆନ୍ତରିକ ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଇଥାନ୍ତି।

ଶୀତଳ ଷଷ୍ଠୀ ଉତ୍ସବ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ଅବସରରେ ସମସ୍ତ ଲୋକମାନେ ଅଭିମାନ ଭୁଲି ଓ ସହଯୋଗ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତିର। ଆର୍ଥିକ ଓ ଶ୍ରମ ଅବଦାନ ଫଳରେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସମାନତା ମନୋବୃ ି ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଥାଏ ଏହା ଗୋଷ୍ଠି ଭି ିକ ହୋଇଥିବାର ଗ୍ରାମର ସବୁ ବର୍ଗର ଲୋକ ଏଥିରେ ସାମିଲ୍ ହୋଇଥାନ୍ତି। ଫଳରେ ଧନୀ, ନିର୍ଦ୍ଧନ ଓ ବଡ଼ ସାନ ଭେଦ ଭାବ ଆପେ ଦୂରିଭୂତ ହୋଇଯାଇଥାଏ। ଏହି ପର୍ବ ଶିବ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ବିବାହ ସଂପର୍କିତ ହୋଇଥିବାରୁ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ। ଫଳରେ ସମାଜରେ ମହିଳା ବର୍ଗ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଥାଏ।

ଏହି ପାର୍ବଣ ପାଳନ ଅବସରରେ ପାରିବାରିକ। ସାମାଜିକ ଓ ବିଶ୍ୱ ମଙ୍ଗଳର ବହୁ ଉପାଦେୟର ବା ୍ ବେଦମନ୍ତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚରିତ ହୋଇଥାଏ। ସେହି ବା ୍ ଜନମାନସରେ ଏକ ସଦ୍ଭାବ ଓ ଦିବ୍ୟ ଚେତନାରେ ଦିକ୍ଷା ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରତିହାତ ହୋଇଥାଏ। ଏହାଦ୍ୱାରା ସମାଜରେ ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଆଧାର ଯଥା ଶାନ୍ତି, ସଂହତି, ସଦ୍ଭାବ, ମୈତ୍ରୀ ଆଦି ଦୃଢ଼ିଭୂତ ହୋଇଥାଏ।

ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ମାନବୀୟର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବ୍ୟତୀତ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷାରେ ଓ ଜୈବ ବିବିଧତା ସଂରକ୍ଷଣରେ ଏହି ପାର୍ବଣର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣଳ ଏହି ଅବସରରେ ଆବଶ୍ୟକ ପଡୁଥିବା ବୃକ୍ଷଲତା, ଫୁଲ ଫଳ ଆଦିକୁ ଲୋକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଜାଗାରେ ରୋପଣ କରି ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାନ୍ତି।

PHOTOGRAPHS OF

CONSULTATION WORKSHOP ON STUDY, DATA CREATION & DOCUMENTATION OF ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE

DAY-I

Dr. BhagyalipiMalla, Superintendent, State Archives Inaugurating the Workshop

Guests & Participants in the Workshop

Participants in the Workshop

Sj. NaliniKantaSahu, Dist. Culture Officer addressing in the Workshop

Guest on the Dias

Guest on the Dias(Left to Right))

Sj. Nalini Kanta Sahu, Sj. Harekrishna Swain, Sj. Natabar Mohanty, Dr. Bhagyalipi Malla, Sj. Surendra nath Mishra, Dr. Gauranga Ch. Dash, Sj. Prafulla Ku. Samantaray

President Sj. Surendra Nath Mishra addressing

In the Workshop

Sj. Prafulla Ku. Samantaray (Chief Guest) addressing

addressing in the Workshop

Sj. Rabindranath Bahinipati addressing
in the Workshop

Dr. Bhagyalipi Mall, (Chief Speaker) addressing
in the Workshop

Dr. Gauranga Ch. Dash (Distinguished Guest)
Addressing in the Workshop

Dr. Ajaya Ku. Swain Addressing
in the Workshop

Sj. Simanchal Panda addressing in the Workshop

Sj. Dyuryadhankathua(Distinguished Guest) addressing in the Workshop

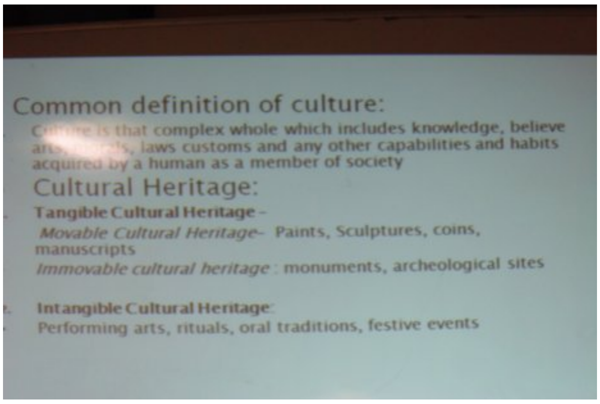

Power point presentation

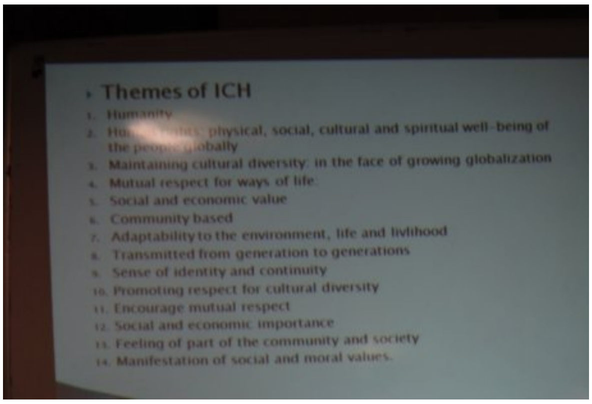

Power point presentation

PHOTOGRAPHS OF DAY-II

Guest on the Dias

Guest on the Dias (L to R) Sj. Harekrishna Swain, Smt Swornalata Tripathy, Sj. Umesh Ch. Swain, Dr. Bhagyalipi Malla, Dr. Ajaya Kumar Swain

Participants in the 2nd Day Workshop

Participants in the 2nd Day Workshop

Smt. Swornalata Tripathy, addressing in the Workshop

Sj. Rabindranath Bahinipati addressing in the Workshop

Dr. Bhagyalipi Mall (Chief Guest) addressing the Workshop

Dr. Ajaya Kumar Swain addressing
In the Workshop

Group Work

Group Work

Group work presentation

Group Work Presentation

CONSULTATION WORKSHOP

ON

"STUDY, DATA CREATION AND DOCUMENTATION ON ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE"

(SCHEME: SAFEGUARDING THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE & DIVERSE CULTURAL TRADITIONS OF INDIA

Organised by: Sadhana, Achyutapur, Po- Garhrupas, Dist- Puri, Odisha

Supported by: Sangeet Natak Akademi, Ministry of Culture, Govt. of India, New Delhi

Venue: Pantha Nivas, Puri Date: 11.04.2015

REGISTRATION FORM

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
01	Harihara Satpathy At Mandal Po Via- Belpada Dist- Balangir	(M) 8018258792 harihara055@gmail.com	Retired Govt employee	H Satpathy
02	Jogendra Kumar Nayak Plot No.- 3691S, Brahmeswar Colony, Gadagopinath prasad Bhubaneswar- 25	9437301527 jogendrakumarnayak@gmail.com	Desk Officer, R.D Deptt. Secretariat.	[signature]
03	Nabakishore Dash At/po- Panchhal, PS- Begunia Dist- Khurda, At present- Qrt. No- IVR-165, Unit-VI, GPO-I, Bhubaneswar	9439179068 nabakishore16@gmail.com	Supdt. Down Seeth AMSR (research scolor	[signature] 11/04/2015.

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
04	Simanchal Dash Plot No-15, Lane-1 Barmunda, BBSR	9437188212 Rajanigandha2009@Gmail.com	Sub Editor	Dash
05	Natabar Mohanty natabarmohanty@rediffmail.com	Advocate 382 Bhoi Nagar Bhubaneswar-22 Mob- 9437060242	Editor of [illegible]	[illegible]
06	Sarat Ch. Sahu m-9338687628	saratsahu26645@gmail. Journalist Pathar Chakada Kantilo, Nayagarh	Sub-Editor 'SAMAY' BBSR	Sahu
07	Rabindranath Bahinipati Konark	9438018752 e- rabikonk@gmail.com	Teacher	[illegible]
08	Nandini charan [illegible] Kantia Jastin Khandi	orissa[illegible].com 9777971126	Kabi	[illegible]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
09	ଗୀତାଞ୍ଜଳୀ ରଥ · ମାର୍ଫତ · ବିଜୟ କୁମାର ରଥ · ଭଗବତୀ ମା' ମିଲ ପାଖ · ଜଟଣୀ · ଖୋର୍ଦ୍ଧା - ୭୫୨୦୫୦ ·	9238875155 ·	କବି · ଲେଖିକା ·	ଗୀତାଞ୍ଜଳୀ ରଥ
10	[illegible] ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର	9439006166	P.A.	(signature)
11	Pravakar Mohapatra 371, Santi Nagar Unit-4 BBSR-1	9937248066	Ex BM Indian Bank	(signature)
12	ଦିଲ୍ଲୀପ କୁମାର ବେହେରା [illegible] ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୧	୮୮୨୪୩୦୯୪୪୪ dillip behera.DB@gmail.com	[illegible]	Dillip Behera
13	ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପଟ୍ଟନାୟକ C/o [illegible] At/Po [illegible] ନଗର ଜଟଣୀ (752050) ଖୋର୍ଦ୍ଧା	9438368967	କବି, ଲେଖିକା ଆଲୋଚିକା ଯୋଗୀ	ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପଟ୍ଟନାୟକ

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
14	Saudamini Behera. At - Rajabazar Khuntia lane Po - Jatni Mayurvilla Dist - Khurda	9438734430	Lecturer.	[signature] S.B.
15	Chittaranjan Dhir AT - Arakhar. P.O - Kadagar. Puri Konark	9438311466	Asst Tr. Janata High School Astarang, puri	[signature] 11-4-15
16	[illegible]	9439100165	[illegible]	[signature] 11.4.15
17	[illegible]	[illegible] 9437036643	[illegible]	[signature]
18	Sunandanath Mishra Konark. Lect.	9937794034	Lecturer	[signature]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
19	ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ସାମନ୍ତରାୟ ପୁରୀ	09437280550 amisamantaray@gmail.com	Ex-D.C.O. Puri	[signature] 11/4/15
20	ଛନ୍ଦା ମିଶ୍ର, [illegible] [illegible]	94374-53610 chhandamishra74@gmail.com	Writer	[signature]
21	Dr. Bhagyalipi Mallik Supdt, O.S.A. BBSR.	9439281561	Supdt O.S.A.	[signature]
22	[illegible] [illegible]	9178558508	ଲେଖକ	[signature]
23	[illegible] 33, [illegible] [illegible], Bhubaneswar-9	9861144991	Writer.	[signature]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
24	Sj. Simanchal Panda Bayababa Matha Lane Bhubaneswar	snpanda100@gmail.com 0674-2540367	Consultant	SNpanda
25	Manoj Ku Dash	Metro TV Bureau Puri 9776301020 monmanojdash@gmail.com	Dist. Corres pondent	[signature] 11.4.15
26	Harekrushna Swain	7894841222	Advocate	[signature] 11/4/15
27	Prabodh Kumar Hota At- Qrs. No. E-56/2, unit-9 (Flat) BBSR-22	9776191815	OSD, % Director Ground Water Survey & Investigation Odisha, BBSR-12	Puuola
28	Prema Chandra Sahoo At. Achyutapur P.O. - Garh Rupas Puri	9937904420	Social worker	[signature] 11.4.15

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
29	Parthasarathi Bahinipati. Address - konark	7873716689		[signature] 11.04.2015
30	[illegible] Address - [illegible] Nuagaon Jogi	9124264292	press	[signature] 11-4-2015
31	Pravas Ranjan Mishra. D.C. mission News At: Shyamakali Lane Puri.	- do - 8093315518	District Correspondent	P.R Mishra 11.04.2015.
32	Nalinikanta Sahoo Dist. Culture officer, Puri	9040412545	D.C.O, Puri	[signature] 11/4/15
33	Santosh kumar Pradhan Kalikadevi sahi, puri.	9861622555	Press	S. Pradhan

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
34	Jitendra Narayan Mishra The Pramiya.	9861071616. Jitenbabu@gmail.com	DSH. Commns.	
35	Prasanna Ku Dora. At-Mankar Goradi po. Purei, p.s-Konark Pin-752111	9090297802. prasanna.sadhana@gmail.com	Resource person (R.P)	
36	Srikanta Chandra Dash At. Achyuta Pur Po. Gash Rupas Dist. Puri Pin 752110	8895214299 Srikanta90@gmail.com	Secretary Maa Tarini Juba Parishad	
37	Bijayalaxmi Nayak At-Mankar Goradi PO-Junei, P.S. Konark Pin-752111	7504713289 laxmibijaya2@gmail.com	Programme Coordinator	
38	Kanhei Charan Lenka At-Jagannathpur, po. Naran P/S. Ramchandi, Pin 752111 Dist - puri	7504506507 Kanhalenka90@gmail.com		

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
39	Laxmikanta Khuntia LB 2/48. Laxmisagar Point Colony. BBSR	7787805523		Laxmikanta 11/4/15
40	Umesh Chandra Pani 517. Jharapada Bhubaneswar-6	0674-2571462		Umesh Chandra Pani

CONSULTATION WORKSHOP

ON

"STUDY, DATA CREATION AND DOCUMENTATION ON ODISHAN RITUAL PRACTICES: THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE"

(SCHEME: SAFEGUARDING THE INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE & DIVERSE CULTURAL TRADITIONS OF INDIA

Organised by: Sadhana, Achyutapur, Po- Garhrupas, Dist- Puri, Odisha

Supported by: Sangeet Natak Akademi, Ministry of Culture, Govt. of India, New Delhi

Venue: Rudrani Kalyan Mandap, Konark, Puri Date: 12.04.2015

REGISTRATION FORM

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
1	Renu Prabha Dash Achyatapur.	9692480557	Achyutapur	Renu Prabha Dash (C.R.P)
2.	Basanti Mahapatra Achyutapur	9778763782		Basanti Mahapatra
3	Nirmala Dash Rani hata Shai	7377414106		Nirmala Dash

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
4	ଉମାମଣି ପ୍ରଧାନ ରାଣୀହାଟ ସାହି			ଉମାମଣି ପ୍ରଧାନ
5	ସବିତା ମାଲୁଣି ରାଣୀହାଟ ସାହି	7873962415		ସବିତା ମାଲୁଣି
6	kuni RautRay. Rani hat sai	9090289269		kuni RautRay.
7	pratima Mohapatra Rani nat sai			pratima Mohapatrc
8	ଗୁନି ବେହେରା			ଗୁନି ବେହେରା

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
9	[illegible] [illegible] ସାହି			[illegible]
10	Pramila Biswala Ranihat sahi			ପ୍ରମିଳା ବିଶ୍ୱାଳ
11	ସୁଚିତ୍ରା ନାୟକ [illegible] ସାହି	9090618969		ସୁଚିତ୍ରା ନାୟକ
12	Tikina Bhatta Rani hat Sai	7064239890		Tikina Bhatt
13	ଉର୍ମିଳତା ପ୍ରଧାନ [illegible] ସାହି	9090036720		ଉର୍ମିଳତା ପ୍ରଧାନ

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
14	Jyotirmayee Dash Achyutpur.	9692769534		ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୀ ଦାଶ
15	Bidulata swain Ramihat sahi			ବିଦ୍ୟୁଲତା ସ୍ୱାଇଁ
16	Sukanti Sanoo Ranihat sahi	9853266592		Sukanti Sanoo
17	Swarnalata Jena Bandalua.	9853067206		Swarnalata Jena
18	Surendranath Mishra Lect. Atipa konark	9937794034	Lecturer	Mishra 12.4.15

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
19	Sreekanta chandra [illegible]	8895214299		[signature]
20	Chittaranjan Mishra At - Aruhan PO - Konark, Puri	9438311466	Asst. Tr. Janata H.S. Bantilo.	[signature] 12-4-15
21	[illegible] At/PO-Itipur, Bhubaneswar	9178558508	[illegible]	[signature]
22	[illegible] At/PO Konark, Puri	9438018752	[illegible]	[signature]
23	[illegible] At/PO - Sunei, Konark, Puri	9437280283	[illegible]	[signature]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
24	Swarnalata Tripathy C/o P. K. Mohapatra At/P.O - Kuruyang Via - Konark Dist - PURI	9338004178	H.M. Balidokan N.U.P.S	Swarnalata Tripathy
25	Harekrishna Swain S/o. Dhruvamani Swain At - Adheal Po - Balipatana	7894841222	Advocate	[signature]
26	Ramakrushna Mohanty At. Konark, PURI Odisha, 752111	9439490937	Nehru Yuva Kendra, Puri	[signature] 12/4/15
27	Jyotirmayee Mohanty Reporter - DHARITRI. KONARK.	9439913903.	Reporter	[signature]
28	ପ୍ରତାପ କୁମାର [illegible] ସାମ୍ବାଦିକ	9937707005	[signature]	[signature]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
29	Dr. Bhagyalipi Malla Superintendent, Odisha State Archives	9439281561		[illegible]
30	Sudhansu Bhusan Dash At/PO - KONARK DIST - PURI	9692243018		[illegible]
31	Bismita Mohapatra At/PO - Konark Dist - Puri	9778625944		[illegible]
32.	Gitanjali Dash At/PO - KONARK DIST - PURI	7787092102		G. Dash
33	Ajit Kumar Mallick At/PO = KONARK SANCHAR (Reporter)	9237558885	Reporter	[illegible]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
34	Manoranjan Panda. Reporter Konark	9439912171	Reporter	[signature]
35	Manoranjan Patra	9437445662	Reporter, Prameya	[signature]
36	Puspa mishra Sorabhr.	9178259160		[signature]
37	Madhusudan [illegible]	9938799073	S[illegible]	[signature]
38	Prasanna Kr Jena At-Mahakar Gorodi Po-Jarai, P.S-K[illegible]	9090297802		[signature]

Sl. No	Name & Address	Telephone & E-mail	Designation	Signature
39	Kanhu charan Lenka Jagannath pera, Po:- Narala, Puri	7504506507		Kanhu charan Lenka.
40	Swayansu Bhusan Dash Achyutapur, Konark	9853328920		Swayansu Bhusan Dash.
41	Sitansu Bhusan Dash Achyutapur, Konark, Puri	9090017183		Sitansu Bhusan Dash
42	Purna Chandra Sahu At/po- Ratisahi Konark, Puri	9937904425		Purna Chandra Sahu
43	Bijayalaxmi Nayak At-Maanikpurgarad Po- Junei konark, puri	7504713289		B[illegible]

संगीत नाटक अकादेमी Sangeet Natak Akademi
NATIONAL ACADEMY OF MUSIC, DANCE AND DRAMA
an autonomous body of the Ministry of Culture, Government of India
RABINDRA BHAVAN, FEROZE SHAH ROAD, NEW DELHI-110 001

Scheme for "Safeguarding the Intangible Cultural Heritage and Diverse Cultural Traditions of India"

Form for National Inventory Register of Intangible Cultural Heritage of India

A.	**Name of the State**	:	Odisha, India
B.	**Name of the Element/ Cultural Tradition (in English)**	:	Key Festivals and Festive Events of Odisha
B.1.	**Name of the element in the language and script of the community Concerned, if applicable**	:	Not Applicable
C.	**Name of the communities, groups or, if applicable, individuals concerned (Identify clearly either of these concerned with the practice of the said element/ cultural tradition)**	:	All the social strata of Odisha including women, tribal community & caste categories
D.	**Geographical location and range of the element/cultural tradition (Please write about the other states in which the said element/tradition is present**	:	The elements/ cultural traditions are basically festivals of Odisha which are celebrated locally in the state and national level

E. **Identification and definition of the element/cultural tradition of the India**

(Write "Yes" in one or more boxes to identify the domain(s) of intangible cultural heritage manifested by the element. If you tick 'others', specify the domain(s) in brackets.)

i. ( ) oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage

ii. ( ) performing arts

iii. (Yes) social practices, rituals and festive events

iv. ( ) knowledge and practices concerning nature and the universe

v. ( ) traditional craftsmanship

vi. other(s) ( )

F. **Provide a brief summary description of the element that can introduce it to readers who have never seen or experienced it**

Odisha is called a land of culture "Utkal" due to its high cultural tradition. Around 200 festivals are observed in a year in the State of Odisha. Safeguarding measures have been taken up on some key festivals of Odisha. The festivals selected for safeguarding have the key features of Odisha that are observed in the different parts of and some of them are observed at national level.

The festivals taken for safeguarding are agriculture based, health based, community based and religious ones. The festivals are associated with themes of universal well-being maintaining compatibility with international instrument of human rights and sustainable development-underpinned with community involvement, ethical values, humanity, indiscrimination and gender equality.

Such thematic components of intangible culture has been maintaining peace, unity, mutual cooperation, mutual respect, unity in diversity, etc. through celebration of festivals . The essence of the festivals is **"Act globally think locally for well-being of the world community"** thus, the festivals have social functions and cultural meanings have today.

G. **Who are the bearers and practitioners of the element/Cultural Traditions? Are there any specific roles or categories of persons with special responsibilities for the practice and transmission of it? If yes, who are they and what are their responsibilities?**

Women community, youth, cultivators, tribal community are bearers and practitioners of the element/ cultural traditions.. Basically women, men & youth have responsible in transmission of the Intangible Cultural Heritage of festivals. These communities play major role in organising

H. **How are the knowledge and skills related to the element transmitted today?**

Knowledge, skill and procedures related to the festivals are transmitted through organisation of celebration of festivals and strictly adopting of ritualistic procedure/ practices associated with concern festival

I. **What social functions and cultural meanings do the element/cultural tradition have today for its community?**

The thematic components of intangible culture has been maintaining peace, unity, solidarity, mutual cooperation, mutual respect, unity in diversity, human rights etc. through celebration of festivals . The essence of the festivals is **"Act globally think locally for well-being of the world community"**

J. **Is there any part of the element that is not compatible with existing international human rights instruments or with the requirement of mutual respect among communities, groups and individuals, or with sustainable development? I.e. describe any aspect of the element/cultural tradition that may be unacceptable to Law of the country or may be in opposition to practicing community's harmony with others.**

The Intangible Cultural Heritage themes of the festivals are compatible with human rights instruments, mutual respect among community and sustainable development

K. **Your Project's contribution to ensuring visibility, awareness and encouraging dialogue related to the element/cultural tradition**

Contribution to database creation, cataloguing, print document and audio-visual document which are instrumental ensuring visibility awareness and encouraging dialogue

L. **Information about the safeguarding measures that may protect or promote the element/cultural tradition**

a. (Write "Yes" in one or more boxes to identify the safeguarding measures that have been and are currently being taken by the communities, groups or individuals concerned)

i. ( ) transmission, particularly through formal and non-formal education

ii. (Yes) identification, documentation, research

iii. (Yes) preservation, protection

iv. ( ) promotion, enhancement

v. ( ) revitalization

b. **Write about the measures taken at local, state and national level by the Authorities to safeguard the element/cultural tradition?**

No measures taken by local authority, state Government for safeguarding the ritual practices

M. **Write about the threats, if any, to the element/cultural tradition related to its practice, visibility and future longevity. Give facts and relevant reasons based on the current scenario.**

The major threats to the elements are modernisation, globalization, electronic media, and decreased interest, declining of ethical & moral values

N. **Safeguarding measures proposed**

(This section should identify and describe safeguarding measures to protect and promote the element/cultural tradition. Such measures should be concrete and can be implemented to formulate future cultural policy for safeguarding and promoting the element/cultural tradition in the state)

The proposed safeguarding measures to protect & promote intangible cultural heritage are: including syllabus in school curriculum, awareness generation, Govt. initiatives for documentation, digital preservation & database creation.

O. Community Participation

(Write about the participation of communities, groups and individuals related to the element/cultural tradition in formulation of your project)

The project work was conceptualised in participation of community people such as involving of women, youth, farmers group, community leaders, media persons

P. Concerned community organization(s) or representative(s)

(Provide detailed contact information for each community organization or representative or other non-governmental organization that is concerned with the element such as associations, organizations, clubs, guilds, steering committees, etc.)

i.	Name of the entity	:	Arkashree
ii.	Name and title of the contact person	:	Sri Umesh Chandra Swain
iii.	Address	:	At/Po- Junei, Dist- Puri, Pin- 752110, Odisha
iv.	Telephone number	:	9437280283
v.	E-mail	:	arkashree@rediffmail.com
vi.	Other relevant information	:	Organising Raja Festival for last 15 years

Q. Give information of any Inventory, database or data creation centre (local/state/national) that you may be aware or of any office, agency, organisation or body involved in the maintenance of the said inventory etc.

Not Available

R. Principal published references or documentation available on the element/cultural tradition (Books, articles, audio-visual materials, names and addresses of reference libraries, museums, private endeavours of artistes/individuals for preservation of the said element, publications or websites)

Books, articles & magazines are available in libraries & museum

Signature: Haresh Chandra Dash .... Secretary SADHANA

Name & Designation : Secretary

Name of Institution (If applicable): Sadhana

Address : Achyutapur, Po- Garhrupas, Dist- Puri, Pin- 752110, Odisha

ଓଡ଼ିଆ ନବବର୍ଷର ଶୁଭେଚ୍ଛା
ପବିତ୍ର ମହାବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଓ ଓଡ଼ିଆ ନବବର୍ଷ ଉପଲକ୍ଷେ
'ସମାଜ' ତା'ର ପ୍ରିୟ ପାଠକପାଠିକା, ସମ୍ବାଦଦାତା,
ବିଜ୍ଞାପନଦାତା, ବିତରକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁଙ୍କୁ
ହାର୍ଦ୍ଦିକ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ
ସୁଖ, ଶାନ୍ତି ଓ ସମୃଦ୍ଧି କାମନା କରୁଛି ।

ସମାଜ ™
The Samaja
ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା - ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ
କଟକ | ସମ୍ବଲପୁର | ବିଶାଖାପାଟଣା | କଲିକତା | ରାଉରକେଲା | ଭୁବନେଶ୍ୱର | ବ୍ରହ୍ମପୁର | ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ପ୍ରକାଶିତ
95 YEARS OF PUBLICATION   Daily Edition: R.N.I. No. 4005/57 P.R. No. CK(C)/17/2015-2017

ଉତ୍କର୍ଷତାର ତ୍ର...
ପବିତ୍ର ହନୁମାନ ଜୟନ୍ତୀ ଏବଂ ...
ଉପଲକ୍ଷେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାହକ ତଥା ଓଡ଼ିଶା...
ବୁକିଂ ଚାଲୁଅଛି
Plotting Project : At Sundarpur, Stone Throw Distance from TCS New Campus & Infocity-I, Bhubaneswar.
Shortly Opening : Housing Project at Pathargadia, Adjacent to KIIS Tribal School.
ANJANI MAHAVEER HOME ...
HIG - 199, Sailashree Vihar, Chandrasek...
Contact No. : +91-9238142274 / +91-7...
Email : info@amhc.in / Webs...

...ଥିଲେ । ପୁରୁଷ ଏକକ ...ଂଶୁ କୁମାର ଭୂୟାଁ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ...ବେଳେ ସନ୍ତୋଷ ମଲିକ ରନର୍ସ ...ପୁରୁଷ ଡବଲସ୍ ବିଭାଗରେ ଅଂଶୁ ...ଂ ସନ୍ତୋଷ ମଲିକ ଚମ୍ପିଆନ ...ଛି । ମହିଳା ଏକକ ଟେନିସ୍‌ରେ ... ଚମ୍ପିଆନ ଏବଂ ଲୁସନା ଶର୍ମା ...ଇଛନ୍ତି । ପୁରୁଷ ଭେଟେରାନ୍ ...ର ଅଜୟ ମହାପାତ୍ର ଓ ଅଜୟ ...ମସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛନ୍ତି । କରାଯାଇଛି ।

ଉଦ୍‌ଯାପନୀ ଉତ୍ସବରେ ଗ୍ରାମ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ ସଚିବ ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ମହାପାତ୍ର ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗଦେଇ କୃତି ପ୍ରତିଯୋଗିଙ୍କୁ ପୁରସ୍କୃତ କରିଥିଲେ । କ୍ଲବର ସମ୍ପାଦକ ସୁନିଲ କୁମାର ମହାପାତ୍ର ସେଥିରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିଥିବା ବେଳେ ଯୁଗ୍ମ ସମ୍ପାଦକ ହରିହର ଗୁରୁ, ପ୍ରାକ୍ତନ ସମ୍ପାଦକ ଆର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଟୁର୍ଣ୍ଣାମେଣ୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁମନ୍ତ କୁମାର ସୁବୁଦ୍ଧି, ଅଶୋକ ସାମନ୍ତରାୟ ଏବଂ ରେଫରୀ ପ୍ରବୀଣ କୁମାର ନାୟକ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ନଥିଲା ଲୋକେ ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲେ । ଯୋଗ, ... ଖୁଣ୍ଟିଆ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ ।

...ଲାୟନ୍ସ କ୍ଲବ ପୁରସ୍କୃତ

(ପ୍ର) - ...ସ୍ତରରେ ...ନପାଇଁ ...କ୍ଲବକୁ ...ଅନୁଷ୍ଠିତ ...ନୀରେ ...ଇଛି । ...ଶା ଦାସ ...ଗ୍ରହଣ ...ଶାରି ...କ୍ରିତ୍...

ବିଦ୍ୟୁତ ଆଘାତରେ ମୃତ

ପୁରୀ, ୧୩।୪- ବିଦ୍ୟୁତ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଜଣେ ନଡିଆ ତୋଳାଳିଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । ତାଙ୍କ ନାମ ହୁରିଆ ଭୋଇ (୫୦) ଏବଂ ଘର ବାଙ୍ଗୁରିଗାଁରେ । ସିଦ୍ଧମହାବୀର ପାଟଣାର ପ୍ରଫୁଲ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଛରୁ ସେ ନଡିଆ ତୋଳୁଥିବା ବେଳେ ବିଦ୍ୟୁତ ତାର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ଗୁରୁତର ଆହତ ହୋଇଥିଲେ । ଗଛରୁ ସେ ତଳକୁ ଖସି ପଡିଥିଲେ । ଚିକିତ୍ସାପାଇଁ ବାପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିବା ଜଣାପଡିଛି । କୁମ୍ଭାରପଡା ଥାନା ପୁଲିସ ଏକ ମାମଲା ରୁଜୁକରି ତଦନ୍ତ ଚଳାଇଛି । ସେହିପରି ସ୍ୱାଇଁକେରା ଗ୍ରାମର ମିଥୁନ ବେହେରା (୧୮) ରବିବାର ସକାଳେ ଗାଁ କୋଠଘରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବେଳେ ଝୁଲିରହିଥିବା ଏକ ବିଦ୍ୟୁତ ତାର ତାଙ୍କ ହାତରେ ବାଜିବାରୁ ଆହତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଅପହରଣ ଅଭିଯୋଗ

ପୁରୀ, ୧୩।୪- ସଦରଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ କପିଳେଶ୍ୱରପୁର ବିନ୍ଧେଇବସ୍ତ ଗ୍ରାମର ଜଣେ ନାବାଳିକାକୁ ଅପହରଣ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି । ସେହି ଗ୍ରାମର କାବୁଲି ଜେନା ନାମକ ଜଣେ ଯୁବକ ଗତ ୩ତାରିଖ ଦିନ ଜଣେ ୧୬ବର୍ଷୀୟା ନାବାଳିକାକୁ ଅପହରଣ କରିନେଇଥିବା ତାଙ୍କ ବାପା

ପରମ୍ପରା ଓ ସଂସ୍କୃତି ସଂରକ୍ଷଣ କର୍ମଶାଳା

ପୁରୀ, ୧୩।୪(ଆ.ପ୍ର) - ଉତ୍କଳର ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରା ଏବଂ ସାମାଜିକ ସଂସ୍କୃତିର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ କର୍ମଶାଳା ସାଧନା ପକ୍ଷରୁ ପାନ୍ଥନିବାସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଅଧ୍ୟାପକ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ମିଶ୍ର ସେଥିରେ ସଭାପତିତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ଅଭିଲେଖାଗାରର ଅଧକ୍ଷା ଡଃ ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ, ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ଗୌରାଙ୍ଗ ଚରଣ ଦାସ, ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଜିଲା ସଂସ୍କୃତି ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଫୁଲ କୁମାର ସାମନ୍ତରାୟ, ସଂସ୍କୃତି ଅଧିକାରୀ ନଳିନୀକାନ୍ତ ସାହୁ, ଡଃ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାଠୁଆ, ଡଃ ଅଜୟ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ, ସାମ୍ବାଦିକ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାହିନୀପତି ସେଥିରେ ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ ପାରମ୍ପରିକ ଓଷା, ବ୍ରତ, କଳା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ସୁରକ୍ଷାପାଇଁ ସବୁସ୍ତରରେ ନିଷ୍ପାପର ଉଦ୍ୟମର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ପରମ୍ପରା ବଞ୍ଚି ନରହିଲେ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭୁଷୁଡି ପଡିବ । ସଙ୍ଗୀତ ଓ ନାଟକ ଏକାଡେମୀ ସହାୟତାରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସମ୍ପାଦକ ହରଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ । ସୀମାଞ୍ଚଳ ପଣ୍ଡା ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ପହଞ୍ଚିଲା ବାସୁଙ୍ଗା ପାଟ

ପୁରୀ, ୧୩।୪- ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ନବକଳେବର ଏବଂ ଘୋଷଯାତ୍ରା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବାସୁଙ୍ଗାପାଟ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ତିଗିରିଆ ନୂଆପାଟଣାସ୍ଥିତ ସେରିଫେଡ୍ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏହି ପାଟ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ପ୍ରଶାସନକୁ ସୋମବାର ଦିନ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଦାରୁ ଶଗଡି ଆସିବାଠାରୁ ପହଣ୍ଡିବିଜେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଟ ଦଉଡି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଉନ୍ନତମାନର ବାସୁଙ୍ଗା ପାଟରେ ପାଟରା ସେବକମାନେ ଏହି ଦଉଡି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଓହରି...

ଆନ୍ଦୋ...

■ ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୩।... ବିଗତ ପାଞ୍ଚ ଦିନ ହେଲା ... ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟବସାୟୀ ମ... ଆଲୋଚନା ପରେ ... ସୋମବାର ଅପରାହ୍ଣରେ ... ମନ୍ତ୍ରୀ ସଞ୍ଜୟକୁମାର ଦା... ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟ...

ଅନୁଧ୍ୟାନ ...

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ... ଫଳପ୍ରଦ ହେବା ସହ ... ହୋଇଛି । ବ୍ୟବସାୟୀ ମ... ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୁହା... ରଖାଯାଇଥିବା କହିଛି । ଦେଶର ୨୪ଟି ର... ଭାଟ୍ ଆଦାୟ କରାଯା... ନେଇ ବ୍ୟବସାୟୀ ମ...

95 YEARS OF PUBLICATION
Daily Edition: R.N.I. No. 4005/57
P.R. No. CK(C)/17/2015-2017

Bhubaneswar, Monday 13 April 2015
ଭୁବନେଶ୍ୱର, ସୋମବାର ୧୩ ଏପ୍ରିଲ ୨୦୧୫
ଆଜି ମୀନ ୩୦ ଦିନ, ୧୪୨୨ ସାଲ
ଚୈତ୍ର ୨୩ ଦିନ, ୧୯୩୬ ଶକାବ୍ଦ, ବୈଶାଖ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ନବମୀ
ଭାଗ- ୮୬ ସଂଖ୍ୟା-୧୦୦
www.thesamaja.com
www.samajaepaper.com
ଟ ୪.୦୦ (୨୦ ପୃଷ୍ଠା)

ସମାଜ ™
The Samaja
ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା-ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ
କଟକ | ସମ୍ବଲପୁର | ବିଶାଖାପାଟଣା | କଲକାତା | ରାଉରକେଲା | ଭୁବନେଶ୍ୱର | ବ୍ରହ୍ମପୁର | ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ପ୍ରକାଶିତ

UTKAL PUMPS
BHUBANES
94375-75473, 9
9090963706,utkalof

ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ି ଭାଇ-ଭଉଣୀ ମୃତ

ଘୁ.ଉଦୟଗିରି, ୧୨।୪ (ନି.ପ୍ର)- ଘୁ.ଉଦୟଗିରି ବ୍ଲକର ଲିଙ୍ଗାଗଡ଼ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବେଟିକଲା ଗ୍ରାମରେ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ି ଦୁଇଜଣ ଶିଶୁଙ୍କ ଦୁଃଖଦ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । ଏହି ଘଟଣା ଗ୍ରାମରେ ଶୋକାକୁଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିବା ଦୁଇ ଶିଶୁ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ବୋଲି ଜଣାପଡିଛି ।

ରବିବାର ଦିନ ପ୍ରାୟ ୧୧ ଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ବେଟିକଲା ଗ୍ରାମର ପୁସ୍କର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ୧୧ ବର୍ଷୀୟ କନ୍ୟା ନିକିତ ପ୍ରଧାନ ଏବଂ ପୁସ୍କରଙ୍କ ସାନ ▶ ପୃଷ୍ଠା ୪

ସାର୍ଥକ TV
START FROM TODAY
QUEEN

ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଧାନାଚାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ମଳା ଓଝାଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଆୟୋଜିତ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ ବିଧାୟକ ସମୀର ରଞ୍ଜନ ଦାଶ,ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା କ୍ଷୀରୋଦ କୁମାର ରାୟମହାପାତ୍ର,ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ଉପକାରାଗାର ଅଧୀକ୍ଷକ ବିମଳ ପଣ୍ଡା,ପରିଚାଳନା କମିଟି ସଭାପତି ପ୍ରଦୀପ କୁମାର ପାଣି,ସଂପାଦକ ରମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାରଣା ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃତିତ୍ୱ ହାସଲ କରିଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ପରିଶେଷରେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିବେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

ହୋଇ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । କଟକ ସାଂସଦ ପାଣ୍ଠିରୁ ସାମ୍ବାଦିକ ଭବନର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ଆସିଥିବା ୨ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ତୁରନ୍ତ ବିନିଯୋଗ କରାଯିବା ପାଇଁ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରାଯିବା ସହିତ ଉତ୍କଳ ସାମ୍ବାଦିକ ସଂଘର ନୟାଗଡ ଜିଲାର ନିର୍ବାଚିତ ନୂତନ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ କରାଯାଇଥିଲା । ସଂଘର ସାଧାରଣ ସଂପାଦକ ପ୍ରଭାକର ଶିରୋମଣି ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣ ଦେଇ ବିବରଣୀ ପାଠ କରିଥିଲେ । ଶେଷରେ ସଂପାଦକ ଭବାନୀ ଶଙ୍କର ସିଂହ ସାମନ୍ତ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

କୁଆଁରିଆ ଉତ୍ସବର ଦ୍ୱିତୀୟ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅତିଥି ।

ଦଶପଲ୍ଲା, ୧୨।୪(ନି.ପ୍ର)-ଦଶପଲ୍ଲା ଗାନ୍ଧୀ ମଇଦାନଠାରେ ଆୟୋଜିତ ତୃତୀୟ କୁଆଁରିଆ ମହୋତ୍ସବର ଦ୍ୱିତୀୟ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ରାକ୍ତନ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ବିରଞ୍ଚି ନାରାୟଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ସମାରୋହରେ

ରାଜ୍ୟ ପଞ୍ଚାତିରାଜ ଓ ଆ
ମୁଖ୍ୟଅତିଥି ଏବଂ ବିଞ୍ଝା
ରମେଶ ମାଝି, ଖୋ
ଅତିଥିଭାବେ ଯୋ
ଦାଶବେନହୁର ମୁଖ୍ୟବକ୍ତ

‘ପରମ୍ପରା ଓ ସଂସ୍କୃତି ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପରିଚାୟକ’

କୋଣାର୍କ, ୧୨।୪(ନି.ପ୍ର)-ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଜନଜୀବନରେ ପ୍ରଚଳିତ ଓଷା,ବ୍ରତ,ମେଳା ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣିର ପରମ୍ପରାରେ ପରିପୁଷ୍ଟ ତାର ସଂସ୍କୃତି ଉଚ୍ଚ ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପରିଚାୟକ । ଏହି ପ୍ରଥା ଓ ପରମ୍ପରା ପାଳନ ପଛରେ ନିହିତ ଅନୁଭବ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଦେଶର ଏକତା,ସଂହତି,ଭ୍ରାତୃତ୍ୱଭାବ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଜାଗ୍ରତ କରିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଆସୁଛି ବୋଲି କୋଣାର୍କଠାରେ ଆୟୋଜିତ ଏକ ଆଲୋଚନାଚକ୍ରରେ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମତପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ସଂଗୀତ ନାଟକ ଏକାଡେମୀ ସହାୟତାରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ ସାଧନା ପକ୍ଷରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ରୁଦ୍ରାଣୀ କଲ୍ୟାଣ ମଣ୍ଡପଠାରେ ସଂସ୍କୃତି ସୁରକ୍ଷା ସଂପର୍କିତ ପରାମର୍ଶ କର୍ମଶାଳା ଆୟୋଜିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଅଧ୍ୟାପକ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପୌରୋହିତ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କର୍ମଶାଳାରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିରୂପେ ରାଜ୍ୟ ଅଭିଲେଖାଗାରର ଅଧୀକ୍ଷକ ଡଃ ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ, ମୁଖ୍ୟବକ୍ତାରୂପେ ଶିକ୍ଷକ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାହିନୀପତି,ଅଧ୍ୟାପକ ଡଃ ଅଜୟକୁମାର ସ୍ୱାଇଁ,ସମାଜସେବୀ ଉମେଶ ସ୍ୱାଇଁ,ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପୁରସ୍କାରପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ତ୍ରିପାଠୀ ଓ କବି ହରେକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗଦେଇ ଓଡିଆ ସଂସ୍କୃତିରେ ପ୍ରଥା,ପରମ୍ପରା,ଉପାସନା ପଦ୍ଧତି ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣିର ବାର୍ତ୍ତା ଜାତୀୟ ସଂହତିକୁ ସୁଦୃଢ କରିବା ସହିତ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଶାନ୍ତି,ମୈତ୍ରୀ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରୁଛି ବୋଲି ମତ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି କର୍ମଶାଳାରେ ଓଡିଆ ପରମ୍ପରାର ଓଷା,ବ୍ରତ ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣିକୁ ନିଷ୍ଠାରସହିତ ପାଳନ କରୁଥିବା ୫୦ଜଣ ମହିଳା ଯୋଗଦେଇ ଏ ସଂପର୍କରେ ଦଳଗତ ଆଲୋଚନା ଓ ତଥ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଥିଲେ । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ସାଧନାର ସଂପାଦକ କର୍ମଶାଳାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥିବାବେଳେ ଶିକ୍ଷକ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ବିଶ୍ୱାଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସଂଯୋଜନା କରିଥିଲେ । ସମାଜସେବୀ ପ୍ରସନ୍ନ ସେନାପତି,ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ ଓ ରେଣୁପ୍ରଭା ଦାଶ କର୍ମଶାଳାକୁ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ ।

ବାଣ

ବାଣପୁର, ୧୨।୪ (ନି.ପ୍ର
ପଲଟଣ ପଡିଆରେ ରବି
ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ୧୩
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି ।
କପିଳେଶ୍ୱର ଦେବ ମାଟିଅ
ବିଧାରପୁର, ଭେଟୀନାଥ
ଦେବ ବଡହନ୍ତୁଆଡ, ଗୁ
ଦେବ ଭୀମପୁର, ନ
ନୀଳକଣ୍ଠେଶ୍ୱର ଦେବ ଖା
ସାନହନ୍ତୁଆଡ, ନାଗରାଜ
ବେରୁଆଁ ବାଡି ଓ ଗୁପ୍ତେଶ୍ୱ

ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣରେ ତ୍ରୁଟି
ଘରେ ପଶୁଛି ପାଣି

ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷୟ ଯୋ

ପ୍ରମେୟ
THE PRAMEYA

www.prameyanews.com

+++++++

ଭୁବନେଶ୍ୱର ● ସମ୍ବଲପୁର ● ବିଶାଖାପଟ୍ଟନମ୍‌ରେ ମୁଦ୍ରିତ ● RNI REGD NO: ORIORI/2011/37619 ● POSTAL REGD NO: BN/208/12-14

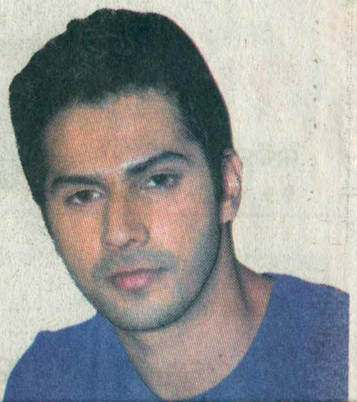

ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ଏକ ଜାତିର ସୂଚିପତ୍ର

ପୁରୀ, ୧ ୧ ୪ (ବ୍ୟୁରୋ): ସଂସ୍କୃତି ହେଉ ଏକ ଜାତିର ଅସ୍ମିତାର ପରିଚୟ । ଏହା ଏକ ଦର୍ପଣ ସଦୃଶ । ଯେଉଁଥିରେ କି ଅତୀତର ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ଐତିହାସିକ ଧାର୍ମିକ ପରମ୍ପରାର ପ୍ରତିଛବି ମିଳିଥାଏ । ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ୀପାଇଁ ଏହାକୁ ସାଇତି ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସଂସ୍କୃତିରୁ ମିଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରିଚୟ । ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ହୋଇପାରିଲେ ଓଡ଼ିଆ ତାର ପରିଚୟକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ସହ ସାରା ବିଶ୍ୱର ମଙ୍ଗଳ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ବିଶିଷ୍ଟ ଲେଖିକା ତଥା ରାଜ୍ୟ ଅଭିଲେଖାଗାରର ଅଧୀକ୍ଷକ ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ପାନ୍ଥନିବାସଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠାନ 'ସାଧନା' ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ଦିନିକିଆ କର୍ମଶାଳାରେ ଅତିଥିରୂପେ ଯୋଗଦେଇ ସେ ଆହୁରି କହିଛନ୍ତି ସଂସ୍କୃତିକୁ ବାଦ୍‌ଦେଲେ ଏକ ଜାତି ବଞ୍ଚିପାରିବ ନାହିଁ । ଏଣୁ ଏହାକୁ ପରପିଢ଼ୀ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ । ତତ୍‌କାଳୀନ ସଂସ୍କୃତି ଅଧିକାରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ସାମନ୍ତରାୟ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗଦେଇ କର୍ମଶାଳାକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିଥିଲେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଆୟୋଜିତ କର୍ମଶାଳାରେ ଅତିଥିରୂପେ ଯୋଗଦେଇ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାହିନୀପତି, ହରେକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାଇଁ, ନଳିନୀକାନ୍ତ ସାହୁ, ନଟବର ମହାନ୍ତି, ଅଜୟ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାଠୁଆ, ଗୌରାଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ସୀମାଞ୍ଚଳ ପଣ୍ଡା, ହରିହର ଶତପଥୀ, ବିପିନ୍ ବିହାରୀ ମହାନ୍ତି, ହରିହର ଶତପଥୀ, ପ୍ରଭାକର ମହାପାତ୍ର, ରମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଣି, ଗୌରାଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଓ ଅଜୟ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଆଲୋଚନାରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ସହ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା କର୍ମଶାଳାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୋଲି ଡେଭେଲପ୍‌ମେଣ୍ଟ କନ୍‌ସଲଟାଣ୍ଟ ସୀମାଞ୍ଚଳ ପଣ୍ଡା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଅନୁଷ୍ଠାନର ସମ୍ପାଦକ ହର୍ଷଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । କର୍ମଶାଳାରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାଠୁଆ, ନଟବର ମହାନ୍ତି, ଡଃ ଅଜୟ ସ୍ୱାଇଁ, ପ୍ରଭାକର ମହାପାତ୍ର, ହରେକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାଇଁ, ବିପିନ୍ ମହାନ୍ତି, ଗିତାରାଣୀ ରଥ, ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ, ଜୟଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ , ହରିହର ଶତପଥୀ, ଗୋଲକ ବିହାରୀ ନାୟକ, ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ନାୟକ, ନବକିଶୋର ଦାଶ, ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାହିନୀପତି, ପ୍ରମୋଦ ହୋତା ପ୍ରମୁଖଙ୍କୁ ମାନପତ୍ର ଦିଆଯାଇ ସମ୍ମାନିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବଦଳରେ ସରବରାହ, ବଣ୍ଟନ ଓ ଚୋରି ନେଇ କ୍ଷୟକ୍ଷତି କମିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଭାରତରେ କ୍ଷତିର ପରିମାଣ ୧ ୭ ପ୍ରତିଶତ ଥିବାବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହା ୪ ୨ ପ୍ରତିଶତରେ ପହଞ୍ଚିଛି ।

ପୁରୀରେ ଫେଡ଼କୋ ଅଦାଲତର ସ୍ଥିତାବସ୍ଥାକୁ ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ ନକରି ବିଲ ଆଦାୟ କରବା, ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ୟୁତ ବିଲ ଖାଉଟିକୁ ଦେଇ ଶୋଷଣ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ମିଟର ଖରାପ ନାଁରେ ପେନାଲ୍‌ଟି କରି ଚାଲୁ ମିଟରକୁ ବଦଳାଇ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଠକି ଚାଲିଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ମାସିକ ବିଲ ବକେୟା ରହିଲେ ୧ ୫ ୦ ଟଙ୍କା ପେନାଲ୍‌ଟି ଆଦାୟ କରୁଛନ୍ତି । ନଦେଲେ ବିଦ୍ୟୁତ ସଂଯୋଗ କାଟି ଦେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଓ ଘରୋଇ ସଂସ୍ଥା ଉପରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷଧରି କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ବକେୟା ପଡ଼ିଛି । ଓଇଆରସି ୧ ୦ ୦ ୟୁନିଟ୍ ରୁ ୫ ୦ ୟୁନିଟ୍‌କୁ ଯୋଗାଣ ସହ ଖାଉଟି ଶୋଷଣ ବନ୍ଦ କରିବା, ଫେଡ଼କୋର ଚୁକ୍ତି ବାତିଲ କରିବା, ପେନାଲଟି ଆଦାୟ ବନ୍ଦ କରିବା, ବିଦ୍ୟୁତ କମ୍ପାନୀର ଆୟବ୍ୟୟ ଅଡ଼ିଟ୍ ସିଏଜି ଦ୍ୱାରା କରି ବିଧାନ ସଭାରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କରାଯିବା, ଗ୍ରୀଡ଼କୋର ବକେୟା ଅର୍ଥକୁ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବା ଆଦି ଦାବିରେ ଆସନ୍ତା ୨ ୨ ତାରିଖରେ ସେସୁ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଧାରଣ ପ୍ରତିବାଦ ସଭା କରାଯିବ । ଏଥିରେ ସମସ୍ତ ଉପଭୋକ୍ତା ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ମଞ୍ଚ ପକ୍ଷରୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି । ସ୍ଥାନୀୟ ଦଶଅବତାର ମଠରେ ଆଦିତ୍ୟ ହୃଦୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଆବାହକତ୍ୱରେ ସାମ୍ବାଦିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାଶ, ଆଇନ୍‌ଜୀବୀ ପୁଷ୍କର ମହାପାତ୍ର, ଶରତ କୁମାର ରାୟଗୁରୁ, ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ପ୍ରଧାନ, ବୀରେନ୍ଦ୍ର ହୋତା, ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଓ, ରେବତୀ ବଲ୍ଲଭ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ଏଏସଆଇ ଇଂଜିନିୟରଙ୍କ ତୁରନ୍ତ ପୁରୀ ଅଣାଯାଉ

ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତି ସୁରକ୍ଷା ପରିଷଦର ବଦ୍ରି ମିଶ୍ର ଓ ବହୁ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ସେବାୟତ ଆଲୋଚନା ବେଳେ କହିଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କେନ୍ଦ୍ର ସଂସ୍କୃତିମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ

ସୁପରିଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ପୁରୀ ଗସ୍ତବେଳେ ଏନେଇ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯିବାରୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଏଭଳି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

ଆଜିର ମ୍ୟାଚ୍
ରୟାଲ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜର୍ସ
ବନାମ ସନ୍‌ରାଇଜର୍ସ
ସ୍ଥାନ: ବାଙ୍ଗାଲୁରୁ
ସମୟ: ରାତି ୮.୦୦
ପ୍ରସାରଣ
ସେଟ୍ ମ୍ୟାକ୍ସ, ସୋନି ସିକ୍ସ

● www.prameyanews.com

ପ୍ରମେୟ
THE PRAMEYA

● ଭୁବନେଶ୍ୱର ● ସମ୍ବଲପୁର ● ବିଶାଖାପଟ୍ଟନମ୍‌ରେ ମୁଦ୍ରିତ ● RNI REGD NO: ORIORI/2011/37619 ● POSTAL REGD NO: BN/208/12-14

ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଲାଗି କେନ୍ଦ୍ରର ଫତ୍‌ୱା ପୃଷ୍ଠା ୬

ରୁମାଲ ଭଳି କୋଇଲା ବ୍ଲକ୍ ଦିଆଯାଇଛି ପୃଷ୍ଠା ୧୧

VOLUME 4 ● ISSUE 343 ● BHUBANESWAR ● MONDAY ● 13 APRIL 2015 ● ବର୍ଷ ୪ ● ସଂଖ୍ୟା ୩୪୩ ● ଭୁବନେଶ୍ୱର ● ସୋମବାର ● ୧୩ ଏପ୍ରିଲ ୨୦୧୫

ଗଡ଼କଣ୍ଟୁଣିଆରେ ଶ୍ରୀସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଦାରୁ

...ଶ୍ରମଜିବୀଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ଶେଷରେ ମାର୍କୋ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ଧର୍ମପରାୟଣା ମହିଳାଙ୍କ ପରଲୋକ

ନିମାପଡ଼ା, ୧୨।୪(ଆପ୍ର): ନିମାପଡ଼ା ଏନ୍‌ଏସି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଣ୍ଡିଆସାହି ଗ୍ରାମର ତାରାମଣି ବସ୍ତିଆ (୮୨)ଙ୍କ ଗତ ଗୁରୁବାର ବିଳମ୍ବିତ ରାତ୍ରିରେ ପରଲୋକ ହୋଇଯାଇଛି । ସ୍ୱର୍ଗତ ବସ୍ତିଆ ଜଣେ ପରୋପକାରୀ, ଧର୍ମପରାୟଣା ଓ ମେଳାପି ମହିଳା ଥିଲେ । ପୁରୀ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରଠାରେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ସଂସ୍କାର କରାଯାଇଥିଲା । ବଡ଼ ପୁଅ ଗଙ୍ଗାଧର ବସ୍ତିଆ ମୁଖାଗ୍ନି ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପ୍ରଚାରିତ ହେବା ପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶୋକର ଛାୟା ଖେଳିଯାଇଛି ।

ସମାଜସେବୀଙ୍କ ବିୟୋଗ

ପିପିଲି, ୧୨।୪(ଆପ୍ର): ପିପିଲି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ମଣିଜଙ୍ଗ ଗ୍ରାମର ସମାଜସେବୀ ଅବକାଶ ବଡ଼ଜେନାଙ୍କର ପରଲୋକ ଘଟିଛି । ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ୪୫ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଆଜକୁ ତିନି ମାସ ହେଲା କର୍କଟ ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ କଟକସ୍ଥିତ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ହରିହର କର୍କଟ ରୋଗ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ପ୍ରଚାରିତ ହେବା ପରେ ଉକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶୋକର ଛାୟା ଖେଳିଯାଇଛି । ତାଙ୍କ ମରଶରୀରକୁ ପୁରୀ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରଠାରେ ସତ୍କାର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ବିଲୁପ୍ତ ପର୍ବପର୍ବାଣି ଶୀର୍ଷକ କର୍ମଶାଳା

କୋଣାର୍କ, ୧୨।୪(ଆପ୍ର): ସଂଗିତ ନାଟକ ଏକାଡେମୀ ସହାୟତାରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସାଧନା ପକ୍ଷରୁ ରବିବାର ସ୍ଥାନୀୟ ରୁଦ୍ରାଣି କଲ୍ୟାଣ ମଣ୍ଡପ ପରିସରରେ ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ବିଲୁପ୍ତ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଶୀର୍ଷକ କର୍ମଶାଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏହି କର୍ମଶାଳାରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ରାଜ୍ୟ ଅଭିଲେଖଗାର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଡଃ ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ ଯୋଗଦେଇ ଐତିହ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ବିଷୟରେ ବୁଝାଇଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଅତିଥି ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରିବେଶବିତ ଉମେଶ ସ୍ୱାଇଁ, ଅଧ୍ୟାପକ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ଶିକ୍ଷକ ରବିନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାହିନୀପତି, ଅଜୟ କୁମାର ସ୍ୱାଇଁ, ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ସ୍ୱର୍ଣଲତା ତ୍ରିପାଠୀ, ହରେକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗଦେଇ ସୁଚିନ୍ତିତ ମତ ରଖିଥିଲେ । ଏସଏଚ ଗ୍ରୁପର ଶତାଧିକ ମହିଳା ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତି, ପରମ୍ପରା ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ସଂପାଦକ ହରଶଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସଂଚାଳନ କରିଥିବାବେଳେ ଚିତରଂଜନ ବିଶ୍ୱାଳ, ପ୍ରସନ ଜେନା, ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମି ନାୟକ ସହଯୋଗ କରିଥିଲେ ।

ପାଣିଦୋଳ ସ୍କୁ...

ପିପିଲି, ୧୨।୪(ଆପ୍ର): ପିପିଲି ବ୍ଲକ ଅନ୍ତର୍ଗତ କଣ୍ଟି ପଞ୍ଚାୟତର ପାଣିଦୋଳଠାରେ ଥିବା ପାଣିଦୋଳ ଉନ୍ନୀତ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଥିରେ ପିପିଲି ବ୍ଲକ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ଏବିଇଓ ଅଭିମନ୍ୟୁ ପ୍ରଧାନ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ ପ୍ରଦୀପ ପ୍ରଜ୍ୱଳନ ପୂର୍ବକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଏହାକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିଥିଲେ । ସମ୍ମାନୀୟ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ସ୍ଥାନୀୟ ସରପଞ୍ଚ ସତ୍ୟଭାମା ମଲ୍ଲିକ, ଅନ୍ୟତମ ଅତିଥି ଭାବେ ସ୍କୁଲ ପରିଚାଳନା କମିଟି ସଭାପତି ବିଜୟ ବେହେରା, ପିପିଲି ବ୍ଲକ ରିସର୍ଚ୍ଚ ପର୍ସନ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ରଥ, ସ୍କୁଲ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ରାଜକିଶୋର ନାୟକ ଓ ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ତା ଭାବେ କଣ୍ଟି ସାଧନ କେନ୍ଦ୍ରର

ସଂଯୋଜକ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ... ଦେଇଥିଲେ । ଛୋଟ ଛୋ... ଆଗାମୀ ଦିନର ଭବିଷ୍ୟତ... ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ପା... ଶିକ୍ଷକଶିକ୍ଷୟତ୍ରୀଙ୍କର ଯୋ... ତା'ଠାରୁ ପିତାମାତାଙ୍କର ...

Volume XXXI No 187
Bhubaneswar
Tuesday 14 April 2015
Page 20 ₹ 4.00

ଭୁବନେଶ୍ୱର
ମଙ୍ଗଳବାର, ୧୪ ଏପ୍ରିଲ୍ ୨୦୧୫
୨୦ ପୃଷ୍ଠା, ମୂଲ୍ୟ ୪ ଟଙ୍କା

30 YEARS
SAMBAD
ସମ୍ବାଦ

RNI Regd. No. 42132/84

PUBLISHED FROM BHUBANESWAR CUTTACK BERHAMPUR ANGUL BALASORE JEYPORE ROURKELA SAMBALPUR

ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି
ଅବସରରେ ସମସ୍ତ ପ
ସହଯୋଗୀଙ୍କୁ 'ସମ୍ବାଦ' ପ

ସୂଚନା

ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଆଜି Display Classifieds ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରି ନାହିଁ ଏହା ଆସନ୍ତାକାଲି ପ୍ରକାଶ ପାଇବ।

ସୁନା-ରୁପା ଦର

ସୁନା (୨୨କେ) ₹୨୫,୨୦୭

ସୁନା (୨୪କେ) ₹୨୬,୯୬୦

ରୁପା (କି.ଗ୍ରା) ₹୩୬,୮୧୦

CALL 9437096025 8763996005
BOARD + ENTRANCE 2017 (FULL TIME)
SPECIAL SUMMER COURSE
ADMISSION GOING ON
i BOOKS (Estd. 1993)
INSTITUTE

DAV School
New Uniform

ନାଲ୍କୋ

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ, ୧୩/୪: ଚଳିତ
୧୩ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ଉଦ
ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାକୁ ସ
ହେଉଛନ୍ତି। ନ୍ୟାସନାଲ ଆଲୁମି
(ନାଲ୍କୋ) ସମେତ ଏନ୍
ଭେଲରୁ ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପ
ଅନୁମୋଦନ ମିଳିଛି। ସେ
ଉଦ୍ୟୋଗୁଡ଼ିକରୁ ଅଂଶଧନ ପ୍ର
ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟାପାର ସଂପର୍କ
ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରତ୍ୟାହାର ବିଭାଗ ପ୍ର
ଚଳିତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ପୁଞ୍ଜି
ମୋଟ ୪୧ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍
ସରକାର ଆଶା ରଖିଛନ୍ତି। ନା

CHICKEN
LIFTING PRICE
Per Kg
TANGI ₹ 58/-
PIPLI ₹ 57/-
KHURDA ₹ 56/-
DATE

କରିଛି। ପୁଲିସ ସୂତ୍ରରୁ ପ୍ରକାଶ ଯେ ଗତକାଲି ଅନୁଗୁଳର କୋଲିଆରୀ ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ କୁସୁମପାଳ ନିବାସୀ ପ୍ରଦୀପ ନାୟକ ବେଳାଭୂମିରେ ବସିଥିବା ବେଳେ ସମ୍ବଲପୁର ନିବାସୀ ସଂଗ୍ରାମ ଦାସ(୨୧) ତାଙ୍କର ମୋବାଇଲଟିକୁ ଚୋରି କରି ନେଇଥିଲା। ସେହିପରି ବେଳାଭୂମିରେ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କୁ ଧରି ନିସ୍ତୁକ ମାଡ଼ ମାରି ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଥାନା ଜିମାରେ ଦେଇଥିଲେ। ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ପୁଲିସ ଏକ ମାମଲା ରୁଜୁ କରି ସଂଗ୍ରାମକୁ ଗିରଫ କରି ଆଜି କୋର୍ଟଚାଲାଣ କରିଛି। ତା ନିକଟରୁ ପ୍ରଦୀପ, ବିଜୟ ଓ ପ୍ରକାଶଙ୍କର ୩ଟି ମୋବାଇଲ ଜବତ କରିଛି।

ଓଡ଼ିଶାର ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କର୍ମଶାଳା

ପୁରୀ, ୧୩/୪ (ଇମିସ): ନୈତିକ ମୁଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକସଂସ୍କୃତି ଓ ଓଡ଼ିଶାର ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ କର୍ମଶାଳା ସ୍ଥାନୀୟ ପାନ୍ଥନିବାସ ସମ୍ମିଳନୀ କକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସଂସ୍କୃତ ବିଭାଗ ସଂଗୀତ ନାଟକ ଏକାଡ଼େମୀ ସହଯୋଗରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କର୍ମଶାଳାକୁ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ ସାଧନା ପକ୍ଷରୁ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଧ୍ୟାପକ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି କର୍ମଶାଳାରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ପୂର୍ବତନ ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପ୍ରଫୁଲ ସାମନ୍ତରାୟ, ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ତା ଭାବେ ରାଜ୍ୟ ଅଭିଲେଖାଗାର ଅଧ୍ୟାପିକା ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ ଯୋଗ ଦେଇ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ଓ ଗବେଷଣା ମୂଳକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଓଡ଼ିଆ ଅଧ୍ୟାପକ ଗୌରାଙ୍ଗ ଚରଣ ଦାସ, ପୂର୍ବତନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କାଠୁଆ, ଅଜୟ ସ୍ୱାଇଁ, ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ବାହିନୀପତି, ନଟବର ମହାନ୍ତି ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗଦେଇ ଓଡ଼ିଶାର ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ଯାନିଯାତ୍ରା ହିଁ ସଂସ୍କୃତିର ରକ୍ଷକ ବୋଲି ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

କର୍ମଶାଳାରେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରୁ ୪୦ ଜଣ ସଂସ୍କୃତି ଗବେଷକ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣ ସାଧନାର ସମ୍ପାଦକ ହରଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଦେଇଥିବା ବେଳେ ଅଧ୍ୟାପିକା ସୌଦାମିନୀ ବେହେରା ଅତିଥି ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ଏଠାରେ ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ ମାନପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଶେଷରେ ସାଧନା ତରଫରୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ଉପଦେଷ୍ଟା ସିମାଞ୍ଚଳ ପଣ୍ଡା ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ । ସାଧନାର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ବିଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାୟକ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ।

ଭାରତୀୟ ଜନତା ପାର୍ଟି ପକ୍ଷରୁ ଏକ ସଭ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି। ପୁରୀ ସଦର ବ୍ଲକର ୧୮ଟି ପଞ୍ଚାୟତର ଶତାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା। ପୁରୀ ସଦର ମଣ୍ଡଳୀର ସଦସ୍ୟତା ପ୍ରମୁଖ ହରିହର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଆବାହକତ୍ୱରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ବୈଠକରେ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପାଦକ ବିରଞ୍ଚି ତ୍ରିପାଠୀ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଜଗଦ୍ଦେବ, ରାଜ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରିଣୀ ସଦସ୍ୟା ଗାୟତ୍ରୀ ଦାଶ, ଜିଲ୍ଲା ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ ରବିନାରାୟଣ ଦାଶ, ଜିଲ୍ଲା ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ ରବିନାରାୟଣ ଦାଶ, ଜିଲ୍ଲା ଯୁବମୋର୍ଚ୍ଚା ସଭାପତି ବିଭୂତି ମିଶ୍ର, ପୂର୍ବତନ ନଗର ସଭାପତି ବିଷ୍ଣୁପ୍ରସାଦ ଦାଶ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପଣ୍ଡା ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ।

ପୁରୀ, ୧୩/୪ (ଇମିସ): ମ
ନବକଳେବର ପର୍ବରେ ନିର୍ମାଣ
ବିଗ୍ରହ । ସ୍ନାନବେଦିରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ
ନୀତି ବଢ଼ିବା ପରେ ପରେ ଶ୍ରୀ
ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଅଣସରବାସ

ALL ODISHA CONFERENCE AND SEMINAR
13th APRIL 2015
NATURO PATHY
GOPABANDHU AYURVED MAHAVIDYALAYA

टॉप-न्यूज

दूरदर्शन के इनकार से आलिया दुखी

सदैव पाठकों के साथ

नवभारत

संस्थापक : स्व. श्री रामगोपाल माहेश्वरी

भुवनेश्वर, मंगलवार, 14 अप्रैल 2015 | बैसाख कृष्ण पक्ष-10 | पृष्ठ-16 | मूल्य ₹ 5.00 | www.navabharat.org

SPORTS

नडाल-सानिया संभालेंगे एसेज की कमान

कुमार महापात्र मौजूद थे. अतिथियों ने इस मौके पर छात्रों के चरित्र गठन पर

कार्यक्रम में 10हजार से अधिक छात्र व अभिभावक शामिल थे.

किया है. सूचना मिलते ही वन विभाग के कर्मचारी मौके पर पहुंचे और मृत भैंस दफना दिया.

अनुसार इन आरोपियों के नाम पर स्थानीय तहसीलदार मानस रंजन सामल ने थाने में शिकायत दर्ज

पिछले काफी दिनों से बालू माफिया सक्रिय थे और धड़ल्ले से अपना कारोबार करते थे.

...ड़ी के बाद अब महानदी कूड़ेदान

सीएमसी को जलसंसाधन विभाग की चेतावनी

काठजोड़ी बंद होने के बाद आब महानदी में कचरे फेंके जा रहे हैं. जिससे महानदी के रिंगबांध की ऊंचाई धीरे-धीरे कम होती जा रही है. इससे जलसंसाधन विभाग ने सीएमसी को निवृत रहने की चेतावनी दी है. ज्ञात हो कि हाईकोर्ट के निर्देश के बाद सीएमसी अतिक्रमण हटाओ आभियान चलाया जा रहा है. इससे निकलने वाले कूड़ों को काठजोड़ी में डाला जाता था लेकिन शहर के बुद्धीजीवियों ने इसका विरोध किया. जलसंसाधन विभाग ने इसका विरोध कर बाद देवीगढ़ रास्ते को बंद कर दिया. देवीगढ़ा के प्रवेश और प्रस्थान दोने रास्तों को बंद कर दिया. काठजोड़ी बंद होने के बाद बालीयात्रा के निचले मैदान में कूड़ा फेंका जा रहा है. इसपर पूर्व कार्पोरेटर प्रदीप्त राउतराय का कहना है कि बालीयात्रा मैदान में विभिन्न सांस्कृतिक कार्यक्रम और मेलों का आयोजन होता है. इसीलिए कूड़ों को यहां न फेंक कर सीएमसी को इसका विकल्प ढूंढना चाहिए. इसपर सीएमसी के कमिश्न ज्ञान दास ने कहा कि जलसंसाधन विभाग से इसबारे में आवगत होने के बाद संबंधित विभागों की जिम्मेदारी संभाल रहे अधिकारियों को इसपर कार्रवाई करने का निर्देश दिया गया है. जलसंसाधन विभाग साउथ डिवीजन के अभियंता अशोक सामल ने कहा कि इस सिलसिले में सीएमसी को पत्र लिखा गया है. अगर सीएमसी इसके बाद भी नहीं सुधरी तो कड़ी कार्रवाई करने पर विभाग मजबूर होगा. जिलाधीश निर्मल चंद्र मिश्र ने कहा कि इस तरह की घटना के बारे में वह अवगत नहीं. यह एक गंभीर मुद्दा है. देवीगढ़ा में काठजोड़ी नदी में कूड़ा फेंकने का मामला सामने आने के बाद तुरंत इसे बंद कर दिया गया है.

ओड़िशा की प्राचीन परंपरा पर कार्यशाला

कोणार्क. केंद्रीय संगीत नाटक अकादमी की सहायता से स्वयंसेवी संगठन साधना की ओर से पुरी के पंथ निवास में ओडिशा की प्राचीन परंपरा पर कार्यशाला का आयोजन किया गया. अध्यापक सुरेंद्रनाथ मिश्र ने इस कार्यशाला की अध्यक्षता की. इसमें संस्कृति विभाग के पूर्व उपनिदेशक प्रफुल्ल कुमार सामंतराय मुख्य अतिथि, राज्य अभिलेखागार के अधीक्षक डा भाग्यलिपि मल्ल मुख्य वक्ता, विशिष्ट शोधकर्ता डा गौरांगचरण दाश वक्ता के रूप में एवं अतिथि के रूप में दुर्योधन काठुआ, नटवर बेहरा, हरेकृष्ण स्वाई, डा अजय कुमार स्वाई एवं रवींद्र वाहिनीपति उपस्थित थे. इसमें वक्ताओं ने कहा कि प्राचीन काल से ओडिशा में प्रचलित व्रत, मेला एवं त्यौहार आज भी ओड़िशा में प्रचलित है. राष्ट्रीय संहति को मजबूत बनाने के साथ समग्र विश्व में शांति मैत्री एवं आध्यात्मिकता की स्थापना क्षेत्र में महत्वपूर्ण भूमिका वहन कर रही है.

न्यायमूर्ति वाघेला बने ओड़िशा हाईकोर्ट के नये मुख्य न्यायाधीश

...ुवनेश्वर .कार्यालय.

...के वरिष्ठ अधिवक्ता ...मूर्ति धीरेन्द्र हीरालाल ...ला को ओडिशा हाईकोर्ट ...या मुख्य न्यायाधीश बनाया है. वाघेला इस समय ...टक हाईकोर्ट मुख्य ...धीश हैं. इस

अमिताभ राय के मार्च में सुप्रीमकोर्ट का न्यायाधीश बन जाने के बाद ओडिशा हाईकोर्ट के मुख्य न्यायाधीश का पद रिक्त था. न्यायमूर्ति वाघेला जो अगस्त 2016 में सेवानिवृत होने वाले हैं. अगले दो महीने के बीच किसी भी दिन इस नये पद की जिम्मादेर संभाल सकते हैं.

...नल ला यूनिवर्सिटी में खुला शिशु अधिकार केन्द्र

...यायाधीश ...किया

...स्थित राष्ट्रीय ...र में शिशु

कमेटी के अध्यक्ष जस्टिस संजू पंडा ने शिशुओं को मूल्यबोध की शिक्षा देने पर जोर दिया. शिशु सुरक्षा कार्य करने वाले संस्थान व अनुष्ठान शिशु सुरक्षा के लिए और अधिक

अधिकार सुरक्षा एवं इस क्षेत्र में प्रोत्साहन के लिए राष्ट्रीय कानून विश्व विद्यालय शिशु अधिकारी केन्द्र खोला गया है. बंगलौर के बाद ओड़िशा में यह देश का दूसरा केन्द्र है.

CONCLUDING

Basically the scope of the project is both extensive and intensive. The ritual practices are observed in the different parts of Odisha. So, study and database collection will cover key festivals of Odisha. Second, for the purpose of database creation and documentation all the rituals prevailing currently will be taken up in study, data collection, database creation and documentation.

(a) Inventory of intangible ritual practices of Odisha created, maintained and accessed to all

(b) Database of Intangible Ritual practices of Odisha created, maintained and universal accessed to all

(c) Disseminated through distribution printed Scholarly papers